

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ การใช้และความต้องการสารสนเทศของนักท่องเที่ยว ในกลุ่มอีสานใต้

Information uses and information needs of Tourists in the
Provinces in Lower Northeastern Region

โดย กิ่งแก้ว ปะติตังโช และคณะ

พฤษภาคม 2550

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ การใช้และความต้องการสารสนเทศของนักท่องเที่ยว ในกลุ่มอีสานใต้

(Information uses and information needs of Tourists in the
Provinces in Lower Northeastern Region)

คณะผู้วิจัย

สังกัด

กิ่งแก้ว ปะติตังโ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สมหมาย ปะติตังโ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

จิตรี ภูตระกูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ชุดโครงการธนาคารข้อมูลเพื่อการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่
อย่างยั่งยืนกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ (ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์
ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี)

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความคิดเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงานเจ้าหน้าที่จากทุกๆ หน่วยงานที่ทีมวิจัยขอความอนุเคราะห์ด้านข้อมูลที่เป็นต่อการวิจัยในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมาบุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ รศ.โกวิท เชื้อมกลาง อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และผศ.นิรันดร์ กุลทพันธ์ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาที่ให้การสนับสนุน เอื้อเฟื้อสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่อกิจกรรมดำเนินงานการวิจัย ตลอดจนฝ่ายยานพาหนะที่สนับสนุนพาคณะวิจัยเข้าร่วมประชุมดำเนินงานวิจัยทุกๆ ครั้งจนบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการด้วยดีตลอดมา คณะผู้วิจัยต้องขอขอบคุณ ผศ.นงลักษณ์ ทองศรี อาจารย์พิสมัย ประชานันท์ ดร.ปราณี พัน จารุวัฒนพันธ์ ผศ.ดร. สุรินทร์า วีรกุลเทวัญ อาจารย์สุบิน อารมณที่เต็มใจให้คำปรึกษาหารือ ทำให้ผลการวิจัยมีความถูกต้องสมบูรณ์ตามหลักวิชาการและมีความสมเหตุสมผลเชิงสถิติ และขอขอบคุณอาจารย์ สุมิตรา พรหมกุลบดีที่กรุณาตรวจสอบเนื้อหาที่เป็นภาษาอังกฤษ ขอขอบคุณคุณมะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์ ในฐานะผู้เชี่ยวชาญทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่ช่วยตรวจสอบความถูกต้องทางเนื้อหาและภาษา

การวิจัยในครั้งนี้จะสำเร็จลงมิได้ถ้าขาดแหล่งทุนสนับสนุนกระตุ้นให้เกิดโครงการวิจัยที่ดี มีประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวเช่นนี้ คณะผู้วิจัยจึงกราบขอบคุณ ดร. เทิดชาย ช่วยบำรุง และทีมงานจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัย (สกว.) ที่มองเห็นความสำคัญและจำเป็น ตลอดจนประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัยชิ้นนี้ที่ นอกจากนี้ยังเสียสละเวลามาให้ความรู้และดูแลเป็นลำดับตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการในระยะที่ 1

คณะผู้วิจัย

31 พฤษภาคม 2550

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ตามนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาลยุคปัจจุบันมุ่งเน้นและส่งเสริมความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยวตลอดจนเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง และมีจุดเด่นที่แตกต่างกันทั้งที่เป็นธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสถาปัตยกรรม เป็นต้น ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

จากจุดเด่นของแต่ละสถานที่ในแต่ละจังหวัดที่สามารถนำมาเป็นจุดขายนั้น นักท่องเที่ยวควรที่จะได้รับสารสนเทศก่อนเดินทางชมแหล่งท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวในโอกาสต่อไป เพื่อให้เกิดความรู้ ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ความปลอดภัย และเป็นแนวทางในการตัดสินใจครั้งต่อไปในการมาเที่ยวอีก และยิ่งส่งผลให้เกิดการประชาสัมพันธ์ต่อนักท่องเที่ยวในรุ่นต่อไป ด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนในการขยายตัวของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานภาครัฐบาลจะต้องทราบถึงการใช้สารสนเทศ ความต้องการสารสนเทศ และปัญหาของการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงบริหารจัดการสารสนเทศที่มีอยู่และจัดหาสารสนเทศเพิ่มเติมให้สอดคล้องและตรงกับความต้องการและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต ถ้าการบริหารจัดการสารสนเทศดีและตรงกับความต้องการ ของนักท่องเที่ยวแล้วนั้นจะเป็นประโยชน์เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวสถานที่ต่างๆ เกิดความประทับใจสามารถเป็นกระบอกเสียงให้ผู้อื่นมาเที่ยวต่อไป

การศึกษานี้มีจุดประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ 2) เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ 3) ศึกษาปัญหาการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ 4) ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ 5) เพื่อหายุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนและเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ จำนวน 398 คน ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถาม สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเก็บข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถามจำนวน 100 ชุด และสัมภาษณ์เชิงลึก 42 คน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของสารสนเทศประเภทสื่อตีพิมพ์ที่นักท่องเที่ยวชาวไทยใช้และต้องการสารสนเทศในระดับมาก คือ หนังสือ สื่อสารสนเทศประเภทไม่ตีพิมพ์ที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้และต้องการที่สุดซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง คือ ภาพถ่าย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่นักท่องเที่ยวใช้และต้องการส่วนมากและอยู่ในระดับมาก คือ อินเทอร์เน็ต เนื้อหาของสารสนเทศที่นักท่องเที่ยวชาวไทยใช้ในระดับมาก คือ เรื่องเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยว รองลงมาคือ สถานที่ตั้ง และต้องการสารสนเทศเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทาง รองลงมาคือ เนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ ค้นหาและต้องการสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน คือ ศูนย์ข้อมูลประจำสถานที่ท่องเที่ยวโดยใช้และต้องการในระดับมาก รองลงมา คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย แหล่งสารสนเทศบุคคลที่นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ใช้มากที่สุดซึ่งอยู่ในระดับมาก คือ การสนทนากับเพื่อนร่วมงาน นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ต้องการสารสนเทศในระดับมาก คือ ทรัพยากรสารสนเทศส่วนตัว เช่น หนังสือส่วนตัว สมุดบันทึก หนังสือพิมพ์เป็นแหล่งสารสนเทศสื่อมวลชนที่นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนมากใช้ และต้องการในระดับมาก ภาษาของสารสนเทศที่นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ใช้และต้องการในระดับมากที่สุด คือ ภาษาไทย รองลงมาใช้เป็นภาษาอังกฤษ

ปัญหาของการใช้สารสนเทศที่นักท่องเที่ยวชาวไทยพบ คือ ปัญหาการใช้สารสนเทศด้านรูปแบบ ได้แก่ ไม่ทราบวิธีใช้สิ่งพิมพ์บางประเภท เป็นปัญหาระดับปานกลาง ด้านเนื้อหาของสารสนเทศที่นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนมากพบปัญหา คือ สารสนเทศที่มีไม่ตรงกับความต้องการ ด้านแหล่งสารสนเทศพบว่า แหล่งสารสนเทศที่ให้บริการเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีน้อยซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ด้านภาษาที่นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่พบซึ่งในระดับปานกลาง คือ ไม่เข้าใจข้อมูลหรือความรู้ที่เป็นภาษาต่างประเทศ

ผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ใช้และต้องการสารสนเทศจากสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือในระดับมากที่สุด สื่อไม่ตีพิมพ์มีระดับของการใช้มากที่สุด คือ รูปภาพ และมีความต้องการสารสนเทศจากแผนที่ อินเทอร์เน็ตเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศใช้และต้องการในระดับมากที่สุด นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศใช้และต้องการเนื้อหาของสารสนเทศในระดับมากและมีจำนวนผู้ใช้สูง คือ เนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว แหล่งสารสนเทศที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ใช้ คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและต้องการสารสนเทศจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยในระดับมาก แหล่งสารสนเทศบุคคลที่ใช้และต้องการ คือ สมุดบันทึกหรือหนังสือส่วนตัว หนังสือพิมพ์เป็นแหล่งสารสนเทศสื่อมวลชนที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ใช้ในระดับมากและ

ต้องการรายการโทรทัศน์ในระดับมากที่สุด นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ใช้และต้องการภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ภาษาจีนและภาษาญี่ปุ่น

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศพบปัญหาการใช้สารสนเทศในด้านรูปแบบของสารสนเทศ คือ ไม่ทราบว่า akan ค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้จากสารสนเทศรูปแบบใด ซึ่งเป็นปัญหาระดับปานกลาง ปัญหาที่พบด้านเนื้อหา คือ เนื้อหาสารสนเทศไม่ตรงกับความต้องการ ซึ่งเป็นในระดับปานกลาง ด้านแหล่งสารสนเทศที่พบ คือ สารสนเทศที่มีอยู่จำกัด ไม่เพียงพอต่อการใช้และปัญหาด้านภาษาของสารสนเทศที่พบ คือ สารสนเทศที่เป็นภาษาอังกฤษมีไม่เพียงพอ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ คือ 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ศูนย์การท่องเที่ยวและนันทนาการ ศูนย์สารสนเทศประจำสถานที่ท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนจังหวัด บริษัททัวร์ เป็นต้น ได้ทราบข้อมูลเพื่อจัดทำสื่อในการเผยแพร่สารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ (เช่น หนังสือ วารสาร แผนที่ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ) ให้มีมากขึ้นและตรงกับความต้องการของผู้ใช้สารสนเทศ 2) หน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ กับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศให้ได้รับทราบปัญหาและหาแนวทางแก้ไขและหาทางป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อไป ยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ คือ

- 1) ข้อมูลใน web site ที่มีอยู่ต้องปรับปรุงเนื้อหาให้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรประสานความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันอย่างจริงจังและต่อเนื่องเป็นรูปธรรม
- 3) แต่ละจังหวัดควรมีรูปแบบและจัดระบบในการเผยแพร่สารสนเทศที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน
- 4) เพิ่มการโฆษณาประชาสัมพันธ์สารสนเทศในรูปแบบต่างๆ

บทคัดย่อภาษาไทย

รหัสโครงการ : RDG4950058

ชื่อโครงการ : การใช้และความต้องการสารสนเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยและ
ชาวต่างประเทศในกลุ่มอิสานใต้

ชื่อนักวิจัย : นางกิ่งแก้ว ปะติตังโฆ นายสมหมาย ปะติตังโฆ และนางสาวจิตรี ภูตระกูล
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

E-mail Address : kingkaewp55@hotmail.com

Sommaib63@yahoo.com

ระยะเวลาโครงการ : 1 มิถุนายน 2549 - 31 พฤษภาคม 2550

การศึกษาการใช้และความต้องการสารสนเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยและ
ชาวต่างประเทศในกลุ่มอิสานใต้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่ม
อิสานใต้ 2) เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอิสานใต้ 3) ศึกษาปัญหาการใช้
สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอิสานใต้ 4) ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการใช้สารสนเทศของ
นักท่องเที่ยวในกลุ่มอิสานใต้ 5) เพื่อนำยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอิสานใต้สู่ความยั่งยืนและเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว
ชาวไทย จำนวน 398 คน โดยแจกแบบสอบถาม สำหรับชาวต่างประเทศเก็บข้อมูลด้วยการแจก
แบบสอบถามจำนวน 100 ชุด และสัมภาษณ์เชิงลึก 42 คน

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า รูปแบบของสารสนเทศประเภทสื่อตีพิมพ์ที่นักท่องเที่ยวชาวไทย
ใช้และต้องการในระดับมาก คือ หนังสือ สื่อสารสนเทศไมตีพิมพ์ที่ใช้และต้องการ คือ ภาพถ่าย
สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้และต้องการระดับมาก คือ อินเทอร์เน็ต เนื้อหาของสารสนเทศที่นักท่องเที่ยว
ชาวไทยใช้ในระดับมาก คือ เรื่องเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยว รองลงมาคือ
สถานที่ตั้ง และความต้องการสารสนเทศเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทาง รองลงมาคือ
เนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ ค้นหาและต้องการสารสนเทศ
จากแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน คือ ศูนย์ข้อมูลประจำสถานที่ท่องเที่ยว โดยใช้และต้องการใน
ระดับมาก รองลงมาคือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย แหล่งสารสนเทศบุคคลที่นักท่องเที่ยว
ชาวไทยส่วนใหญ่ใช้มากที่สุดซึ่งอยู่ในระดับมาก คือ การสนทนากับเพื่อนร่วมงาน

นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ต้องการสารสนเทศในระดับมาก คือ ทรัพยากรสารสนเทศส่วนตัว เช่น หนังสือส่วนตัว สมุดบันทึก หนังสือพิมพ์เป็นแหล่งสารสนเทศสื่อมวลชนที่นักท่องเที่ยวชาวไทยใช้และต้องการในระดับมาก ภาษาของสารสนเทศที่นักท่องเที่ยวชาวไทยใช้และต้องการในระดับมากที่สุด คือ ภาษาไทย รองลงมาเป็นภาษาอังกฤษ

ปัญหาของการใช้สารสนเทศที่นักท่องเที่ยวชาวไทยพบคือ ปัญหาการใช้สารสนเทศ ด้านรูปแบบ ได้แก่ ไม่ทราบวิธีใช้สิ่งพิมพ์บางประเภท เป็นปัญหาระดับปานกลาง ด้านเนื้อหาของสารสนเทศพบปัญหา คือ สารสนเทศที่มีไม่ตรงกับความต้องการ ด้านแหล่งสารสนเทศ พบว่า แหล่งสารสนเทศที่ให้บริการเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีน้อยซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ด้านภาษาที่นักท่องเที่ยวชาวไทยพบในระดับปานกลาง คือ ไม่เข้าใจข้อมูลหรือความรู้ที่เป็นภาษาต่างประเทศ

ผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ใช้และต้องการสารสนเทศจากสิ่งพิมพ์ที่เป็นหนังสือในระดับมากที่สุด สื่อไม่ตีพิมพ์มีระดับของการใช้มากที่สุด คือ รูปภาพ และมีความต้องการสารสนเทศจากแผนที่ อินเทอร์เน็ตเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศใช้และต้องการในระดับมากที่สุด แหล่งสารสนเทศที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ใช้ คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและต้องการสารสนเทศจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยในระดับมาก แหล่งสารสนเทศบุคคลที่ใช้และต้องการคือ สมุดบันทึกหรือหนังสือส่วนตัว รองลงมา คือ การสนทนากับเพื่อน หนังสือพิมพ์เป็นแหล่งสารสนเทศสื่อมวลชนที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศใช้ในระดับมาก และต้องการรายการโทรทัศน์ในระดับมากที่สุด นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ใช้และต้องการภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ภาษาจีนและภาษาญี่ปุ่น

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศพบปัญหาการใช้สารสนเทศ คือ ไม่ทราบว่าจะค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้จากสารเทศรูปแบบใด ซึ่งเป็นปัญหาระดับปานกลาง ด้านเนื้อหา พบว่า เนื้อหาสารสนเทศไม่ตรงกับความต้องการ ซึ่งเป็นในระดับปานกลาง ด้านแหล่งสารสนเทศที่พบ คือ สารสนเทศที่มีอยู่จำกัดไม่เพียงพอต่อการใช้ และสารสนเทศที่เป็นภาษาอังกฤษมีไม่เพียงพอยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ คือ 1) ข้อมูลใน web site ที่มีอยู่ต้องปรับปรุงเนื้อหาให้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรประสานความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันอย่างจริงจังและต่อเนื่องเป็นรูปธรรม 3) ในแต่ละจังหวัดควรมีรูปแบบและจัดระบบในการเผยแพร่สารสนเทศที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน 4) ควรเพิ่มการโฆษณาประชาสัมพันธ์สารสนเทศในรูปแบบต่างๆ

คำหลัก: การใช้สารสนเทศ ความต้องการสารสนเทศ สารสนเทศ นักท่องเที่ยวกลุ่มอีสานใต้

ABSTRACT

Project Code : RDG4950058

Project Title : Information uses and information needs of Tourists in the Provinces in
Lower Northeastern Region

Investigators : Asst.Prof.Dr.Kingkaew Patitungkho

Dr.Somma Patitungkho

Ms.Jittree Pootrakool

Buriram Rajabhat University

E-mail Address : kingkaewp55@hotmail.com

: Sommai63@yahoo.com

Project Duration : 1 June 2549 – 31 May 2550

The purposes of this study were to study the uses and the needs of the tourists regarding tourism information, to identify problems of the tourists in their using information, to study the solution to the problems and to find out the proper strategies to support and strengthen the development and management of tourism in the Provinces in Lower Northeastern Region for its sustainable development.

The informants of the research were 398 Thai tourists and 140 foreign tourists visiting the region. Questionnaire and interview were used to collect the data.

For Thai tourist case, it was found that the most needs and uses for information technology of Thai tourists in form of printed media are books while non-printed media are pictures. In addition, internet is the matter of needs and uses of Thai tourists for electronic media. In respect of matter of information, it was found that the most uses of Thai tourists for matter information are the history part of tourist attractions and the locations respectively. Besides, the most needs of Thai tourists for information are the location and the routes respectively. The region's information center is the primary source and Thailand Tourism Authority is the secondary source of Thai tourists for tourism information. The findings from this study can also be summarized that the

information from personal sources that is the most frequent use for touring of Thai tourists is to get from their friends while the material needs of Thai tourists are their notebooks. Regarding the language of information, Thai and English languages are needed the most for Thai tourists respectively.

For a problem result, this study has been divided into four parts: problems in terms of form, matter, source and language of information. In terms of form, it was found that some of Thai tourists did not know how to use and get information from some kind of printed matter and media. However, it is a moderate problem in view of Thai tourists. In the part of matter or details gives in the media, it was found that most of information did not meet needs of Thai tourists. As for the source of information, it was found that there were not many sources of information for tourism but this problem is moderate. As for language side, Thai tourists did not understand information in foreign languages.

For foreign tourists, it was found that the most needs and uses of foreign tourists for information in form of printed matter are books and pictures for non-printed matter. These results are similar to these of Thai tourists. In addition, internet is the most needs and uses of foreign tourists for electronic media. The source of information preferred by foreign tourists are from Thailand Tourism Authority and the libraries of universities. In addition, information from personal sources are from their books and friends respectively. Information from television program is needed more while information from newspaper is used the most. For language, English language is the most need and use of foreign tourists and the second language are Chinese and Japanese language respectively.

In terms of problem, it was found that the main problem of foreign tourists is different from that of Thai tourists. For example, how to get information as well as no information needed available are moderate problem in view of foreign tourists. In respect of matter or details shown on media, limitation of information is the main problem of foreign tourists. Moreover, English version is insufficient.

Considering the strategy in regard to information sector, the concerned authorities should take steps to improve their policy for sustainability of the tourism industry in this region as the following;

- 1) Data on website should always be updated both in Thai and English.
- 2) The concerned authorities of both public and private sections should concentrate and cooperation in their working as a team.
- 3) Each province should have and present the same form and standard of information.
- 4) Different forms of advertisement should widely be promoted.

Keyword: information uses, information needs, tourists, provinces in lower northeastern region

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
บทคัดย่อภาษาไทย	ช
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฅ
สารบัญ	ญ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ด
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
คำถามของการวิจัย	2
คำจำกัดความและนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	4
แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	4
บทสรุป	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
บทนำ	7
การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศ	7
ความหมายเกี่ยวกับสารสนเทศ	7
ความสำคัญของสารสนเทศ	8
คุณสมบัติของสารสนเทศ	10

หน้า

ทรัพยากรสารสนเทศ	12
แหล่งสารสนเทศ	16
การใช้สารสนเทศ	18
ปัจจัยที่มีต่อการใช้สารสนเทศ	21
ปัญหาในการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ	22
ความต้องการสารสนเทศ	24
สถานที่ท่องเที่ยว	26
ประเภทของสถานที่ท่องเที่ยว	26
สถานที่ท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้	27
จังหวัดศรีสะเกษ	27
จังหวัดอุบลราชธานี	32
จังหวัดบุรีรัมย์	38
จังหวัดชัยภูมิ	42
จังหวัดนครราชสีมา	48
จังหวัดสุรินทร์	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	58
งานวิจัยในประเทศ	58
งานวิจัยในต่างประเทศ	60
บทสรุป	62
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	65
บทนำ	65
กรอบแนวคิดการวิจัย	66
ระเบียบวิธีวิจัย	67
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	68
ประชากร	68
กลุ่มตัวอย่าง	68

	หน้า
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	71
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล	72
การวิเคราะห์ข้อมูล	73
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	74
บทสรุป	75
บทที่ 4 ผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	77
บทนำ	77
ผลการศึกษา	78
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	78
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้และความต้องการสารสนเทศของนักท่องเที่ยว	
ชาวไทยและชาวต่างประเทศ	79
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยว	
ชาวไทยและชาวต่างประเทศ	82
ยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	95
การอภิปรายผล	96
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	106
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	106
ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ	106
ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการศึกษาไปใช้	106
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป	107
บทสรุป	107
บทที่ 5 บทสรุป	109
บทนำ	109
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	109
วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	110

	หน้า
ระเบียบวิธีวิจัย	115
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	116
แนวทางในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์	116
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป	116
บทสรุป	117
บรรณานุกรม	119
ภาคผนวก	123
ภาคผนวก ก	123
แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวยาวไทย	124
แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวยาวต่างประเทศ	132
แบบสัมภาษณ์สำหรับนักท่องเที่ยวยาวต่างประเทศ	138
ภาคผนวก ข ภาพกิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย	140
ภาคผนวก ค บทความ	146
ภาคผนวก ง ประวัตินักวิจัย	163

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

3.1	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี	68
3.2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี	69
3.3	แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ตอบกลับอย่างสมบูรณ์	70
3.4	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในจังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี	71
4.1	ผลการใช้สารสนเทศ ความต้องการสารสนเทศและปัญหาที่เกิดจากการใช้สารสนเทศ	84
4.2	ปัญหาการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามจังหวัด	88
4.3	แนวทางแก้ไขปัญหาการใช้สารสนเทศ	94
4.4	การอภิปรายผล	97

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 การใช้สารสนเทศ	19
2.2 วิธีการค้นสารสนเทศตามขั้นตอนของ Taylor	20

บทที่ 1

บทนำ

1.1 บทนำ

ในบทที่ 1 ผู้วิจัยนำเสนอความเป็นมาของการทำวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย คำถามการวิจัย คำจำกัดความและนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ผลการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.2 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาลยุคปัจจุบันมุ่งเน้นและส่งเสริมความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยวตลอดจนเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน ในภาคตะวันออกเชิงเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง และมีจุดเด่นที่แตกต่างกันทั้งที่เป็นธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสถาปัตยกรรม เป็นต้น สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดดังกล่าวเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

จากจุดเด่นของแต่ละสถานที่ในแต่ละจังหวัดที่สามารถนำมาเป็นจุดขายนั้น นักท่องเที่ยวควรที่จะได้รับสารสนเทศก่อนเดินทางและขณะท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความรู้ ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ความปลอดภัย และเป็นแนวทางในการตัดสินใจครั้งต่อไปในการมาท่องเที่ยวอีก ซึ่งเป็นการส่งผลให้เกิดการประชาสัมพันธ์ของนักท่องเที่ยวในรุ่นต่อไป ด้วย

เพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนในการขยายตัวของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานภาครัฐบาลจะต้องทราบถึงการใช้สารสนเทศ ความต้องการสารสนเทศและปัญหาของการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุง บริหารจัดการสารสนเทศที่มีอยู่และจัดหาเพิ่มเติมให้สอดคล้องและตรงกับความสนใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต อันเป็นเหตุให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการใช้และความต้องการสารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลให้หน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการให้สารสนเทศในการท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการเพิ่มศักยภาพในการให้บริการสารสนเทศให้ตรงกับการใช้และ

ความต้องการสารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์ต่อไป

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.3.1 ศึกษาการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้
- 1.3.2 ศึกษาความต้องการสารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้
- 1.3.3 ศึกษาปัญหาการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้
- 1.3.4 ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้
- 1.3.5 เพื่อหายุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนและเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

1.4 คำถามการวิจัย

- 1.4.1 นักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ใช้สารสนเทศอะไร และระดับใด
- 1.4.2 นักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ต้องการสารสนเทศอะไร และระดับใด
- 1.4.3 นักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้มีปัญหาการใช้สารสนเทศอะไร และระดับใด
- 1.4.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไข้ปัญหาการใช้สารสนเทศได้อย่างไร
- 1.4.5 ยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนและเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านควรเป็นอย่างไร

1.5 คำจำกัดความและนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1.5.1 สารสนเทศ (Information) หมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ข้อเท็จจริง คำแนะนำ คำบอกเล่า หรือความคิดที่ถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูด หรือข้อเขียนโดยบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาบุคคลและสังคม

1.5.2 การใช้สารสนเทศ (Information Uses) หมายถึง สภาพการใช้สารสนเทศที่เป็นจริงในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้

1.5.3 ความต้องการใช้สารสนเทศ (Information Needs) หมายถึง ความต้องการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยว

1.5.4 นักท่องเที่ยว หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และ

อุปสรรชธานี เป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจและมีจุดประสงค์อย่างใด ๆ ก็ตามหรือพักค้างแรมในพื้นที่ท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานได้อย่างน้อย 1 คืน

1.5.5 รูปแบบสารสนเทศ หมายถึง ชนิดหรือประเภทของสื่อที่บันทึกหรือนำเสนอสารสนเทศในรูปของสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ วารสาร นิตยสาร จุลสาร คู่มือ เป็นต้น และเสนอเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ฐานข้อมูลออนไลน์ ซีดีรอม อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

1.5.6 เนื้อหา หมายถึง เนื้อเรื่องของสารสนเทศที่นักท่องเที่ยวใช้และต้องการใช้เพื่อนำไปประกอบการท่องเที่ยว

1.5.7 แหล่งสารสนเทศ หมายถึง แหล่งที่รวบรวมและเผยแพร่สารสนเทศ ซึ่งมีดังนี้ แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน ได้แก่ ห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศ หน่วยงานอื่นๆ เป็นต้น แหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคล ได้แก่ ตัวเอง เพื่อน เพื่อนร่วมงานญาติพี่น้อง ผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น แหล่งสารสนเทศที่เป็นสื่อมวลชน ได้แก่ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ เป็นต้น แหล่งสารสนเทศอื่นๆ ได้แก่ การสัมมนา การอบรมหรือการประชุม เป็นต้น

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการใช้และความต้องการสารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ โดยมีประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ศึกษา คือ

1.6.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

1.6.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างชาวไทยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ได้มาจากการสุ่มจากกลุ่มประชากรชาวไทย โดยเทคนิควิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (convenience sampling or accidental sampling) และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างชาวต่างประเทศได้กำหนด 100 คน

1.6.3 ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

1.6.3.1 ตัวแปรต้น คือ

- 1) นักท่องเที่ยวชาวไทย
- 2) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

1.6.3.2 ตัวแปรตาม คือ

- 1) การใช้และความต้องการสารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้
- 2) ปัญหาการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้

1.7 ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.7.1 ทราบการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้
- 1.7.2 ทราบความต้องการสารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้
- 1.7.3 ทราบปัญหาการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้
- 1.7.4 ทราบแนวทางการแก้ปัญหาการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้
- 1.7.5 ทราบยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนและเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

- 1.8.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ศูนย์การท่องเที่ยวและนันทนาการ ศูนย์สารสนเทศประจำสถานที่ท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนจังหวัด บริษัททัวร์ เป็นต้น ได้ทราบข้อมูลเพื่อจัดทำสื่อในการเผยแพร่สารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ (เช่น หนังสือ วารสาร แผนที่ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ) ให้มีมากขึ้นและตรงกับความต้องการของผู้ใช้สารสนเทศ
- 1.8.2 หน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้ข้อมูล ชาวสารต่างๆ กับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้รับทราบปัญหาและหาแนวทางแก้ไข ตลอดจนหาทางป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อไป

1.9 แนวทางในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1.9.1 นำผลงานวิจัยเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้จัดทำเอกสารหรือคู่มือการท่องเที่ยวในสถานที่ที่ศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยเติมเต็มข้อมูลที่นักท่องเที่ยวใช้และต้องการให้สมบูรณ์มากที่สุด
- 1.9.2 นำผลงานวิจัยเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ศูนย์สารสนเทศต่างๆ หรือห้องสมุดประชาชนให้จัดหาสารสนเทศและจัดบริการสารสนเทศให้ครบถ้วนในรูปแบบต่างๆ มากขึ้น
- 1.9.3 นำผลงานวิจัยเสนอภาคีที่เกี่ยวข้องให้สะสมความรู้ ข้อมูล ประสบการณ์และรูปแบบสารสนเทศที่นักท่องเที่ยวใช้และต้องการเพื่อช่วยเหลือนักท่องเที่ยวต่อไป
- 1.9.4 จัดให้มีภาคีที่เกี่ยวข้องกันเพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้แก่บุคคลในท้องถิ่น

1.10 บทสรุป

บทนี้คณะผู้วิจัยได้นำเสนอเหตุผลของการทำวิจัยเพื่อสนับสนุนการขยายตัวของการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี และศรีสะเกษ คณะผู้วิจัยนำเสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย คำถามการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ผลของการวิจัยเพื่อทราบถึงการใช้ ความต้องการสารสนเทศ และปัญหาที่พบจากการใช้สารสนเทศ อันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดหาสารสนเทศให้กับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศให้ตรงกับความต้องการ ซึ่งมีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการวิจัยในเรื่องนี้โดยจะกล่าวในบทที่ 2 ต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 บทนำ

ในการวิจัยเรื่อง “การใช้และความต้องการสารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเสนอตามลำดับดังนี้

2.1.1 ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศ

2.1.1.1 ความหมายเกี่ยวกับสารสนเทศ

2.1.1.2 ความสำคัญของสารสนเทศ

2.1.1.3 คุณสมบัติของสารสนเทศ

2.1.1.4 ทรัพยากรสารสนเทศ

2.1.1.5 แหล่งสารสนเทศ

2.1.1.6 การใช้สารสนเทศ

2.1.1.7 ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สารสนเทศ

2.1.1.8 ปัญหาในการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ

2.1.1.9 ความต้องการสารสนเทศ (Information need)

2.1.2 สถานที่ท่องเที่ยว

2.1.2.1 สถานที่ท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้

2.1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.3.1 งานวิจัยในประเทศ

2.1.3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2 การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศ

2.2.1.1 ความหมายเกี่ยวกับสารสนเทศ

สารสนเทศหรือสารนิเทศมาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Information” บางท่านใช้คำแปลนี้ต่างกัน ซึ่งมีความหมายเดียวกัน คือ ข่าวสาร ข้อมูล สารสนเทศ ข้อสนเทศ แต่เรามักจะพบคำว่า “สารสนเทศ” มากกว่าคำอื่นๆ (รัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ, 2548, 52-53) ใน Webster's Third New International Dictionary Unabridged and Seven Language (1986) ได้ให้คำจำกัดความ

“สารสนเทศ” หมายถึง เซอร์วิปัญญา ข้อสังเกต ข่าว หรือการบอกกล่าวโดยคำ หรือการเขียนความรู้ที่ได้จากการอ่านหรือการสอนของครู นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์หลายท่านให้ความหมาย “สารสนเทศ” ดังนี้

สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์ (2521, 25) ให้ความหมายสารสนเทศ หมายถึง ความรู้ ข่าวสารและข้อสนเทศต่างๆ ทั้งในรูปแบบของสิ่งพิมพ์ ซึ่งได้แก่ หนังสือ วารสารในรูปแบบของวัสดุย่อยส่วน ไลต์ทัศนวัสดุ แถบเสียง แถบแม่เหล็ก

นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ (2531, 295-309) ให้ความหมายว่า ข้อสนเทศ (Information) หมายถึง ข่าว (News) ข้อเท็จจริง (Facts เป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้) ข้อมูล (Data อาจเป็นตัวเลขหรือตัวอักษรได้) ความรู้ (Knowledge ความคิดที่เป็นลำดับขั้นตอน เป็นเหตุเป็นผลโดยการสื่อสาร) ที่ได้จากการศึกษาการสอนหรือการสำรวจซึ่งบันทึกลงในรูปแบบต่างๆ ทั้งในรูปของวัสดุสิ่งพิมพ์และวัสดุไม่สิ่งพิมพ์ เช่น วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร ต้นฉบับ ตัวเขียน ภาพยนตร์ แผ่นเสียง เทปเสียง ภาพเลื่อน เทปโทรทัศน์ ไมโครฟิล์ม ไมโครฟิช เทปแม่เหล็ก จานแม่เหล็ก เป็นต้น

แมนมาต ขวลิต (2532, หน้า 5) ให้ความหมายสารสนเทศ คือ ความรู้ เรื่องราว ข้อมูล ข่าวสารซึ่งมีการบันทึกและจัดการตามหลักวิชาการเพื่อการเผยแพร่อันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งในส่วนบุคคลและสังคม

ริช (Reitz, 2005) ให้ความหมาย สารสนเทศ คือ ข้อมูล เรื่องราว ความรู้ที่ถูกเขียนขึ้น เพื่อใช้ในการสื่อสารทั้งที่เป็นรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ หรือรูปแบบอื่นๆ

สรุปสารสนเทศ คือ ข้อมูล เรื่องราว ความรู้ ข้อสนเทศรวมทั้งที่อยู่ในรูปแบบของวัสดุสิ่งพิมพ์และวัสดุไม่สิ่งพิมพ์ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาบุคคลและสังคม

2.2.1.2 ความสำคัญของสารสนเทศ

ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศทุกคนสามารถรับข่าวสาร สืบค้นสารสนเทศและเผยแพร่สารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว สารสนเทศเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อสังคมในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินชีวิตประจำวันของคนทั่วไป ต่อเศรษฐกิจและต่อสังคม หากบุคคลใดไม่ใช้หรือก้าวไม่ทันสารสนเทศอาจให้ทำเสียโอกาสหรือไม่ทันเหตุการณ์ต่างๆ ได้ สารสนเทศมีความสำคัญสามารถสรุปได้ (อภากร ธาตุโลหะ, 2547, 2-3) ดังนี้

1) ด้านการเรียนการสอน ในปัจจุบันสารสนเทศถูกเผยแพร่หลายรูปแบบ เช่น สื่อที่เป็นสิ่งพิมพ์ สื่อไลต์ทัศนวัสดุและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สามารถค้นหาในเวลาอันรวดเร็วและมี

ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ผู้เรียนและผู้สอนต้องเลือกสารสนเทศที่มีคุณค่าและตรงกับสาขาวิชาที่ต้องการให้มากที่สุดจะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) ด้านการศึกษาค้นคว้าวิจัย มีดังนี้

- 2.1) สามารถใช้ประโยชน์จากความรู้และวิธีการที่มีอยู่แล้วไปถ่ายทอดใน
ที่อื่นๆ ได้ เช่น สอน บรรยายองค์ความรู้ สาธิตหรือปฏิบัติให้แก่กลุ่มบุคคลและชุมชน
- 2.2) สามารถวางแผนและจัดระบบการวิจัย และพัฒนาโดยอาศัยองค์ความรู้ที่
ได้จากที่อื่นมาใช้ในหน่วยงานหรือองค์กร
- 2.3) ทำให้มีฐานความรู้ที่กว้างขวางสามารถเลือกสารสนเทศที่มีอยู่เพื่อนำมา
แก้ไขและป้องกันปัญหาทั้งในปัจจุบันและอนาคต
- 2.4) ช่วยในการวางแผนและตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ อย่างมี
ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3) ด้านสังคม จากการรับรู้สารสนเทศของบุคคลก่อให้เกิดประโยชน์ คือ

- 3.1) การตัดสินใจในชีวิตประจำวันในทุกๆ เรื่อง เช่น การตัดสินใจซื้อสินค้า
ต่างๆ การเลือกคู่ครอง การเดินทาง หลักการปฏิบัติตนในระบบประชาธิปไตย เป็นต้น
ล้วนต้องอาศัยสารสนเทศที่มีคุณค่าประกอบ
 - 3.2) ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ในสังคมปัจจุบันบุคคลที่อยู่ร่วมกันในโลก
ซึ่งแตกต่างกันในด้านเชื้อชาติ ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม สามารถอยู่ร่วมกัน
ได้โดยรับรู้สารสนเทศที่แตกต่างกัน แล้วนำมาปรับเข้าหากันทำให้เกิดความเข้าใจและยังช่วยให้มี
โลกทัศน์ที่กว้างขวาง
 - 3.3) การสร้างค่านิยมและทัศนคติที่ดีต่อสังคม การที่ประชาชนในประเทศ
ได้รับสารสนเทศในทุกรูปแบบโดยไม่มีขีดจำกัดสามารถสร้างค่านิยมและทัศนคติที่ดีให้เกิดขึ้นใน
สังคมได้
 - 3.4) การเมือง สารสนเทศจำเป็นสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งต้องพึ่งพา
องค์ความรู้จากประเทศที่พัฒนาแล้ว เนื่องจากประเทศที่กำลังพัฒนายังไม่มีความพร้อมในการ
ผลิตสารสนเทศบางประเภท
- 4) ด้านวัฒนธรรม สารสนเทศก่อให้เกิดการถ่ายทอดวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง
ทำให้ชนรุ่นหลังได้รับรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิหลังของประเทศชาติก่อให้เกิดความภูมิใจ
ความรัก ความสามัคคีและความมั่นคงในชาติ

5) ด้านงบประมาณและเวลา สารสนเทศทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลา เนื่องจากผู้ใช้สามารถนำสารสนเทศหรือองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นมาใช้ต่อยอดได้ แล้วทำให้เกิดข้อมูลในเชิงลึก ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาในการเข้าถึงข้อมูลแต่ละเรื่อง

6) ด้านวิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ ในยุคสังคมข่าวสาร เทคโนโลยีถูกพัฒนาไปอย่างรวดเร็วประกอบกับการแสวงหาสารสนเทศอยู่เป็นประจำทำให้ทราบการพัฒนาทางวิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ ได้ทันทั่วทั้งที่และเมื่อนำไปใช้ประโยชน์จะช่วยให้เกิดเป็นผลดีต่อการพัฒนาประเทศ

สรุปสารสนเทศมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน ต่อการศึกษา ค้นคว้า ต่อสังคม ต่อวัฒนธรรม ต่องบประมาณและเวลา ต่อวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ๆ และต่อชีวิตประจำวัน เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

2.2.1.3 คุณสมบัติของสารสนเทศ

นักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงคุณสมบัติของสารสนเทศ มีดังนี้

พิมพ์วิภา ไพเปรมสมิทธิ์ (2535, 12) กล่าวถึงคุณสมบัติของสารสนเทศ ดังนี้

1) มีความถูกต้องแม่นยำ (Accurate) หมายถึง สารสนเทศต้องไม่มีข้อผิดพลาด สามารถพิสูจน์ได้

2) มีความสมบูรณ์ (Comprehensive) สารสนเทศที่ผู้ใช้ได้รับมีความสมบูรณ์ในตัวของตัวเอง ไม่ต้องค้นหาสารสนเทศจากแหล่งผลิตรายอื่น

3) ทันต่อเหตุการณ์ (Timely) ผู้ที่ต้องการใช้สารสนเทศจะสามารถรับสารสนเทศนั้นเมื่อถึงเวลาที่ต้องการเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในช่วงเวลานั้น

4) มีความเหมาะสม (Appropriateness) หมายถึง สารสนเทศที่ตรงตามความต้องการนั้นต้องตอบสนองได้เมื่อต้องการใช้ประโยชน์ในสถานการณ์นั้นๆ

5) มีความชัดเจน (Clarity) สารสนเทศต้องไม่คลุมเครือและไม่ต้องอาศัยการตีความหรือหาคำตอบเพิ่มเติม

สารสนเทศที่ดีมีคุณค่าต่อผู้ใช้ควรมีคุณลักษณะ ดังนี้ (วิฑูรย์ ชั่งชาติ, 2536, 3; อุไรวรรณ วรกุลรังสรรค์, 2548, 86) กล่าวถึง สารสนเทศที่ผู้ใช้พึงประสงค์ คือ

1) มีความถูกต้อง ผู้ที่ต้องการสารสนเทศที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ

2) มีความทันสมัย ถ้าสารสนเทศที่ถูกลำเลียงทันต่อเหตุการณ์จะให้คุณค่าแก่

ผู้ใช้

3) มีความสมบูรณ์ครบถ้วนและเพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งผู้ต้องการสารสนเทศหลายรูปแบบ ดังนั้นหากสารสนเทศที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากเท่าใดยิ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช่มากเท่านั้น

4) ความต่อเนื่อง สารสนเทศที่ดีจะต้องมีลักษณะการสะสมข้อมูลไม่กระจัดกระจายและสามารถเชื่อมโยงเป็นเนื้อหาเดียวกันได้

5) ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ดังที่นักทฤษฎี วิกาวิน (2548, 47) กล่าวว่า สารสนเทศที่ดีต้องมีความเกี่ยวข้องกับผู้ใช้

รัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ (2548, 49-50) กำหนดคุณสมบัติของสารสนเทศดังต่อไปนี้

1) สามารถเข้าถึงได้ (Accessibility) หมายถึง ความสะดวกและรวดเร็วในการเข้าถึงสารสนเทศในการนำสารสนเทศมาใช้ประกอบการตัดสินใจ ความรวดเร็วในการค้นซึ่งสามารถวัดได้ เช่น หนึ่งนาที สามสิบนาที หรือหนึ่งชั่วโมง

2) ความครบถ้วน (Completeness) หมายถึง ความสมบูรณ์ในเนื้อหาของสารสนเทศ โดยพิจารณาทางด้านคุณภาพของสารสนเทศมากกว่าด้านปริมาณ

3) ความถูกต้องเที่ยงตรง (Accuracy) หมายถึง คุณสมบัติของข้อผิดพลาดที่อาจเกิดจากการนำสารสนเทศมาใช้สารสนเทศที่ได้รับต้องไม่มีข้อผิดพลาด ตัวอย่างข้อผิดพลาด เช่น ข้อผิดพลาดด้านการคัดลอกหรือการบันทึกข้อมูล ข้อผิดพลาดในด้านการคำนวณ เป็นต้น

4) ความเหมาะสม (Appropriateness) หมายถึง พิจารณาถึงการผลิตสารสนเทศว่า ข้อมูลหรือสารสนเทศที่ได้รับตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากน้อยเพียงใดเพราะถ้าสารสนเทศที่ได้รับไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ก็ไม่เกิดประโยชน์โดยเฉพาะการผลิตสารสนเทศต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการซึ่งเป็นการยากในการวัดจำนวนให้เห็นได้

5) ความทันเวลา (Timeliness) หมายถึง สารสนเทศต้องใช้ระยะเวลาสั้นและมีความรวดเร็วในการประมวลผลเพื่อให้ผู้ใช้ได้รับสารสนเทศทันเวลา

6) ความชัดเจน (Clarity) หมายถึง สารสนเทศที่ได้รับต้องมีความชัดเจน ไม่กำกวม ซึ่งทำให้ผู้ใช้สารสนเทศเข้าใจผิดซึ่งถ้าต้องแก้ไขข้อมูลอาจจะต้องเสียค่าใช้จ่ายและเวลาเพิ่มมากขึ้น

7) ความยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง สารสนเทศที่ดีจะต้องให้ประโยชน์แก่บุคคลจำนวนมากอย่างกว้างขวางมากกว่าเป็นสารสนเทศเฉพาะบุคคล

8) ความสามารถในการพิสูจน์ได้ (Verifiability) หมายถึง สารสนเทศนั้นต้องสามารถพิสูจน์หรือตรวจสอบได้ว่าเป็นความจริง

9) ความซ้ำซ้อน (Redundancy) หมายความว่า สารสนเทศที่ได้รับนั้นมีความซ้ำซ้อนหรือมีมากเกินไปจนความจำเป็นหรือไม่ ดังนั้นสารสนเทศที่ดีต้องไม่มีความซ้ำซ้อน

10) ความไม่ลำเอียง (Bias) หมายถึง ลักษณะของสารสนเทศที่ผลิตขึ้นนั้นไม่มีความตั้งใจหรือเจตนาในการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขสารสนเทศตามที่ได้กำหนดหรือหาข้อยุติไว้ล่วงหน้า

สรุปคุณสมบัติของสารสนเทศ คือ สารสนเทศต้องการมีถูกต้อง แม่นยำ ครบถ้วน สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการคิดวิเคราะห์ตัดสินใจ ต้องน่าเชื่อถือ สมบูรณ์เพียงพอทันต่อเหตุการณ์และต้องตรงกับความต้องการของผู้ใช้

2.2.1.4 ทรัพยากรสารสนเทศ

ทรัพยากรสารสนเทศเป็นสื่อแห่งความรู้ ข้อมูล ข่าวสารที่สามารถให้คำตอบแก่ผู้ใช้บริการ ดังนั้น จึงต้องคัดเลือกและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้ใช้มากที่สุดในเวลาที่เหมาะสม เพราะสารสนเทศจะมีประโยชน์สูงสุดต่อเมื่อนำไปใช้ได้ตรงกับความต้องการมากที่สุดและต้องจัดหาทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่างๆ และหนังสืออ้างอิงที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศของห้องสมุดและหรือศูนย์สารสนเทศอื่นๆ ทรัพยากรสารสนเทศแบ่งได้ ดังนี้

1) ทรัพยากรสารสนเทศตีพิมพ์ (Printed Materials) หมายถึง วัสดุที่พิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งหมายถึง หนังสือ วารสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์ ฯลฯ สามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1.1) หนังสือ (Books) เป็นสิ่งพิมพ์ที่บันทึกความรู้ ความคิด ความเชื่อ ประสบการณ์และการกระทำของมนุษย์เป็นรูปเล่ม มีการเข้าเล่มและเย็บเล่มอย่างถาวร ห้องสมุดแบ่งหนังสือออกเป็นประเภทดังนี้

1.1.1) หนังสือสารสนเทศหรือหนังสือทั่วไป (Non-Fiction) เป็นหนังสือที่มุ่งให้ความรู้ข้อเท็จจริง ความเปลี่ยนแปลงและจรรโลงใจ เช่น หนังสือคณิตศาสตร์ หนังสือวิทยาศาสตร์ หนังสือธรรมะ เป็นต้น

1.1.2) หนังสืออ้างอิง (Reference Books) คือ หนังสือที่มุ่งเสนอความรู้และข้อเท็จจริงต่างๆ ไว้อย่างสมบูรณ์ ไม่จำเป็นต้องอ่านทั้งเล่ม ได้แก่ พจนานุกรม สารานุกรม อักษรานุกรมชีวประวัติ เป็นต้น ดังนั้นห้องสมุดส่วนใหญ่จึงไม่อนุญาตให้ยืมออกนอกห้องสมุด

และจัดเก็บแยกต่างหากจากหนังสืออื่นๆ โดยใช้สัญลักษณ์อักษร “อ” สำหรับหนังสือภาษาไทย และ “R” สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศ

1.1.3) หนังสือนวนิยาย (Fiction) เป็นหนังสือที่เขียนจากจินตนาการหรือประสบการณ์ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึก เพลิดเพลิน และให้แง่คิดต่างๆ ห้องสมุดจัดเก็บแยกจากหนังสืออื่นๆ โดยใช้สัญลักษณ์ “น” สำหรับหนังสือภาษาไทยและ “F” สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศแทนเลขหมู่

1.1.4) หนังสือตำรา แบบเรียนและคู่มือครูเป็นหนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ซึ่งห้องสมุดบางแห่งจัดเก็บแยกต่างหาก โดยใช้สัญลักษณ์ “บ” “ปร” สำหรับหนังสือภาษาไทยและใช้ “C.L.” (ย่อมาจาก Curriculum Laboratory) สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศ

1.1.5) หนังสือสำหรับเด็ก คือ หนังสือที่ให้ความรู้ ความบันเทิงพร้อมกับให้คติสอนใจ ได้แก่ หนังสือการ์ตูน นิทาน หนังสือภาพ เป็นต้น ห้องสมุดบางแห่งจัดแยกต่างหาก โดยใช้สัญลักษณ์ “ย” (เยาวชน) หรือ “J” (Juvenile) หรือ “ด”

1.2) หนังสือพิมพ์ (Newspapers) คือ สิ่งพิมพ์ที่เสนอข่าวสารความรู้ ความเคลื่อนไหวใหม่ๆ เช่น ข่าวการเมือง ข่าวการศึกษา ข่าวอาชญากรรม เป็นต้น มีกำหนดระยะเวลาการออกที่แน่นอน สม่ำเสมอ เช่น กำหนดออกรายวัน รายสามวัน และรายสัปดาห์

1.3) วารสาร (Periodical) คือ สิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดระยะเวลาการออกที่แน่นอนสม่ำเสมอ เช่น ออกเป็นรายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน รายสองเดือน หรือรายสามเดือน เสนอบทความและเรื่องราวที่ทันสมัย เขียนโดยผู้เขียนหลายคน เนื้อหาภายในเล่มอาจจำกัดขอบเขตความรู้ ข้างสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งก็ได้ วารสารสามารถแบ่งออก 2 วิชา คือ

1.3.1) วารสารทั่วไป (General Periodical) ได้แก่ วารสารที่เสนอเรื่องทั่วไป ไม่เน้นด้านใดด้านหนึ่งเฉพาะ มุ่งให้ความบันเทิงและความรู้เล็กๆ น้อยๆ บทความเบ็ดเตล็ดตัวอย่าง เช่น ขวัญเรือน คุณหญิง สกุลไทย ฯลฯ

1.3.2) วารสารเฉพาะวิชา (Professional Periodical) เป็นวารสารที่ดีพิมพ์บทความทางวิชาการในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น วารสารห้องสมุด วารสารสังคมศาสตร์ เป็นต้น และบางเล่มมุ่งเสริมความรู้ทางวิชาการโดยตรงไม่เน้นสาขาหนึ่ง เช่น วารสารธรรมชาติ วารสารร่วมคำแห่ง เป็นต้น

1.2) จุลสาร (Pamphlets) คือ สิ่งพิมพ์ขนาดเล็ก โดยทั่วไปมีเนื้อหาตั้งแต่ 1 ถึง 60 หน้า เนื้อหาของจุลสารส่วนใหญ่เป็นการแนะนำเพื่อให้ผู้อ่านได้มีความรู้และความสามารถ

ที่จะปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรื่องที่ได้ถูกต้อง เช่น จุลสารของโรงพยาบาลอาจเสนอถึงวิธีป้องกันหรือรักษาโรค

1.3) กฤตภาค (Clipping) คือ ข้อความต่างๆ ที่ตัดจากหนังสือพิมพ์ วารสาร หรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ แล้วนำมาฉีกบทกระดาษที่คงทนถาวรมีขนาด $8 \frac{1}{2} \times 13 \frac{1}{2}$ นิ้ว หรือขนาดกระดาษโรเนียวรีมยาวให้หัวเรื่อง พร้อมเขียนแหล่งที่มาของข้อความนั้นๆ นำไปเรียงเข้าตู้เหล็กตามลำดับหัวเรื่อง

2) ทรัพยากรสารสนเทศที่ไม่ตีพิมพ์หรือสื่อทัศนวัสดุ (Non-printed Materials or Audio Visual Materials) หมายถึง ทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นความรู้ ข่าวสาร สารสนเทศต่างๆ ในรูปแบบอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากสิ่งพิมพ์ หรือหนังสือบางประเภทต้องใช้อุปกรณ์อื่นเข้าช่วยในการใช้และบันทึกสารสนเทศซึ่งผู้ต้องการรับสารสนเทศต้องมีความสมบูรณ์ทางตาและหูช่วยในการรับสารสนเทศจึงจะเกิดผลดีในการรับสารสนเทศ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

2.1) ทัศนวัสดุ (Visual Materials) คือ วัสดุที่ต้องใช้ประสาทตาหาความรู้จากวัสดุนั้น ได้แก่

2.1.1) แผนที่ (maps) แผนที่ที่มีทั้งเป็นเล่ม แผนที่แขวน และแผนที่แผ่นพับ จัดเก็บเพื่อให้บริการสำหรับการเรียน การสอนวิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และผู้สนใจทั่วไป

2.1.2) แผนภูมิ (Charts) เป็นสัญลักษณ์ลายเส้นพร้อมตัวอักษร ทำขึ้นเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริง และแนวคิดอย่างมีระเบียบและมีเหตุผล เช่น การแสดงเปรียบเทียบ แสดงพัฒนาการ แสดงการจำแนก เป็นต้น เช่น แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการของหน่วยงานต่างๆ แผนภูมิเปรียบเทียบ

2.1.3) แผนภาพ (Diagrams) คือ ภาพที่เขียนด้วยลายเส้นสัญลักษณ์และมีคำอธิบายประกอบ เพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์และการทำงานของระบบต่าง ๆ

2.1.4) แผนสถิติ (Graph) ภาพหรือลายเส้นแทนตัวเลขหรือจำนวนสถิติเพื่อการเปรียบเทียบ แสดงถึงความสัมพันธ์ของปริมาณที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น แผนสถิติแบบเส้นแบบแท่ง แบบวงกลม เป็นต้น

2.1.5) ภาพโฆษณา (Posters) เป็นวัสดุที่ทำขึ้นด้วยรูปภาพ ตัวอักษร ข้อความต่างๆ ที่มีขนาดใหญ่มองเห็นชัดเจน สีสันสะดุดตา เพื่อให้น่าสนใจและน่าเชื่อถือห้องสมุดอาจจัดเก็บไว้จัดนิทรรศการหรือจัดกิจกรรมอื่นๆ

2.1.6) ภาพนิ่งหรือสไลด์ (Slide) คือ การนำรูปภาพบันทึกลงบนฟิล์มโปร่งแสงแล้วหุ้มกรอบพลาสติกหรือกระดาษแข็ง เพื่อความคงทนถาวร มีหลายขนาด คือ 2"X2" หรือขนาด 3.25"X4" การดูภาพนิ่งต้องใช้เครื่องฉายโดยเฉพาะและมีผู้บรรยายภาพ

2.1.7) ไมโครฟิล์ม (Microfilms) เป็นฟิล์มโปร่งใสลักษณะเป็นม้วน มีขนาด 16 มม. และ 35 มม. ฟิล์มขนาด 16 มม. สามารถถ่ายสิ่งพิมพ์ได้ 2,400 หน้า ส่วนขนาด 35 มม. สามารถถ่ายสิ่งพิมพ์ได้ 1,000-1,200 หน้า ซึ่งใช้บันทึกรูปภาพ แผนที่ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

2.1.8) ไมโครฟิช (Microfiches) เป็นการย่อส่วนข้อมูลลงบนแผ่นฟิล์ม มีขนาด 3"x5" 4"x6" และ 6"x8" ไมโครฟิช 1 แผ่นสามารถย่อหน้าหนังสือขนาด A4 ลงได้ถึง 98 ภาพ

2.1.9) ไมโครการ์ด (Micro card) เป็นบัตรกระดาษทึบแสงขนาดเท่าไมโครฟิช ผลิตโดยใช้เครื่องพิมพ์อัดโน้ตข้อความจากไมโครฟิล์มขนาด 16 มม. ลงบนกระดาษอัดรูป โดยใช้อัตราส่วนย่อประมาณ 20 : 1 บรรจุข้อความย่อส่วนจากต้นฉบับได้ประมาณ 40 หน้า

2.1.10) ไมโครพริ้น (Microprint) มีลักษณะเหมือนไมโครการ์ด แต่มีขนาดใหญ่กว่า คือ มีขนาด 6"X9" พิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์แบบออฟเซต โดยใช้ไมโครฟิล์มเป็นต้นฉบับ บรรจุข้อความย่อส่วนจากหนังสือต้นฉบับได้ประมาณ 100 หน้า

2.1.11) สิ่งจำลอง (Models) คือ วัสดุสามมิติที่สร้างขึ้นเพื่อเลียนแบบของจริง หรือใช้แทนของจริงที่ไม่สามารถนำมาแสดงโดยตรงได้

2.1.12) ของตัวอย่าง (Speciment) เป็นส่วนหนึ่งของจริงเพียงแต่นำมาเป็นตัวอย่างเท่านั้น

2.1.13) ของจริง (Realia) คือ สิ่งสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า

2.2) วัสดุ (Audio Materials) วัสดุ คือ วัสดุที่ใช้ฟัง ได้แก่

2.2.1) แผ่นเสียง (Dise) เป็นการบันทึกเสียงลงบนแผ่นครึ่งพลาสติกหรือกระดาษพลาสติก ซึ่งมีลักษณะเป็นแผ่นกลม เสียงที่บันทึกจะอยู่ในร่องเล็กๆ เรียกว่า ร่องเสียง ซึ่งเสียงจะบรรเลงไปตามร่องเสียงขนาดที่มี คือ 7 นิ้ว 10 นิ้ว 12 นิ้ว

2.2.2) แถบบันทึกเสียงหรือเทปบันทึกเสียง (Tapes and discs) คือ การบันทึกเสียงลงบนแถบแม่เหล็ก โดยใช้กับเครื่องบันทึกเสียงที่สามารถเปลี่ยนคลื่นเสียงให้เป็นคลื่นไฟฟ้าเปลี่ยนจากคลื่นไฟฟ้ามาเป็นคลื่นเสียงอีกครั้ง เมื่อบันทึกเสียงแล้วสามารถเปิดฟังได้ และลบการบันทึกได้ถ้าไม่ต้องการ

2.2.3) รายการวิทยุ คือ กระแสคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ชนิดที่เคลื่อนไปตามอากาศ โดยไม่ต้องใช้สายและอาจเปลี่ยนเป็นเสียงหรือรูปได้ เรียกเครื่องที่มีหน้าที่เปลี่ยนคลื่นเสียงให้เป็น

คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าออกสู่อวกาศว่า เครื่องส่งวิทยุเรียกเครื่องที่มีหน้าที่เปลี่ยนคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่ได้รับได้จากเครื่องส่งวิทยุให้กลับเป็นคลื่นเสียงตามเดิมว่าเครื่องรับวิทยุ

2.3) สื่อทัศนวัสดุ (Audio – Visual Materials) คือ วัสดุที่ใช้ประสาทตาและประสาทหูในการรับข้อมูลสารสนเทศได้แก่

2.3.1) ภาพยนตร์ (Motion picture films) คือ การถ่ายภาพลงบนฟิล์มและฉายด้วยความเร็วสูง เช่น 16 ภาพ ต่อวินาที 24 ภาพต่อวินาที ฟิล์มภาพยนตร์มีขนาด 8 มม. 16 มม. 35 มม. และ 70 มม. มีทั้งภาพสีและขาวดำ สามารถบันทึกเสียงลงในฟิล์มได้ใช้กับเครื่องฉายโดยเฉพาะ

2.3.2) วิดีทัศน์ (Video Tape, Video Disc) เป็นการบันทึกภาพและเสียงในรูปคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าลงบนแถบแม่เหล็ก เรียกว่า เทปวิดีโอ

2.3.3) รายการโทรทัศน์และเทปบันทึกรายการ (Television and Video recording) คือ การถ่ายทอดเสียงและภาพลงในเส้นเทปในรูปของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าออกสู่อวกาศเรียกเครื่องที่ทำหน้าที่ดังกล่าวว่า เครื่องส่งโทรทัศน์และเรียกเครื่องที่มีหน้าที่เปลี่ยนคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่ได้รับจากเครื่องส่งโทรทัศน์ให้กลับเป็นคลื่นเสียงและภาพว่า เครื่องรับโทรทัศน์

2.4) ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Materials) หมายถึง ทรัพยากรที่ต้องใช้ระบบแสงเลเซอร์หรือคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยการอ่านหรือฟัง ได้แก่ เคเบิลทีวี ฐานข้อมูลออนไลน์ ฐานข้อมูลซีดีรอม และอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่มีการเชื่อมต่อกันทั่วโลก โดยใช้มาตรฐานซึ่งเป็นที่รู้จักเพื่อสามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนสารสนเทศได้ทั่วโลก (Cooke, 1999, 155) โดยเฉพาะในปัจจุบันสามารถสืบค้นวารสารอิเล็กทรอนิกส์ และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้เป็นจำนวนมาก

สรุปทรัพยากรสารสนเทศปรากฏในหลายรูปแบบ เช่น หนังสือ วารสาร แผ่นพับ หนังสือพิมพ์ รายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ ซีดีรอม และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งเป็นประโยชน์ในการเผยแพร่สารสนเทศ ทำให้ผู้ใช้สารสนเทศสามารถเลือกใช้สารสนเทศจากสื่อเหล่านี้ได้

2.2.1.5 แหล่งสารสนเทศ

แหล่งสารสนเทศ โดยทั่วไปแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1) แหล่งสารสนเทศบุคคล หมายถึง สารสนเทศภายในตัวบุคคล เช่น บันทึกประจำวัน หรือเพื่อนร่วมงาน หรือสารสนเทศที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญผู้รอบรู้ในสาขาต่างๆ ผู้เชี่ยวชาญบางสาขาวิชาจะมีผลงานเป็นสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ที่ผู้ใช้สามารถค้นคว้าได้ด้วยตนเองแต่ผู้เชี่ยวชาญบางคนก็ไม่มีผลงานในลักษณะของวัสดุสารสนเทศ ผู้ต้องการสารสนเทศ

จากผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวต้องไปพบปะสนทนาหรือสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญโดยตรงจึงจะได้
สารสนเทศที่ต้องการ (วิฑูรย์ ชั่งชาติ, 2536, 5)

2) แหล่งสารสนเทศสถาบัน

2.1) ห้องสมุด (Library) คือ สถานที่รวมสรรพวิทยาการทุกรูปแบบซึ่งอยู่ในรูป
ของวัสดุตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์รวมทั้งฐานข้อมูลต่างๆ ซึ่งต้องอาศัยการสืบค้นด้วยคอมพิวเตอร์ โดย
มีบรรณารักษ์เป็นผู้บริหารจัดการและดำเนินงานต่างๆ เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด โดยยึด
ประโยชน์และความสะดวกสบายของผู้ใช้เป็นสำคัญในปัจจุบันห้องสมุดมีชื่อเรียกต่างๆ กัน เช่น
ห้องสมุด หอสมุด สำนักหอสมุด สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันวิทยบริการ สำนักวิทยบริการ
สำนักบรรณสารสนเทศ สำนักห้องสมุดและบรรณสารสนเทศและศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา
 เป็นต้น

ห้องสมุดแบ่งได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุด
มหาวิทยาลัยและวิทยาลัย ห้องสมุดเฉพาะ ห้องสมุดประชาชนและหอสมุดแห่งชาติ

2.2) ศูนย์สารสนเทศ (Information center) ศูนย์สารสนเทศมีหลายลักษณะ
แต่มีจุดมุ่งหมายเหมือนกัน เพื่อบริการสารสนเทศเฉพาะบางสาขาวิชาและรวบรวมสารสนเทศ
แล้วนำสารสนเทศออกให้ผู้ใช้บริการได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เช่น ศูนย์เอกสารประเทศไทย
ศูนย์ข้อมูลทางเทคโนโลยี ศูนย์สนเทศทางการเกษตรแห่งชาติและศูนย์สารสนเทศอีสานสิรินธร
 เป็นต้น

2.3) แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถานที่ ได้แก่ อนุสาวรีย์ โบราณสถาน หรือสถานที่
จำลอง เช่น อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ปราสาทพิมาย และเมืองโบราณ ปราสาทหินพนมรุ้ง เป็นต้น
แหล่งสารสนเทศเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าอย่างยิ่ง ทั้งเป็นแหล่งที่เข้าถึงได้ไม่ยาก
ส่วนข้อด้อยของแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถานที่ก็คือ สถานที่บางแห่งอยู่ไกล การเดินทางไปสถานที่
แห่งนั้นต้องใช้เวลาและเงินทองมากเกินไป ในกรณีเช่นนี้ผู้ใช้สารสนเทศอาจหันมาใช้สารสนเทศ
ในรูปแบบของสิ่งตีพิมพ์หรือสื่อทัศนวัสดุแทนก็ได้

3) แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน ได้แก่ สารสนเทศที่ถ่ายทอดจากรายการวิทยุ
โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

สรุปแหล่งสารสนเทศมีทั้งที่เป็นแหล่งบุคคล แหล่งสารสนเทศสถาบัน แหล่ง
สารสนเทศสื่อมวลชน ผู้ใช้บริการสารสนเทศสามารถเลือกใช้ตามความเหมาะสมและตามความ
สะดวกของการเข้าถึงสารสนเทศ

2.2.1.6 การใช้สารสนเทศ

การใช้สารสนเทศเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากผู้แสวงหาสารสนเทศที่ต้องการแล้ว การใช้สารสนเทศอาจทำให้ผู้ใช้สารสนเทศเกิดความพอใจหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ใช้สารสนเทศได้ประโยชน์จากสารสนเทศก็ยิ่งเห็นความสำคัญของสารสนเทศ ซึ่งจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้ใช้ต้องการสารสนเทศมากยิ่งขึ้น

การใช้สารสนเทศ คือการนำสารสนเทศที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ตามจุดประสงค์ของตน เพื่อใช้ในการชีวิตประจำวันประกอบการดำรงชีวิตหรือการปฏิบัติงาน ตอบสนองความอยากรู้ และตอบข้อสงสัยต่างๆ

การใช้สารสนเทศสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1) การใช้เพื่อตอบสนองความต้องการส่วนบุคคล เช่น ในการศึกษา และการเรียนรู้การแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน เพื่อรับข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ปัจจุบัน เพื่อความบันเทิงและนันทนาการ

2) การใช้เพื่อการถ่ายทอดสารสนเทศ หมายถึง การกระจายสารสนเทศที่มีอยู่หรือสะสมในตัวบุคคลไปสู่บุคคลอื่น เช่น ผู้เชี่ยวชาญ ครู-อาจารย์ วิทยากร ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

การใช้สารสนเทศขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคล คือ ทัศนคติของบุคคล จุดประสงค์หรือเป้าหมาย ความสามารถของบุคคล การติดต่อสื่อสาร ประสบการณ์และนิสัยของบุคคล พื้นฐานทางวัฒนธรรม (Kumar, P.S.G., 2004, 31-32)

สรุปการใช้สารสนเทศขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคล ผู้ใช้บางคนต้องการสารสนเทศเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนบุคคล บางคนใช้ในการประกอบอาชีพ และบางคนใช้เพื่อถ่ายทอดความรู้

แผนภูมิการใช้สารสนเทศ

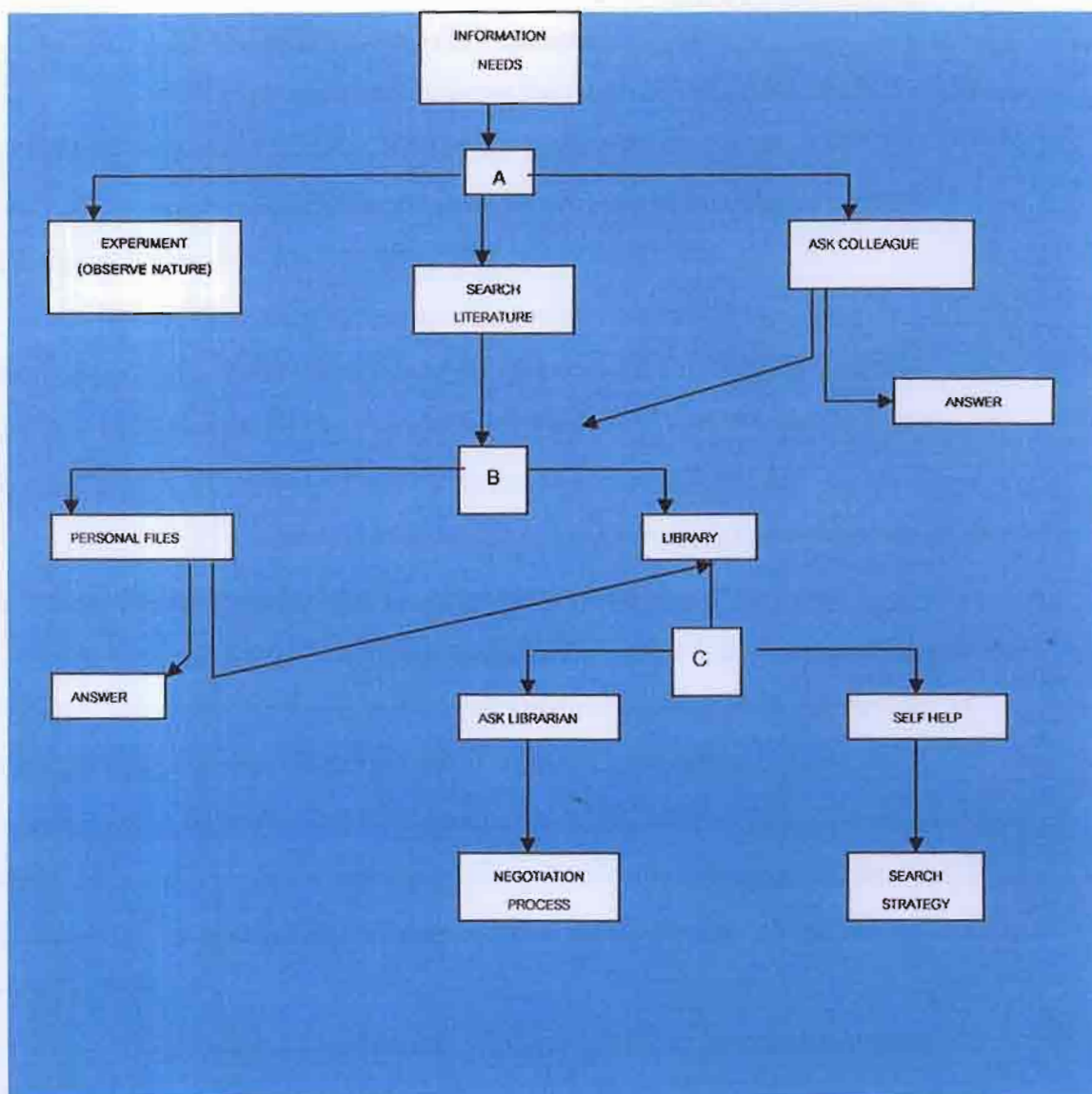

ภาพที่ 2.1 การใช้สารสนเทศ
(ที่มา: Klobas, Jones E. 1995, 95-114)

วิธีการค้นหาสารสนเทศ

เทเลอร์ (Taylor, 1968, 178-194) จำแนกวิธีการค้นหาสารสนเทศออกเป็น 3 แหล่ง คือ

1. ค้นจากแหล่งสารสนเทศที่ผู้ใช้อยู่ เช่น ประสบการณ์ของตน
2. ค้นจากการพูดคุยกับผู้ใกล้ชิดอย่างไม่เป็นทางการ เช่น จากเพื่อน หรือเพื่อนร่วมงาน
3. ค้นจากห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศต่างๆ โดยวิธีแรกคือ สอบถามปัญหาหรือข้อสงสัยจากบรรณารักษ์ วิธีที่สองใช้ยุทธวิธีการสืบค้นตามที่ตนเองศึกษาหรือเรียนรู้เอง รายละเอียดดังรูปภาพ

ภาพที่ 2.2 วิธีการค้นสารสนเทศตามขั้นตอนของ Taylor
 ที่มา (Taylor, 1968, 178-194)

2.2.1.7 ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สารสนเทศ

การใช้สารสนเทศของผู้ใช้แต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สารสนเทศโดยเฉพาะในวงการศึกษา มี 4 ประการ คือ (Needham, 1981)

1) ปัจจัยเกี่ยวกับตัวสารสนเทศ ประเภทของสารสนเทศที่ต่างกัน อาจทำให้เกิดผลต่อการใช้สารสนเทศในรูปแบบที่ต่างกันได้

1.1) ความแตกต่างของสารสนเทศที่เห็นชัดระหว่างสารสนเทศทางทฤษฎี และสารสนเทศทางปฏิบัติ การใช้สารสนเทศจะก่อให้เกิดความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติอยู่ได้ดียิ่งขึ้นในบางครั้งอาจก่อให้เกิดผลสะท้อนต่อการปฏิบัติงาน สำหรับในทางปฏิบัติการใช้สารสนเทศอาจทำให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการศึกษา ค้นคว้า ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรู้ใหม่ๆ ขึ้น

1.2) แหล่งสารสนเทศที่แตกต่างกัน เพราะสารสนเทศมาจากทั้งภายนอก และภายในสถาบัน ซึ่งบางแหล่งเป็นที่ยอมรับและมีความน่าเชื่อถือมากกว่าแหล่งอื่นๆ

1.3) แรงจูงใจในการใช้สารสนเทศ เช่น การค้นคว้าหาคำตอบของปัญหาที่พบในการศึกษา หรือการทำงาน ซึ่งอาจได้รับสารสนเทศโดยบังเอิญหรือได้รับจากการมอบหมาย เพราะหากค้นหาสารสนเทศ ได้ง่ายก็ทำให้เกิดการใช้สารสนเทศได้มาก

2) ปัจจัยเกี่ยวกับองค์กร โดยภาพรวมองค์กรมีอิทธิพลต่อการใช้สารสนเทศของบุคคลได้ ทั้งนี้อาจเกิดจากวิธีการบริหารของผู้บริหาร และทิศทางการสื่อสารระหว่างอาจารย์ผู้สอนที่เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความร่วมมือ รวมถึงการอภิปรายระหว่างอาจารย์และนักศึกษา

3) ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการระหว่างกลุ่มนักศึกษาและอาจารย์เพื่อการกระจายความคิด เช่น การพูดคุยกันในห้องพักอาจารย์ อาจส่งผลกระทบทั้งในทางบวก และทางลบต่อมหาวิทยาลัย หรือบางส่วนอาจถูกกำหนดโดยระดับความร่วมมือของผู้สอน โดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทำหน้าที่กลั่นกรองซึ่งมีอิทธิพลในกระบวนการใช้สารสนเทศ โดยอาจเป็นผู้ให้คำปรึกษา และช่วยกำหนดวิธีการ โดยได้รับแนวความคิดจากผู้สอนแต่ละคนในการอภิปรายของคณาจารย์อย่างไม่เป็นทางการเพื่อการวางแผนร่างหลักสูตร

4) ปัจจัยลักษณะเฉพาะบุคคล ได้แก่ บุคลิกภาพ ประสบการณ์ พื้นฐานการศึกษา วิธีการเรียนส่งผลกระทบต่อการใช้สารสนเทศ เช่น การใช้สารสนเทศของนักศึกษาแต่ละคนจะเป็นความสนใจเฉพาะด้าน ซึ่งอาจมีแนวความคิด วิธีการที่ไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของลักษณะเฉพาะบุคคล

นอกจากนั้นจิรวรรณ ภักดีบุตร (2535) ยังได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สารสนเทศสรุปได้ดังนี้

1) การกิจทางด้านอาชีพและหน้าที่การงานของผู้ใช้ ได้แก่ ภาระหน้าที่การงานที่แต่ละบุคคลรับผิดชอบ สาขาการประกอบอาชีพ และการปฏิบัติงานของผู้ใช้สารสนเทศในสาขาเฉพาะของตน รวมถึงลักษณะสภาพแวดล้อมของหน่วยงานที่สังกัด ซึ่งอาจมีส่วนกำหนดลักษณะการใช้สารสนเทศของผู้ใช้แต่ละคนได้

2) คุณสมบัติส่วนตัวของผู้ใช้ ได้แก่ ระดับการศึกษาในสาขาวิชาที่ผู้ใช้มีความสนใจส่วนตัวศึกษา หรือมีพื้นฐานในสาขาวิชานั้น อาจส่งผลให้ผู้ใช้ต้องการใช้สารสนเทศในระดับลึกซึ้ง เฉพาะลึกเฉพาะสาขา หรืออาจต้องการใช้สารสนเทศภาษาต่างประเทศ รวมถึงสภาพแวดล้อมส่วนตัว เช่น สภาพสังคม อายุ ประสบการณ์การทำงาน และความสนใจส่วนตัว ซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อการใช้สารสนเทศของผู้ใช้แต่ละคนในการทำงาน

3) การเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ หมายความว่า ความสะดวกในการรับสารสนเทศของผู้ใช้ ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ การมีแหล่งสารสนเทศและคู่มือช่วยการค้นคว้า รวมทั้งฐานข้อมูลต่างๆ ในหน่วยงานหรือสถานที่ใกล้เคียงที่สามารถอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว

สรุปปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สารสนเทศ คือ ตัวของสารสนเทศ องค์การของบุคคลทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนสารสนเทศ ความสัมพันธ์ของบุคคล และลักษณะเฉพาะบุคคลทำให้บุคคลใช้สารสนเทศเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลและหน้าที่การงาน

2.2.1.8 ปัญหาในการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ

การใช้สารสนเทศนั้นผู้ใช้ประสบปัญหาและอุปสรรคในการใช้สารสนเทศ ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ดังที่ พิมพิราไพ เปรมสมิทธิ (2533) ดวงจันทร์ พยัคพันธ์ (2539) และระเบียบ สุภาวี (2530) กล่าวไว้ดังนี้

1) ปัญหาที่เกิดจากผู้ใช้อาคารสนเทศ พบว่าผู้ใช้อักไม่ทราบแหล่งสารสนเทศ หรือตัวผู้ใช้อักไกลจากแหล่งสารสนเทศ ทำให้ไม่สะดวกในการใช้สารสนเทศที่ต้องการใช้จากแหล่งสารสนเทศนั้น ๆ รวมทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายและใช้เวลามากเพื่อให้ได้สารสนเทศในเรื่องที่ต้องการ

2) ปัญหาที่เกิดจากสารสนเทศ พบว่าสารสนเทศที่ผู้ใช้ได้รับมีเนื้อหาไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ และล้าสมัยมีปริมาณน้อยและไม่เพียงพอกับความต้องการใช้

3) ปัญหาที่เกิดจากแหล่งสารสนเทศ พบว่า แหล่งสารสนเทศไม่มีสารสนเทศในเรื่องที่ต้องการ และสารสนเทศอยู่กระจัดกระจายตามแหล่งต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก รวมถึงปัญหา

ความล่าช้าในการรวบรวมข้อมูลของหน่วยงานที่ให้บริการสารสนเทศ จึงทำให้ไม่สามารถนำไปใช้ประกอบการปฏิบัติงานตามความต้องการได้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าทั้งผู้ใช้สารสนเทศ สารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศต่างมีผลต่อการใช้สารสนเทศของบุคคล ซึ่งห้องสมุดหรือสถาบันที่ให้บริการสารสนเทศไม่อาจจะเลยอุปสรรคและปัญหาเหล่านี้ที่เกิดขึ้นได้

การจัดให้มีบริการและเผยแพร่สารสนเทศขึ้นนั้นเหตุผลหนึ่งก็เนื่องมาจากปัญหาของการเข้าถึงสารสนเทศ ดังนั้น จึงควรทำความเข้าใจในเรื่องการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ ดังนี้

1) ภาษา ปัจจุบันสารสนเทศที่เผยแพร่มีหลายภาษาด้วยกัน เช่น ภาษาไทย ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเยอรมัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษ ทำให้ผู้ที่มิใช่อำนาจด้านภาษาไม่สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้ เนื่องจากอ่านแล้วไม่เข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องศัพท์เฉพาะกลุ่มอาชีพ

2) รูปแบบการนำเสนอความรู้และเนื้อหาต่างๆ อาจมีเนื้อหาที่ยากเกินไป จำเป็นต้องนำเสนอในรูปแบบของสื่ออื่นๆ นอกจากสื่อทางอักษร นอกจากนี้ผู้ใช้บางกลุ่มยังมีข้อจำกัดในการรับรู้สารสนเทศ เช่น ผู้พิการประเภทต่างๆ ดังนั้น จึงควรมีการนำเสนอเนื้อหาสารสนเทศด้วยรูปแบบต่างๆ เช่น หนังสือ วัสดุทัศนวัตถุ ฐานข้อมูลและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะต้องจัดหาอุปกรณ์มาช่วยในการนำเสนอสารสนเทศ

3) สารสนเทศท่วมท้น การมีสารสนเทศจำนวนมากทำให้ยากต่อการติดตาม ค้นคว้าได้ อย่างทั่วถึงผลที่ตามมาก็คือ เกิดสารสนเทศซ้ำซ้อนและจากการให้ข้อมูลที่ผิดๆ เพื่อประโยชน์ในการโฆษณาชวนเชื่อทำให้ผู้ใช้ต้องเสียเวลากลับกรองและคัดเลือกสารสนเทศ

4) ได้รับสารสนเทศในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม กล่าวคือ สารสนเทศที่ได้ได้หลังจากความต้องการ เช่น เหตุการณ์ ภัยสึนามิที่ภูเก็ต

5) ค่าใช้จ่าย สารสนเทศที่มีคุณภาพต้องมีการลงทุนและจัดระบบที่สูงทำให้เกิดข้อจำกัดในค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงและให้บริการ

6) ความแตกต่างทางวัฒนธรรมจัดว่าเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งในการเรียนรู้และทำความเข้าใจสารสนเทศเพราะสารสนเทศของประเทศหนึ่งอาจไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ในอีกประเทศหนึ่ง

7) ขาดการสนับสนุนจากรัฐบาลเพราะกลัวความลับของทางราชการรั่วไหลและความไม่เข้าใจในบทบาทของบริการสารสนเทศและไม่ตระหนักในคุณค่าของสารสนเทศที่มีต่อ

องค์กร ความเกียจคร้านของผู้ปฏิบัติงานมีผลทำให้ไม่สามารถเข้าถึงและใช้สารสนเทศได้อย่างสะดวกและทั่วถึง

8) อุปสรรคด้านการเปลี่ยนแปลงเงินตรา การเปลี่ยนแปลงด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา อาจทำให้งบประมาณที่เตรียมไว้ไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถจัดหาสารสนเทศได้ตามต้องการ

9) การควบคุมการนำเข้าบางประเทศมีข้อจำกัดด้านการนำเข้า เช่น มีปัญหาค่าธรรมเนียมการขนส่งและภาษีนำเข้าสูงทำให้สารสนเทศที่ส่งผ่านชายการค้าหลายชั้นและอยู่ห่างไกลต้องเสียค่าใช้จ่ายมากส่งผลให้สารสนเทศมีราคาสูงผู้ใช้งจึงไม่สามารถรับภาระได้

10) การขาดความรู้ความเข้าใจและไม่สามารถใช้บริการสารสนเทศที่มีอยู่ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด

11) ปัญหาเกี่ยวเนื่องมาจากกฎระเบียบของหน่วยงานซึ่งส่งผลต่อการจัดระบบบริการและเผยแพร่สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ

12) การจัดการระบบบริการและเผยแพร่ไม่เหมาะสมไม่สะดวกเพียงพอ

13) ข้อจำกัดทางด้านวิชาการของผู้ให้บริการสารสนเทศซึ่งผู้ให้บริการสารสนเทศจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเฉพาะ เช่น มีความสนใจเรื่องต่างๆ อย่างกว้างขวางและพัฒนาความรู้ความสามารถอยู่ตลอดเวลาทำงานรวดเร็วคล่องแคล่ว

สรุปปัญหาของการใช้สารสนเทศอาจเกิดจากตัวผู้ใช้สารสนเทศ หรือเกิดจากสารสนเทศ และแหล่งของสารสนเทศ จึงทำให้ผู้ใช้สารสนเทศต้องการสารสนเทศ

2.2.1.9 ความต้องการสารสนเทศ (Information need)

ในการประกอบอาชีพต่างๆ ย่อมมีความต้องการและแสวงหาสารสนเทศเพื่อช่วยเสริมในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งลักษณะของอาชีพของแต่ละบุคคลจะเป็นตัวกำหนดการใช้สารสนเทศ เพื่อช่วยในการปฏิบัติงาน (ประภาวดี สืบสนธิ์, 2543) ผู้ใช้สารสนเทศแต่ละบุคคลจึงมีความต้องการที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ซึ่งนอกจากปัจจัยด้านอาชีพหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานแล้วยังมีปัจจัยอื่นๆ อีก (จิรวรรณ ภักดีบุตร, 2535) ได้แก่

1) ลักษณะและสภาพแวดล้อมของหน่วยงานเจ้าสังกัด โดยขึ้นอยู่กับหน่วยงานนั้นทำหน้าที่และเกี่ยวข้องกับอะไร และเกี่ยวข้องกับบุคคลกลุ่มใด

2) คุณสมบัติส่วนตัวของผู้ใช้สารสนเทศ มีส่วนกำหนดพฤติกรรมการค้นหาและการใช้สารสนเทศ เพราะเป็นพื้นฐานและความสนใจส่วนตัวของผู้ใช้แต่ละบุคคล ประกอบด้วย

2.1) สาขาวิชาที่ผู้ใช้ได้ศึกษามาหรือผู้ใช้มีพื้นฐานและความสนใจในสาขาวิชานั้นหรือพัฒนาในภายหลัง

2.2) ระดับการศึกษาของผู้ใช้ ระดับการศึกษาที่สูงอาจต้องการสารสนเทศในระดับมากและลึกซึ้ง เจาะลึกเฉพาะสาขาวิชายิ่งขึ้น

2.3) สภาพแวดล้อมส่วนตัว เช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ความสนใจส่วนตัว

3) การเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ หมายถึง ความสะดวกในการรับสารสนเทศของผู้ใช้ ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัย ดังนี้

3.1) แหล่งสารสนเทศ อาจเป็นแหล่งสารสนเทศของตนเอง หรือในหน่วยงานหรือสถานที่ใกล้เคียงหรืออาจเป็นแหล่งสารสนเทศที่เป็นทางการ เช่น บริการห้องสมุด และสถาบันบริการสารสนเทศหรืออาจเป็นบุคคลที่สามารถพูดคุยสนทนาได้

3.2) ผู้ใช้สามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้โดยง่าย สะดวกและรวดเร็วสรุปได้ว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดความต้องการสารสนเทศ ได้แก่

1) แหล่งสารสนเทศนั้นหาง่ายทั้งแหล่งที่เป็นทางการ เช่น หนังสือ วารสาร รายงาน งานวิจัย สไลด์ เทป สิ่งบันทึกเสียง ฯลฯ และแหล่งที่ไม่เป็นทางการ เช่น การอภิปราย การประชุม การติดต่อทางจดหมาย เป็นต้น

2) ประโยชน์หรือคุณค่าของสารสนเทศนั้นๆ เช่น ประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่างๆ

3) ลักษณะเฉพาะบุคคลของผู้ใช้ ได้แก่ ประสบการณ์ อายุ ระดับการศึกษา กิจกรรมทางวิชาการ ลักษณะเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศ

4) ภาวะทางสังคม การเมืองและเศรษฐกิจรอบตัวผู้ใช้ โดยเฉพาะตำแหน่งในสังคม จะเป็นตัวกำหนดความต้องการและการใช้สารสนเทศได้

5) ผลของการใช้สารสนเทศครั้งที่ผ่านมามีว่าได้รับสารสนเทศตามความต้องการหรือไม่

กล่าวได้ว่า บุคคลมีความต้องการสารสนเทศที่ต่างกัน ดังเช่น นักศึกษาในสาขาต่างกันนอกจากจะมีต้องการสารสนเทศที่แตกต่างกันแล้ว นักศึกษาภายในสาขาเดียวกัน ก็ยังมีความต้องการสารสนเทศที่แตกต่างกันอีกด้วยโดยอาจจะต้องการสาขาวิชาใดวิชา

หนึ่ง ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากองค์ประกอบต่างๆ ดังที่กล่าวข้างต้น นอกจากนั้นสภาพแวดล้อม
 ความเป็นอยู่ของบุคคลยังเป็นตัวกำหนดให้ความต้องการแตกต่างกัน ดังที่กล่าวข้างต้น
 นอกจากนั้นสภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ของบุคคลยังเป็นตัวกำหนด ให้ความต้องการแตกต่าง
 กันออกไปอีกด้วย อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงเรื่องภาษาของสารสนเทศที่ต้องการ เพราะปัจจุบันมี
 สารสนเทศที่เป็นประโยชน์จำนวนมากที่เป็นภาษาต่างประเทศ และผู้ใช้อาจไม่มีความเข้าใจลึกซึ้ง
 ในภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาของตนเอง

สรุปบุคคลต้องการสารสนเทศอาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมหรือตามภาระงาน
 ที่เกี่ยวข้อง หรือต้องการสารสนเทศเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม โดยมีปัจจัยหลายประการเข้ามา
 เกี่ยวข้อง เช่น สารสนเทศที่ต้องการสามารถหาได้จากแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบันที่ใกล้ชิดหรือ
 สะดวกต่อการเข้าใช้ เป็นต้น

2.2.2 สถานที่ท่องเที่ยว

ในประเทศไทยมีสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ทั่วไป ได้แก่ น้ำตก ทะเล ภูเขา หิน อนุสาวรีย์ ไร่นา
 เป็นต้น ซึ่งสามารถจัดแบ่งเป็นประเภทดังต่อไปนี้

2.2.2.1 ประเภทของสถานที่ท่องเที่ยว

1) สถานที่เกิดตามธรรมชาติ

สถานที่เกิดตามธรรมชาติ (ดู ชุมสายและ ภูมิพัน พรหมโยธี. 2527, 81-82) มีดังนี้
 ภูมิประเทศตามชนบท โครงสร้างแปลกๆ ของสิ่งธรรมชาติ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศที่น่าสนใจ
 เช่น แพะเมืองผีในจังหวัดแพร่ ก้อนหินรูปทรงแปลกๆ เหวลึกๆ เป็นต้น ภูเขาและเชิงเขา เช่น
 ภูกระดึง และภูเขียว (จังหวัดเลย) ดอยอินทนนท์ (จังหวัดเชียงใหม่) อุทยานแห่งชาติเขาหลวง
 (จังหวัดนครศรีธรรมราช) เป็นต้น

พงไพร เช่น ป่าท่าปอม (จังหวัดกระบี่) ภูสอยดาว (จังหวัดอุดรธานี) เป็นต้น

น้ำ เช่น น้ำตกสาริกา (จังหวัดนครนายก) หาดทรายรี (จังหวัดชุมพร)

น้ำตกทีลอซู (จังหวัดตาก) เป็นต้น

พันธุ์ไม้และพันธุ์สัตว์ เช่น ซาฟารีเวิลด์ (กรุงเทพฯ) สวนสัตว์เขาใหญ่
 (จังหวัดนครราชสีมา) เป็นต้น

2) สถานที่มนุษย์สร้างขึ้น

อนุสาวรีย์เชิงประวัติศาสตร์ ปราสาท ป้อมปราการ เจดีย์ เป็นต้น

โบราณสถานและสถานที่บ่งบอกวัฒนธรรม แหล่งขุดค้นโบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์ แหล่งเก็บเอกสาร
 โบราณ อนุสรณ์ เป็นต้น

ศิลปะพึงนิยม แบบบ้านในชนบท แหล่งประดิษฐ์สิ่งศิลปะพื้นเมือง เช่น หมูบ้านทำ
เครื่องเงิน ทำเครื่องเงิน ทำร่ม การแสดงประจำชาติ เป็นต้น

สถานที่เชิงเทคนิคและเชิงอุตสาหกรรม

สถานที่สร้างหรือแต่งเสริมขึ้นเพื่อสำหรับเล่นกีฬา

2.2.3 สถานที่ท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้

สถานที่ท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อีสานใต้ มี 6 จังหวัด (www.tat.or.th) ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ
นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ดังจะกล่าวต่อไปนี้

2.2.3.1 จังหวัดศรีสะเกษ

จังหวัดศรีสะเกษมีคำขวัญประจำจังหวัด คือ “แดนปราสาทขอม หอมกระเทียมดี
มีสวนสมเด็จ เขตดงลำดวน หลากล้วนวัฒนาธรรม เลิศล้ำสามัคคี”

ศรีสะเกษเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคอีสานตอนล่างที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน
เคยเป็นชุมชนที่มีอารยธรรมรุ่งเรืองมานับพันปี นับตั้งแต่สมัยขอมเรืองอำนาจ และมีชนเผ่าต่างๆ
อพยพมาตั้งรกรากในบริเวณนี้ ได้แก่ พวกส่วย ลาว เขมร และเยอ ศรีสะเกษเดิมเรียกกันว่า
เมืองขุขันธ์ เมืองเก่าตั้งอยู่ที่บริเวณบ้านปราสาทที่เหลื่อมตงลำดวน ตำบลดวนใหญ่ อำเภอวังหิน
ในปัจจุบัน ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นเมืองเมื่อ พ.ศ. 2302 สมัยกรุงศรีอยุธยาโดยมีหลวงแก้ว
สุวรรณซึ่งได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระยาไกรภักดีเป็นเจ้าเมืองคนแรก ล่วงถึงรัชสมัยรัชการที่ 5 ได้
ย้ายเมืองขุขันธ์มาอยู่ที่บ้านเมืองเก่า ตำบลเมืองเหนือ อำเภอเมืองศรีสะเกษในปัจจุบัน แต่ยังคงใช้
ชื่อว่าเมืองขุขันธ์จนถึง พ.ศ. 2481 จึงเปลี่ยนเป็นจังหวัดศรีสะเกษตั้งแต่นั้นมา

อาณาเขต

ทิศเหนือ

ติดต่อกับจังหวัดยโสธร และร้อยเอ็ด

ทิศใต้

ติดต่อกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย

โดยมีเทือกเขาดงรักเป็นแนวกันเขต

แดน

ทิศตะวันออก

ติดต่อกับจังหวัดอุบลราชธานี

ทิศตะวันตก

ติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์

หมายเลขโทรศัพท์ที่สำคัญ

ที่ว่าการอำเภอเมืองศรีสะเกษ

โทร. 0 4561 2866

ประชาสัมพันธ์จังหวัดศรีสะเกษ

โทร. 0 4561 2545

โรงพยาบาลศรีสะเกษ

โทร. 0 4561 1503

โรงพยาบาลประชารักษ์	โทร. 0 4563 1313
ศูนย์ประสานการท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ	โทร. 04561 1574
สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ	โทร. 0 4561 2581
สภอ.เมืองศรีสะเกษ	โทร. 0 4561 2732
Link ที่น่าสนใจ	
สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ	http://www.sisaket.go.th

1) สถานที่ท่องเที่ยว

1.1) ปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่

ตั้งอยู่ที่บ้านกำแพงใหญ่ ตำบลสระกำแพงใหญ่ ริมทางหลวงหมายเลข 226 ห่างจากจังหวัด 26 กิโลเมตร เป็นปราสาทขอมที่มีขนาดใหญ่และสมบูรณ์ที่สุดของจังหวัด ลักษณะเป็นปรางค์ 3 องค์บนฐานเดียวกัน เรียงกันในแนวทิศเหนือ-ใต้ หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ปรางค์ประธานอยู่ตรงกลาง ก่อด้วยหินทราย มีอิฐแซมบางส่วนมีทับหลังจำหลักภาพพระอินทร์ทรงช้างบนแท่นเหนือหน้ากาล ส่วนปรางค์อีก 2 องค์ เป็นปรางค์อิฐมีส่วนประกอบตกแต่งที่เป็นหินทราย เช่น ทับหลัง กรอบหน้าบันและกรอบเสาประตู ด้านหลังปรางค์องค์ทิศใต้มีปรางค์ก่ออิฐอีก 1 องค์ ด้านหน้ามีวิหารก่ออิฐ 2 หลัง ล้อมรอบด้วยระเบียงคดก่อด้วยศิลาแลงและหินทราย มีโคปุระหรือประตูซุ้มทั้ง 4 ทิศ ส่วนวิหารที่ก่อด้วยอิฐซึ่งอยู่ทางด้านทิศเหนือมีทับหลังสลักภาพพระนารายณ์บรรทมสินธุ์อยู่เหนือพระยาอนันตนาคราชท่ามกลางเกษียรสมุทร และที่วิหารก่ออิฐทางด้านทิศใต้มีทับหลังรูปพระอิศวรกับพระอุมาประทับนั่งเหนืออนันตนาคราชขนาดใหญ่ในความดูแลของกองโบราณคดี กรมศิลปากร และได้มีการขุดค้นพบโบราณวัตถุจำนวนมาก เช่น ทับหลังจำหลักภาพศิวะนาฏราช, พระกฤษณะยกเขาโคววรรณะและยังพบพระพุทธรูปนาคปรก, พระพุทธรูปปางสมาธิ, พระพิมพ์ดินเผา ฯลฯ จากหลักฐานลวดลายที่ปรากฏบนหน้าบัน ทับหลัง และโบราณวัตถุต่างๆ โดยเฉพาะจารึกที่หีบประตูปราสาทสระกำแพงใหญ่ สรุปได้ว่าปราสาทแห่งนี้สร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 16 ตรงกับศิลปะขอมแบบบาปวน เพื่อเป็นเทวาลัยถวายแด่พระศิวะ และเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 18 ได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นวัดในพุทธศาสนา ลัทธิมหายาน

1.2) ปราสาทบ้านปราสาท (ปราสาทห้วยทับทัน) ตั้งอยู่ที่วัดปราสาทพนาราม บ้านปราสาท จากตัวเมืองศรีสะเกษเดินทางไปตามทางหลวงสาย 226 ประมาณ 39 กิโลเมตร ถึงอำเภอห้วยทับทัน แล้วเลี้ยวขวาตามทางลูกรังไปอีก 8 กิโลเมตรปราสาทห้วยทับทันเป็นโบราณสถานแบบขอมแห่งหนึ่งที่ถูกดัดแปลงในสมัยหลังเช่นเดียวกับปราสาทศรีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

โดยเฉพาะส่วนหลังคาซึ่งคล้ายคลึงกันมากแต่มีขนาดสูงกว่าประกอบด้วยปรางค์อิฐ 3 องค์ ตั้งอยู่บนฐานศิลาแลงเดียวกันในแนวเหนือ-ใต้ มีกำแพงล้อมรอบพร้อมซุ้มประตูก่อด้วยศิลาแลงสันนิษฐานว่าเดิมมี 3 หรือ 4 ทิศ ปัจจุบันคงเหลือเพียงด้านทิศใต้เท่านั้น ปรางค์องค์กลางขนาดใหญ่กว่าปรางค์อีก 2 องค์ ที่ขนาดข้างเล็กน้อยแต่ส่วนหลังคาเตี้ยกว่า เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุมไม้สิบสอง มีประตูเดียวด้านหน้าทางทิศตะวันออก มีกรอบประตูหินทราย และทับหลังติดอยู่เป็นภาพบุคคลยืนอยู่เหนือหน้ากาล ส่วนท่อนพวงมาลัยมีลายมาแบ่งที่เดียวภาพบุคคลยืนในซุ้มเรือนแก้ว ไม่อาจสันนิษฐานว่าเป็นผู้ใดด้วยลายสลักยังไม่แล้วเสร็จ ปรางค์สององค์ที่ขนาดข้างขนาดเล็กเดียวกันได้รับการดัดแปลงรูปแบบไปมากโดยเฉพาะส่วนหลังคาและประตูซึ่งก่อที่บทรอบทุกด้าน ยังคงปรากฏกรอบประตูหินทราย และชิ้นส่วนทับหลังสลักภาพการทวงเกษียรสมุทรตกอยู่หน้าประตูปรางค์องค์ที่อยู่ด้านทิศใต้จากลักษณะทางด้านศิลปกรรมของทับหลังที่ปรากฏอาจสันนิษฐานได้ว่าปราสาทแห่งนี้มีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 16 ร่วมสมัยศิลปะขอมแบบคลัง-บาปวนของเขมร และในสมัยต่อมาได้รับการดัดแปลง

1.3) ปราสาทตำหนักไทร (ปราสาททามจาน) ตั้งอยู่ที่บ้านตำหนักไทร ตำบลบักดอง ริมทางหลวงหมายเลข 2127 (ขุนหาญ-บ้านสำโรงเกียรติ) ห่างจากอำเภอบันนังสวย 20 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัด 81 กิโลเมตร ปราสาทตำหนักไทร เป็นปราสาทอิฐหลังเดียวบนฐานศิลาทราย พื้นี่รอบๆ มีการปรับสภาพจนราบเรียบ ปราสาทก่อด้วยอิฐเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดกว้าง-ยาว 4 เมตร ย่อมุมไม้สิบสอง มีประตูเข้าออกได้ด้านเดียว คือ ด้านทิศตะวันออก ซึ่งเป็นด้านหน้า อีก 3 ด้าน เป็นประตูหลอก คือ สลักเป็นรูปบานประตูลงในเนื้ออิฐ บริเวณทางเข้ามีสิ่งจำหลักสองตัว เฉพาะด้านหน้ากรอบประตูเป็นหินทราย แต่เดิมเคยมีทับหลังเป็นภาพพระนารายณ์บรรทมสินธุ์มีพระชายาลักษณะนั่งอยู่ที่ปลายพระบาท และมีพระพรหมผู้มาจากพระนาภีสองข้างพระพรหมเป็นรูปฤๅษีและบุคคลนั่งในซุ้มเรือนแก้ว ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย ปราสาทตำหนักไทรเป็นเทวาลัยในศาสนาพราหมณ์ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 16

1.4) น้ำตกห้วยจันทร์ (น้ำตกกันทรอม) อยู่ห่างจากอำเภอบันนังสวย 24 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัด 85 กิโลเมตร ริมทางหลวงหมายเลข 2236 เส้นทางกันทรอม-บ้านสำโรงเกียรติ เป็นน้ำตกที่สวยงามไหลลดหลั่นมาตามชั้นหิน มีน้ำมากในช่วงเดือนกันยายน-กุมภาพันธ์ บริเวณร่มรื่นด้วยพันธุ์ไม้ป่านานาชนิด เหมาะสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ

1.5) ปราสาทโค่นดวล

ตั้งอยู่ที่บ้านภูมิขรอล ตำบลบึงมะลู ห่างจากหมู่บ้าน 8 กิโลเมตร ห่างจากตัวอำเภอ 38 กิโลเมตร ตามเส้นทาง อำเภอกันทรลักษ์-ผามออีแดง เป็นปราสาทขอมโบราณขนาดใหญ่

เล็กที่ตั้งอยู่ริมหน้าผาสูง บนเทือกเขาพนมดงรัก ใกล้ชายแดนไทย-กัมพูชา ประกอบด้วยปรางค์รูปสี่เหลี่ยมย่อมุม ก่อด้วยอิฐ ชุ่มประตูก่อด้วยศิลา และมีรูปสิงโตจำหลักอยู่หน้าปราสาท

1.6) ปราสาทเขาพระวิหาร ตั้งอยู่บนเทือกเขาพนมดงรักในเขตประเทศกัมพูชา บริเวณที่ติดกับผามออีแดงของประเทศไทย โดยตัวปราสาทหันหน้ามายังด้านที่ติดกับประเทศไทย ดังนั้นการเข้าชมปราสาทในทางบกจึงต้องใช้เส้นทางที่ผ่านผามออีแดงของประเทศไทยเท่านั้น ปราสาทเขาพระวิหาร เป็นเทวสถานขนาดใหญ่มีความยาวประมาณ 900 เมตร ประกอบด้วยปราสาท 4 ชั้น แต่ละชั้นตั้งอยู่บนแนวเขาที่เป็นเนินสูงลดหลั่นกันขึ้นไปตามลำดับทั้ง 4 ชั้น ทางเดินระหว่าง ชั้นของปราสาทได้อาศัยแผ่นศิลาบนผิวพื้นภูเขาเป็นแนวถนน และชั้นบันได โดยตกแต่งให้มีระดับต่อเนื่องกันจนถึงยอดสูงสุดอันเป็นที่ตั้งของปราสาทชั้นที่ 4 ซึ่งเป็นปราสาทองค์ประธานอยู่ชิดกับหน้าผา สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 657 เมตร จากหลักฐานที่ปรากฏในจารึกแสดงว่าเขาพระวิหารแห่งนี้เป็นศิลปะสถานสร้างขึ้นในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 15 และต่อมาในพุทธศตวรรษที่ 16-17 ก็ได้มีการสร้างเสริมเพิ่มเติมโดยลำดับจนสำเร็จในรัชกาลพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 ซึ่งเป็นผู้ให้บันทึกคำประกาศของทางราชการไว้บนแผ่นศิลาจารึกด้วยปราสาทเขาพระวิหาร แห่งนี้เดิมเคยอยู่ในความปกครองดูแลของไทย และกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2483 ตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2505 เป็นต้นมาได้เปลี่ยนไปอยู่ภายใต้การปกครองดูแลของประเทศกัมพูชาสืบมาจนถึงปัจจุบันการเข้าชมปราสาทเขาพระวิหาร นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหารที่อยู่ในเขตแดนไทย โดยคนไทยเสียค่าธรรมเนียมการเข้าอุทยานคนละ 20 บาท ชาวต่างประเทศ 200 บาท และค่าผ่านแดนออกนอกประเทศคนละ 5 บาท เมื่อจะเข้าชมปราสาทเขาพระวิหาร กัมพูชาเก็บค่าธรรมเนียมชาวไทยคนละ 50 บาท ชาวต่างประเทศคนละ 200 บาท

1.7) อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเขาพระวิหาร มีเนื้อที่ประมาณ 130 ตารางกิโลเมตรครอบคลุมพื้นที่ 2 จังหวัดคือ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษและกิ่งอำเภอน้ำซຸນ กับอำเภอน้ำยືນ จังหวัดอุบลราชธานีได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 83 ของประเทศไทยเมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2541 สภาพภูมิประเทศทั่วไปส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาตามแนวทิวเขาพนมดงรักกั้นชายแดนไทย-กัมพูชา พื้นที่ปกคลุมด้วยป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรัง นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ป่าจำนวนมากที่อาศัยหากินข้ามไปมาในผืนป่าระหว่างสองประเทศได้แก่ หมูป่า กวาง เก้ง กระต่าย กระรอก ชะนี ชะมด เป็นต้น อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหารยังมีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่น่าสนใจ ดังนี้

1.8) ผามออีแดง ตั้งอยู่ที่ชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นหน้าผาหินสีแดงที่มีทัศนียภาพกว้างไกลสุดตาและจากจุดนี้นักท่องเที่ยวสามารถมองเห็นปราสาทเขาพระวิหารได้ นับเป็นจุดชมวิวนมูมสูงที่สวยงามแห่งหนึ่งในภาคอีสาน

1.9) ภาพสลักปูนดำ รูปแกะสลักโบราณ ซึ่งซ่อนตัวอยู่ใต้หน้าผามานับพันปี อยู่ทางทิศใต้ของผามออีแดง มีบันไดให้ลงไปชมได้สะดวก เป็นภาพเทพสามองค์ เชื่อว่าเป็นที่ซ่อนมือของช่างในการแกะสลักก่อนเริ่มการแกะสลักจริงที่ปราสาทเขาพระวิหาร

1.10) สถูปคู่ ชาวบ้านเรียกว่าพระธาตุ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของผามออีแดง ตัวสถูปทำจากหินทรายตัดเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมลูกบาศก์ด้านบนกลมมนตั้งอยู่คู่กัน ช้างในเป็นโพรงบรรจุสิ่งของ เชื่อกันว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ของสมัยนั้น

1.11) ปราสาทโคกตวล สร้างราวพุทธศตวรรษที่ 15-16 อยู่บริเวณบ้านภูมิขรอล เป็นปราสาทหินแบบขอม ตั้งอยู่ในเขตประเทศไทยห่างจากหน้าผาชายแดนไทย-กัมพูชา ประมาณ 300 เมตร มีตำนานเล่าว่านางมโหฬาร (เนียงเตาะทม) ได้แหวะพีกที่แห่งนี้ในขณะที่เดินทางไปเฝ้ากษัตริย์พระองค์หนึ่ง

1.12) แหล่งตัดหินเขาพระวิหาร เป็นร่องรอยการตัดหินเป็นก้อนสี่เหลี่ยมเพื่อนำไปสร้างปราสาทเขาพระวิหารบนลานหินทรายของเทือกเขาพนมดงรัก โดยในเขตอุทยานฯ ค้นพบที่บริเวณลานหินผามออีแดง สถูปคู่ และบารายสระตราว

1.13) น้ำตกและถ้ำขุนศรี น้ำตกอยู่เหนือถ้ำขุนศรีสูง 3 ชั้น ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันตกของสระตราวใกล้เส้นทางเดินขึ้นปราสาทเขาพระวิหาร ส่วนถ้ำขุนศรีภายในมีขนาดกว้างเชื่อกันว่าเป็นที่พักของขุนศรีขณะมาควบคุมการตัดหินบริเวณสระตราวเพื่อใช้สร้างปราสาทเขาพระวิหาร

1.14) เขื่อนห้วยขนุน เป็นอ่างเก็บน้ำชลประทานและเป็นที่ตั้งหน่วยพิทักษ์อุทยานฯ เขื่อนห้วยขนุน ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 15 กิโลเมตร มีทิวทัศน์สวยงามเหมาะแก่การพักผ่อนเที่ยวชมธรรมชาติ และเข้าค่ายกางเต็นท์พักแรม

1.15) เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ที่แนะนำมีสองเส้นทาง ได้แก่ เส้นทางผามออีแดง-สระตราว มีพรรณไม้ที่น่าสนใจมากมาย อาทิ พืชสมุนไพร กล้วยไม้ และดอกหญ้าบนลานหินช่วงปลายฝนต้นหนาว เส้นทางศึกษาธรรมชาติกล้วยไม้เขาพระวิหาร ระยะทางประมาณ 1.5 กิโลเมตร มีกล้วยไม้หลากหลายชนิด โดยเฉพาะเอื้องระฟ้า กล้วยไม้เฉพาะถิ่น เป็นพืชเด่นที่พบมากในอุทยาน

1.16) ช่องอานม้า เป็นจุดผ่อนปรนในการค้าขายและผ่านแดนระหว่างไทย-กัมพูชา อยู่ที่ตำบลโขง อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี เปิดเฉพาะวันอังคารและวันพฤหัสบดี

1.17) พระธาตุเรืองรอง ตั้งอยู่ที่บ้านสร้างเรือง ตำบลหญ้าปล้อง ห่างจากเมืองไปตามทางหลวงหมายเลข 2373 สายศรีสะเกษ-ยางชุมน้อย ประมาณ 7.5 กิโลเมตร เป็นพระธาตุที่สร้างขึ้นโดยผสมศิลปอีสานใต้สืบทอดไทยได้แก่ ลาว ส่วย เขมร เยอ มีความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์อย่างลงตัว พระธาตุมีความสูง 49 เมตร แบ่งออกเป็น 6 ชั้น ชั้นที่ 1 ใช้สำหรับประกอบพิธีทางศาสนา ชั้นที่ 2-3 เป็นพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านสี่เผ่าไทย ชั้นที่ 4 เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญ ชั้นที่ 5 ใช้สำหรับการทำสมาธิ และชั้นที่ 6 เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุและเป็นที่ชมทัศนียภาพของพื้นที่โดยรอบ

1.18) ปราสาทวัดสระกำแพงน้อย ตั้งอยู่ที่บ้านกลาง ตำบลขยง ห่างจากตัวจังหวัด 8.7 กิโลเมตร อยู่ด้านขวามือ ติดเส้นทางสายศรีสะเกษ-อุทุมพรพิสัย (ทางหลวง 226) ปราสาทหินสระกำแพงน้อยประกอบด้วยปรางค์และวิหารก่อด้วยศิลาแลง ด้านหน้าปรางค์มีสระน้ำใหญ่ ทั้งปรางค์ วิหาร และสระน้ำ ล้วนล้อมรอบด้วยกำแพงศิลาแลง เคยมีทับหลังประติมากรรมพระวรุณเทพเจ้าแห่งฝนประทับบนแท่น มีหงส์แบก 3 ตัว อยู่เหนือเศียรเกียรติมุข เป็นศิลปะแบบบาปวนมีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 16 สันนิษฐานว่าปราสาทหินแห่งนี้เดิมเป็นศาสนสถานมาก่อน แล้วต่อมาในพุทธศตวรรษที่ 18 รัชสมัยของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 อาจมีการบูรณะหรือสร้างเพิ่มเติมขึ้นใหม่ สังเกตได้จากมีสถาปัตยกรรมแบบบาปวนอยู่ด้วย สิ่งก่อสร้างดังกล่าวเรียกกันในสมัยนั้นว่า "อโรคยาศาล" หมายถึง สถานพยาบาล หรือสุขาศาลาประจำชุมชนนั่นเอง

2.2.3.2 จังหวัดอุบลราชธานี

จังหวัดอุบลราชธานี "เมืองดอกบัวงาม แม่น้ำสองสี มีปลาแซบหลาย หาดทรายแก่งหิน ถิ่นไทยนักปราชญ์ ทวยราษฎร์ใฝ่ธรรม งามล้ำเทียนพรรษา ผาแต้มก่อนประวัติศาสตร์" อุบลราชธานี เป็นเมืองใหญ่ริมฝั่งแม่น้ำมูล ที่มีประวัติความเป็นมากว่า 200 ปี เล่ากันว่า ท้าวคำผง ท้าวทิศพรหม และท้าวคำบุตร พระวอ พระตา หนีภัยสงครามจากพระเจ้าสิริบุญสาร เจ้าแห่งนคร เวียงจันทน์เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระเจ้าตากสินมหาราชและต่อมาได้สร้างเมืองขึ้นที่บริเวณดงอู้งา ใกล้กับแม่น้ำมูล ครั้นพ.ศ. 2323 พระเจ้าตากสินมหาราชได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาราชสุภาวดี เชิญตราพระราชสีห์มาพระราชทานนามเมืองว่า "อุบลราชธานี" ทรงให้ท้าวคำผงเป็นเจ้าเมืองคนแรกซึ่งต่อมาได้พระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น "พระปฐมวงศา" เมืองอุบลราชธานีมีเจ้าเมืองสืบกันมาถึง 4 คน ตราบจนถึงปีพ.ศ. 2425 จึงได้มีการแต่งตั้งข้าหลวงและผู้ว่าราชการจังหวัดมาปกครองดูแลจนถึงทุกวันนี้อุบลราชธานีตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เป็นระยะทาง 629 กิโลเมตร สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงและภูเขา มีแม่น้ำมูลไหลผ่านตอนกลางของพื้นที่ และมีหน้าผาหิน

ทรายบริเวณชายฝั่งแม่น้ำโขงอันเป็นเส้นกันพรมแดนระหว่างประเทศไทยและลาว จังหวัด
อุบลราชธานี มีพื้นที่ประมาณ 15,744 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 20 อำเภอ และ
5 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี วารินชำราบ เดชอุดม บุณฑริก นาจะหลวย น้ำยืน
พิบูลมังสาหาร โขงเจียม ศรีเมืองใหม่ ตระการพืชผล เขมราฐ ม่วงสามสิบ เขื่องใน กุดข้าวปุ้น
ตาลชุม โพธิ์ไทย ลำโรง สิรินธร ดอนมดแดง พง์ศรีอุดม กิ่งอำเภอ นาเยีย กิ่งอำเภอนาตาล กิ่ง
อำเภอเหล่าเสือโก้ก กิ่งอำเภอสว่างวีระวงศ์และกิ่งอำเภอน้ำขุ่น

อาณาเขต

ทิศเหนือ

ติดกับจังหวัดอำนาจเจริญ

ทิศใต้

ติดกับราชอาณาจักรกัมพูชาตามแนว
เทือกเขาบรรทัด

ทิศตะวันออก

ติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว

ทิศตะวันตก

ติดกับจังหวัดยโสธรและจังหวัด
ศรีสะเกษ

หมายเลขโทรศัพท์ที่สำคัญ

ประชาสัมพันธ์จังหวัดอุบลราชธานี

โทร. 0 4524 4875

ตำรวจท่องเที่ยว

โทร. 0 4524 5505

ตำรวจทางหลวง

โทร. 0 4531 3220

ท่าอากาศยานอุบลราชธานี

โทร. 0 4524 4073

สถานีขนส่งแห่งที่ 1

โทร. 0 4524 4450

สถานีขนส่งแห่งที่ 2

โทร. 0 4531 5346

โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์

โทร. 0 4524 4470

โรงพยาบาลราชเวช

โทร. 0 4528 0048

โรงพยาบาลอุบลรักษ์

โทร. 0 4526 6300

โรงพยาบาลเซ็นทรัลเมโมเรียล

โทร. 0 4525 4721

สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี

โทร. 0 4525 5505

สถานีรถไฟอุบลราชธานี

โทร. 0 4532 1004

Link ที่น่าสนใจ

จังหวัดอุบลราชธานี

<http://www.guideubon.com>

1) สถานที่ท่องเที่ยว

1.1) อุทยานแห่งชาติผาแต้ม

ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2534 ครอบคลุมพื้นที่อำเภอโขงเจียม อำเภอศรีเมืองใหม่ และอำเภอโพธิ์ไทรมีพื้นที่ติดกับประเทศลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นแบ่งพรมแดน มีพื้นที่ประมาณ 140 ตารางกิโลเมตร สภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงและเนินเขา มีหน้าผาสูงชันซึ่งเกิดจากการแยกตัวของผิวโลก สภาพป่าโดยทั่วไปเป็นป่าเต็งรัง มีหินทรายลักษณะแปลกตากระจายอยู่ทั่วบริเวณ มีพันธุ์ไม้ดอกที่สวยงามขึ้นอยู่ตามลานหิน การเดินทางจากอำเภอโขงเจียมใช้เส้นทาง 2134 ต่อด้วยเส้นทาง 2112 แล้วแยกขวาไปผาแต้มอีกราว 5 กิโลเมตร รวมระยะทางจากโขงเจียมประมาณ 18 กิโลเมตร สถานที่ที่น่าสนใจในอุทยานฯ ได้แก่

1.2) เสาเฉลียง

อยู่ก่อนถึงผาแต้มประมาณ 3 กิโลเมตร เป็นเสาหินธรรมชาติที่เกิดจากการกัดเซาะของน้ำและลมนับล้านปี มีลักษณะคล้ายดอกเห็ดเรียงรายกันอยู่มากมาย ซึ่งหินดังกล่าวจะปรากฏเห็นซากเปลือกหอย กบฏ หอย อยู่ในเนื้อหิน ซึ่งนักธรณีวิทยาสันนิษฐานว่า เมื่อประมาณล้านกว่าปีมาแล้ว บริเวณนี้คงจะเป็นทะเลมาก่อน ชาวบ้านบริเวณนี้เรียกเสาหินที่คล้ายดอกเห็ดนี้ว่า “เสา เฉลียง” ซึ่งแผลงมาจากคำว่า “สะเลียง” ที่หมายถึง “เสาหิน”

1.3) ผาแต้มและผาชาม

เป็นหน้าผาสูงที่สวยงามตามธรรมชาติ บริเวณด้านล่างของหน้าผามีภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ปรากฏเรียงรายอยู่เป็นระยะ มีอายุไม่ต่ำกว่าสามพันถึงสี่พันปี ทางอุทยานฯ ได้ทำทางเดินจากหน้าผาด้านบนลงไปชมภาพเขียนสีเหล่านี้ที่หน้าผาด้านล่าง ระยะทางประมาณ 500 เมตร ภาพเขียนจะอยู่บนผนังหน้าผายาวติดต่อกันประมาณ 170 เมตร ซึ่งเป็นมุมต่ำกว่า 90 องศา มีภาพทั้งหมดประมาณ 300 ภาพ แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ สัตว์ เครื่องมือเครื่องใช้ สัญลักษณ์ และคน ด้านตรงข้ามผาแต้มคือ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดนทำให้ผาแต้มเป็นจุดชมวิวที่สวยงามโดยเฉพาะอย่างยิ่งเหมาะสำหรับผู้ที่สนใจจะชมพระอาทิตย์ขึ้นก่อนที่แห่งใดในประเทศไทย เช่นเดียวกันกับที่หมู่บ้านเวินบีกที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขงไม่ไกลจากบริเวณแม่น้ำสองสีมากนัก ซึ่งทุกวันนี้จะมีนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

1.4) ถ้ำมิด

ตั้งอยู่ที่บ้านชะยอม ตามทางหลวงหมายเลข 2112 เลี้ยวซ้ายไปทางบ้านทุ่งนาเมือง ประมาณ 15 กิโลเมตร เป็นถ้ำขนาดกว้าง 4 เมตร สูง 6 เมตร ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปไม้แกะสลักเรียงรายกันมากมาย แสดงว่าคงจะเคยใช้เป็นที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนามาก่อน

1.5) น้ำตกสร้อยสวรรค์

ตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข 2112 ห่างจากตัวอำเภอโขงเจียมประมาณ 30 กิโลเมตร เป็นน้ำตกขนาดใหญ่เกิดจากลำธาร 2 สายคือห้วยสร้อยและห้วยไผ่ที่ไหลจากหน้าผาคนละทางมาบรรจบกันซึ่งสูงประมาณ 20 เมตร มองดูคล้ายสร้อยที่แขวนคอ บริเวณน้ำตกเต็มไปด้วยต้นไม้และดอกไม้สีนานาพรรณมีมากในช่วงปลายฝนต้นหนาว น้ำตกสร้อยสวรรค์จะสวยงามมากในช่วงปลายฤดูฝนเช่นเดียวกับน้ำตกอื่นๆ ในบริเวณนี้

1.6) น้ำตกทุ่งนาเมือง

ตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข 2112 ห่างจากน้ำตกสร้อยสวรรค์ ประมาณ 13 กิโลเมตร โดยมีทางแยกขวาจากบ้านนาโพธิ์กลางไป 10 กิโลเมตร เป็นน้ำตกขนาดกลางที่มีความสวยงาม ไหลลดหลั่นลงมาตามโขดหิน ชั้นบนสูงสุดประมาณ 25 เมตร บริเวณโดยรอบมีดอกไม้ต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะในเดือนตุลาคม-ธันวาคม

1.7) น้ำตกแสงจันทร์ (น้ำตกภู)

ก่อนถึงน้ำตกทุ่งนาเมือง 1 กิโลเมตร มีทางแยกขวาที่บ้านทุ่งนาเมืองไปน้ำตกแสงจันทร์ประมาณ 2 กิโลเมตรเป็นน้ำตกขนาดเล็กที่มีความสวยงามและมีลักษณะพิเศษ เกิดจากลำห้วยเล็กๆ บนลานหินไหลลอดผ่านหน้าผาหินที่มีลักษณะเป็นรูลงสู่เหิงผาด้านล่าง หากเดินทางมาชมตอนช่วงเที่ยงวัน ซึ่งแสงอาทิตย์ลอดผ่านรูพอดีจะมองเห็นสายน้ำตกเหมือนแสงจันทร์

1.8) ป่าดงนาทาม

อยู่ในบริเวณภูนาทามทางตอนเหนือของอุทยานฯ ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 36 กิโลเมตร การท่องเที่ยวที่ป่าดงนาทามเป็นลักษณะการเดินป่าชมธรรมชาติป่าไม้ ภูเขาและแม่น้ำโขง ซึ่งจุดที่น่าสนใจได้แก่ ลานหิน พลานถ้ำไฮ เสาเฉลียงคู่ สนสองใบ น้ำตกห้วยพอก ผาชนะได (จุดชมพระอาทิตย์ขึ้นก่อนใครในสยาม) ผากำปั่น ผาหินแตก น้ำตกกกวางโตน หินโยกมหัศจรรย์ (มีน้ำหนัก 50 ตันแต่โยกได้ด้วยคนเดียว) ภูจอมก่อม ถ้ำปาดินหารย์ ภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ตามหลืบผา เป็นต้น

สำหรับการท่องเที่ยวตามฤดูกาลต่างๆ ในช่วงเดือนกันยายน-พฤศจิกายน จะเหมาะในการชมดอกไม้ตามลานหิน เช่น หยาดน้ำค้าง แดงอุบล เอนข้า เหลืองพิสมร และทุ่ง

ดอกไม้ชื่อพระราชทานจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้แก่ ดุสิตา สร้อยสุวรรณา มณีเทวา ทิพเกสร สรัสจันทร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี น้ำตกที่มีน้ำมากช่วงกันยายนถึงธันวาคมและทะเลหมอกริมโขง ส่วนในช่วงเดือนฤดูแล้งมกราคม-มีนาคม จะเหมาะในการชมป่าไม้เปลี่ยนสี ดอกไม้หน้าแล้ง อาทิ ต้นรัง ตะแบกเลือด พุดผา ช้างน้ำว และล่องเรือชมทิวทัศน์สองฝั่งลำน้ำโขงระหว่างบ้านปากกลา-คันทำเกวียน นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อสอบถามรายละเอียดการเดินทางได้ตามได้ที่ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติผาแต้ม หรือที่อบต.นาโพธิ์กลาง (โทร. 0 4538 1063)

1.9) วัดภูอานนท์

อยู่ทางทิศเหนือของบ้านชะยอม ห่างจากถนนหมายเลข 2112 ที่บ้านนาโพธิ์กลาง ประมาณ 10 กิโลเมตร รถยนต์เข้าถึงสะดวก ภายในบริเวณวัดมีสภาพธรรมชาติที่น่าสนใจ เช่น ลานหิน รอยเท้าใหญ่ ตุ่มหินธรรมชาติ ภาพเขียนสีศิลปะเก่า เป็นต้น เหมาะสำหรับการท่องเที่ยวชมธรรมชาติในช่วงสั้นๆ อุทยานแห่งชาติผาแต้ม ยังไม่มีบริการบ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยว ผู้ประสงค์จะค้างแรมในเขตอุทยานแห่งชาติผาแต้มต้องเตรียมอุปกรณ์การพักแรมมาเองและต้องกางเต็นท์ในที่ซึ่งอุทยานฯ จัดเตรียมไว้ให้ นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อได้ที่อุทยานแห่งชาติผาแต้ม ตู้ปณ. 5 อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี 34220 โทร. 0 4524 9780 หรือ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรุงเทพฯ โทร. 0 2562 0760 www.dnp.go.th

1.10 เชื้อนสิรินธร

ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมือง 70 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 217 แยกขวาที่ กิโลเมตร 71 ไปอีก 500 เมตร เป็นเชื้อนหินแกนดินเหนียว สร้างกันลำโดมน้อยอันเป็นสาขาของแม่น้ำมูล ตัวเชื้อนสูง 42 เมตร ยาว 940 เมตร อำนวยประโยชน์ในการผลิตกระแสไฟฟ้าและการชลประทาน บริเวณริมทะเลสาบมีสวนสิรินธร ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ มีรูปปั้นและน้ำพุสวยงาม มีบริการบ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยว ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย บางกรวย นนทบุรี โทร.02436 3271-2

1.11) วัดหนองบัว

วัดหนองบัวอยู่ชานเมืองอุบลราชธานี ห่างจากตัวเมืองประมาณ 3 กิโลเมตร ตามถนนเลียบเมือง จะมีทางแยกจากถนนใหญ่เข้าไปประมาณ 700 เมตร ภายในวัดมีสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจ คือ พระธาตุเจดีย์ศรีมหาโพธิ์ ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นสัญลักษณ์ครบรอบ 25 ศตวรรษ ของพุทธศาสนาในปี พ.ศ. 2500 โดยได้จำลองแบบมาจากเจดีย์ที่พุทธคยา ประเทศอินเดีย นับเป็นวัดเดียวในภาคอีสานที่มีเจดีย์แบบนี้ สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปเป็นป่าโปร่ง ร่มรื่น

1.12) แก่งสะพือ

เป็นแก่งหินที่สวยงามในแม่น้ำมูล ตั้งอยู่ในตัวอำเภอพิบูลมังสาหาร ห่างจากตัวเมืองอุบลราชธานี ตามทางหลวงหมายเลข 217 ประมาณ 45 กิโลเมตร คำว่า "สะพือ" เพี้ยนมาจากคำว่า "ซำพืด" หรือ "ซำปืด" ซึ่งเป็นภาษาส่วยแปลว่า ภูเขาใหญ่ หรือภูเขาเลื้อม เป็นแก่งที่มีหินน้อยใหญ่สลับซับซ้อน เมื่อกระแสน้ำไหลผ่านกระทบหิน เกิดเป็นฟองขาวมีเสียงดังตลอดเวลา ช่วงที่เหมาะสมสำหรับเที่ยวชมแก่งสะพือคือน้ำแล้ง ราวเดือนมกราคม-พฤษภาคม เพราะน้ำจะลดเห็นแก่งหินชัดเจนสวยงาม ส่วนหน้าฝนน้ำจะท่วมมองไม่เห็นแก่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เคยเสด็จพระราชดำเนินมาชมแก่งนี้ 2 ครั้ง ริมฝั่งแม่น้ำมีศาลาพักผ่อน และร้านขายสินค้าพื้นเมือง ในวันหยุดมีประชาชนมาเที่ยวพักผ่อนกันเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้แล้วในเดือนเมษายนของทุกปี ช่วงเทศกาลสงกรานต์ มีการจัดงานประเพณีสงกรานต์แก่งสะพือ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและประเพณีอันดีงามด้วย

1.13) วัดสุปฏิญนารามวรวิหาร

วัดสุปฏิญนารามวรวิหารอยู่ถนนสมเด็จเป็นวัดธรรมยุติกวัดแรกของจังหวัดอุบลราชธานี จัดสร้างโดยพระราชศรัทธาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 โดยได้เริ่มสร้างวัดในปี พ.ศ. 2396 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯพระราชทานนามว่า "วัดสุปฏิญนาราม" อันหมายถึง วัดที่มีสถานที่ตั้งเหมาะสม เป็นท่าเรือที่ดี สิ่งสำคัญในวัดคือพระอุโบสถ ซึ่งมีขนาดกว้าง 20 เมตร ยาว 34 เมตร สูง 22 เมตร สถาปนิกผู้ออกแบบคือ หลวงสถิตนิมานกาล (ชวน สุปัญญ์) นายช่างหลวงแผ่นดิน ลักษณะของพระอุโบสถแบ่งเป็นสามส่วน คือ ส่วนหลังคาเป็นศิลปะแบบไทย ส่วนกลางเป็นศิลปะตะวันตก และส่วนฐานเป็นศิลปะแบบขอม ภายในพระอุโบสถเป็นที่ประดิษฐานพระประธานของวัด คือพระศัพทัญญูเจ้า เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย

1.14) ถ้ำเหวสินธุ์ชัย

ตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข 222 ก่อนถึงโขงเจียมประมาณ 7 กิโลเมตร เลี้ยวเข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตร บริเวณถ้ำมีพระพุทธรูปไสยาสน์บรรจุภาศสงบเจียบ เหมาะสำหรับเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม รอบๆวัดมีก้อนหินขนาดใหญ่เรียงรายอยู่มากมาย มีต้นไม้น้ำและดอกไม้ตามฤดูกาลสวยงาม นอกจากนี้ยังมีน้ำตกไหลจากหน้าผาด้านบนผ่านลงมาบริเวณด้านหน้าพระนอน ก่อนที่จะตกลงสู่หุบเหวเบื้องล่างสร้างบรรยากาศให้ร่มเย็น จะมีน้ำมากในช่วงปลายฤดูฝน

1.15) วัดถ้ำคูหาสวรรค์

ตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข 2222 ก่อนถึงอำเภอโขงเจียมประมาณ 6 กิโลเมตร วัดนี้ก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2521 โดย "หลวงปู่คำคั่ง จุลมณี" ซึ่งใช้เป็นที่พักปฏิบัติธรรมจำพรรษา ปัจจุบันหลวงปู่ท่านได้มรณภาพแล้ว แต่ร่างกายของท่านไม่เน่าเปื่อย บรรดาลูกศิษย์ได้เก็บร่างของท่านไว้ในโลงแก้วเพื่อบูชา บริเวณวัดมีจุดชมวิวดูสามารถมองเห็นทัศนียภาพของลำน้ำโขงและฝั่งลาวได้อย่างชัดเจน

1.16) แม่น้ำสองสี

แม่น้ำสองสี หรือคอนด่านปากแม่น้ำมูล อยู่ในเขตบ้านเวินบึก นั่งเรือจากตัวอำเภอโขงเจียมไปประมาณ 5 นาที เป็นบริเวณที่แม่น้ำมูลไหลลงสู่แม่น้ำโขงเกิดเป็นสีของแม่น้ำที่ต่างกันจึงเรียกกันอย่างคล่องจองว่าโขงสีปูน มูลสีคราม จุดที่สามารถมองเห็นแม่น้ำสองสีได้อย่างชัดเจน คือ บริเวณลาดริมตลิ่งหน้าวัดโขงเจียม และบริเวณบางส่วนของหมู่บ้านห้วยหมาก ในเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่เห็นความแตกต่างของสีน้ำได้ชัดเจนที่สุด นอกจากนี้แล้วบริเวณใกล้เคียงยังมีบริการเรือพาล่องชมทัศนียภาพสองฝั่งแม่น้ำ ชมแม่น้ำสองสี 200 บาท / แก่งตะนะ 400 บาท/ บ้านเวินบึก 400 บาท/ ผาแต้ม 800 บาท) โดยสามารถแวะซื้อของที่ระลึกที่ตลาดหมู่บ้านในฝั่งประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้อีกด้วย

1.17) วัดทุ่งศรีวิไล

อยู่ที่บ้านชีทวน การเดินทางทางเดียวกับวัดศรีนวลแสงสว่างอารมณ์ วัดนี้มีหลวงพ่อบุญพระพุทธรูปพิเศษ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปหินศิลาแลงแกะสลักปางนาคปรก ขนาดหน้าตักกว้าง 55 เซนติเมตร สูง 90 เซนติเมตร ศิลปะทวารวดี เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองที่เคารพสักการะของชาวบ้านชีทวน นอกจากนี้บริเวณวัดยังมีโบสถ์หลายชั้นล้อมรอบอุโบสถและวิหารหลังเก่าไปจนถึงกำแพงรอบวัดทุกทิศตลอดทั้งสระน้ำใหญ่ รวมทั้งหอไตรและธรรมาสน์ซึ่งก่อด้วยอิฐในสมัยนั้น

1.18) บ้านท่าช้างเหล็ก

ตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข 226 สายอุบล-ศรีสะเกษ ห่างจากตัวเมืองประมาณ 3 กิโลเมตร (ข้างโรงเรียนวารินชำราบ) เป็นหมู่บ้านซึ่งทำหม้อดินกันทั้งหมู่บ้าน โดยใช้ดินเหนียวในลุ่มแม่น้ำมูล นำมาวดให้เข้าเนื้อ แล้วผสมกับแกลบและอื่นๆ กรรมวิธียังเป็นแบบดั้งเดิมคือไม่มีเครื่องจักรมาเกี่ยวข้องเลย

2.2.3.3 จังหวัดบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์มีคำขวัญประจำจังหวัด คือ “เมืองปราสาทหิน ถิ่นภูเขาไฟ ผ้าไหมสวย รวยวัฒนธรรม”

บุรีรัมย์ เมืองแห่งความรื่นรมย์ตามความหมายของชื่อเมือง เป็นเมืองแห่งปราสาทหิน ดินแดนแห่งอารยธรรมขอมโบราณ ตั้งอยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างห่างจาก กรุงเทพฯโดยทางรถยนต์ประมาณ 410 กิโลเมตร จังหวัดบุรีรัมย์มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 10,321 ตาราง กิโลเมตรแบ่งการปกครองออกเป็น 21 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ นางรอง ลำปลายมาศ ประโคนชัย พุทไธสง สตึก กระสัง บ้านกรวด คูเมือง ละหานทราย หนองกี่ ปะคำ นาโพธิ์ หนองหงส์ พลับพลาชัย ห้วยราช โนนสุวรรณ เฉลิมพระเกียรติ ชำนิ โนนดินแดง บ้านใหม่ไชยพจน์ กิ่งอำเภอแคนดง และกิ่งอำเภอบ้านด่านในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีเกี่ยวกับการอยู่อาศัยของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยทวารวดี และที่สำคัญที่สุด คือ ปราสาทขอมน้อยใหญ่กว่า 60 แห่ง ซึ่งพบกระจายอยู่ทั่วไป อันแสดงถึงความรุ่งเรืองของบุรีรัมย์มาแต่ครั้งอดีตกาล รวมทั้งได้พบแหล่งโบราณคดีที่สำคัญ คือ เตาเผาภาชนะดินเผาสมัยขอม กำหนดอายุได้ประมาณพุทธศตวรรษที่ 15-18 หลังจากสมัยของวัฒนธรรมขอมหรือเขมรโบราณแล้ว หลักฐานทางประวัติศาสตร์ของบุรีรัมย์เริ่มมีขึ้นอีกครั้งตอนปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยเป็นเมืองขึ้นของนครราชสีมา และปรากฏชื่อต่อมาในสมัยกรุงธนบุรี ถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์โดยบุรีรัมย์มีฐานะเป็นเมืองๆ หนึ่ง จนถึง พ.ศ. 2476 ได้มีการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนภูมิภาคใหม่ จึงได้เปลี่ยนเป็นจังหวัดบุรีรัมย์มาจนถึงปัจจุบันนี้

อาณาเขต

ทิศเหนือ

ติดต่อกับจังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม

ทิศใต้

ติดต่อกับจังหวัดสระแก้วและเทือกเขาพนมมัลลย์ ซึ่งกั้นเขตแดนระหว่างไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ทิศตะวันออก

ติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์

ทิศตะวันตก

ติดต่อกับจังหวัดนครราชสีมา

หมายเลขโทรศัพท์ที่สำคัญ

ท่าอากาศยานจังหวัดบุรีรัมย์

โทร.0 4461 4123

บมจ.การบินไทย

โทร. 0 4462 5066-7

ประชาสัมพันธ์จังหวัดบุรีรัมย์

โทร.0 4461 1957

ไปรษณีย์บุรีรัมย์

โทร.0 4461 1142

โรงพยาบาลบุรีรัมย์

โทร. 0 4461 1262

ตำรวจทางหลวง

โทร.0 4461 1992, 1193

สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์	โทร. 0 4461 1449
สถานีตำรวจจังหวัดบุรีรัมย์	โทร. 0 4461 1234
สถานีขนส่งจังหวัดบุรีรัมย์	โทร. 0 4461 2534
Link ที่น่าสนใจ	
สำนักงาน ททท.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต 1	
http://www.tat.or.th/northeast1	

1) สถานที่ท่องเที่ยว

1.1) แหล่งหินตัด

ตั้งอยู่ในเขตอำเภอบ้านกรวดติดแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ห่างจากตัวอำเภอ บ้านกรวด 7 กิโลเมตร บนเส้นทางบ้านกรวด-ตาพระยา และแยกจากถนนใหญ่ไปอีก 3 กิโลเมตร ทางลาดยางตลอดสาย เป็นแหล่งหินทรายที่คนสมัยขอม ตัดหินเอาไปสร้างปราสาทต่างๆ ในเขต อีสานใต้ อยู่บริเวณเขากลอยและเขากระเจียว มีเนื้อที่กว่า 3,000 ไร่ ที่น่าสนใจคือ หินบางก้อน ปรากฏรอยดอกเนื้อหินให้เป็นรูเรียงกันเป็นแนวยาว หินบางก้อนถูกเขาสะกัดเป็นร่องขาดจากกัน และยังมีหินที่ถูกตัดและงัดขึ้นมาเป็นแท่งสี่เหลี่ยมอยู่ทั่วไป

1.2) หมู่บ้านทอผ้าไหมอำเภอนาโพธิ์

การเดินทางใช้เส้นทางสายบุรีรัมย์-พุทไธสง ทางหลวงหมายเลข 2074 ไปบรรจบ กับทางหลวงหมายเลข 202 บริเวณกิโลเมตรที่ 21 มีทางแยกเข้าตัวอำเภอนาโพธิ์ เป็นระยะทาง 10 กิโลเมตร เป็นแหล่งทอผ้าไหมโดยเฉพาะผ้าไหมมัดหมี่ ได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือในด้านการพัฒนาฝีมือให้ได้มาตรฐานทั้งรูปแบบ วิธีการผลิต ลวดลาย การให้สี จากศูนย์ศิลปาชีพพิเศษ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

1.3) ภูสวนแตง

ตั้งอยู่ตรงข้ามโรงเรียนภูสวนแตงวิทยาคม บ้านดอนหวาย ตำบลดอนหวาย การเดินทางจะใช้เส้นทางบุรีรัมย์-พยุคนภูมิพิสัย ทางหลวงหมายเลข 219 ระยะทาง 70 กิโลเมตร แยกซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 202 ทางไปอำเภอประทายอีกประมาณ 40 กิโลเมตร จะพบทางแยก เข้าสู่ภูสวนแตงด้านซ้ายมือ เลี้ยวเข้าไปอีก 1.5 กิโลเมตร หรือจากบุรีรัมย์ใช้เส้นทางหลวง หมายเลข 2074 ผ่านอำเภอกุฉินารายณ์ ไปอำเภอพุทไธสง แยกซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 202 ไปอีก 20 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายเข้าภูสวนแตงอีก 1.5 กิโลเมตร ภูสวนแตงเป็นโบราณสถานแบบขอมอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยปรางค์อิฐ 3 องค์ ตั้งเรียงในแนวเหนือ-ใต้ บนฐานศิลาแลงเดียวกัน อาคารทั้งหมดหันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีประตูหน้าเพียงประตูเดียว อีก 3 ด้านสลักเป็นประตูหลอก

ปรางค์องค์กลางมีขนาดใหญ่และมีสภาพที่ค่อนข้างสมบูรณ์เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ด้านหน้าที่มุขยื่นออกมาเล็กน้อย ตรงหน้าบันเหนือประตูหลักทั้ง 3 ด้าน มีลักษณะยื่นออกมาและมีแผ่นศิลาทรายรองรับ ส่วนปรางค์อีก 2 องค์ มีขนาดเล็กกว่า ฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีประตูเดียวทางด้านหน้าเช่นกัน ส่วนผนังอีก 3 ด้าน ก่อเรียบทึบสำหรับบนพื้นหน้าปรางค์มีส่วนประกอบสถาปัตยกรรมหินทรายอื่นๆ ตกหล่นอยู่ เช่น ฐานบัวยอดปรางค์ กลิ้นขนุนรูปนาค 6 เศียร อายุของกุศลส่วนแต่งสามารถกำหนดได้จากทับหลังของปรางค์ ซึ่งปัจจุบันเก็บรักษาอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครและที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 17 เนื่องจากภาพสลักบนทับหลังทั้งหมดมีลักษณะตรงกับศิลปะขอมแบบนครวัด ที่มีอายุอยู่ในช่วงเวลาดังกล่าว อาทิ ทับหลังสลักภาพพระนารายณ์ตรีวิกรม (ตอนหนึ่งในวามนาวตาร แสดงภาพพระนารายณ์อย่างพระบาท 3 ก้าว เหยียบโลกบาดาล โลกมนุษย์ และโลกสวรรค์) ทับหลังภาพศิวนาฏราช ทับหลังภาพการทวงเกษียรสมุทร ทับหลังภาพนารายณ์บรรทมสินธุ์ ฯลฯ แต่ละชิ้นมีขนาดใหญ่สวยงามน่าสนใจยิ่ง

1.4) ปราสาทหนองหงส์

อยู่ทางด้านซ้ายของแนวสันเขื่อนลำนางรอง ห่างจากตัวเขื่อนประมาณ 500 เมตร เป็นโบราณสถานขนาดเล็กประกอบด้วยปรางค์ 3 องค์ ก่อด้วยอิฐ ตั้งบนฐานก่อด้วยศิลาแลงต่อเนื่องเป็นฐานเดียวกัน หันหน้าไปทางทิศตะวันออกมีประตูเข้า-ออกทางด้านหน้าอีก 3 ด้าน เป็นประตูหลัก ปรางค์ทั้งสามมีผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุมไม้สิบสอง องค์กลางขนาดใหญ่กว่าสององค์ที่ขนาดข้าง แต่เดิมเคยมีทับหลังประดับจำหลักลายอย่างสวยงาม คือ องค์ทิศเหนือสลักเป็นรูปพระนารายณ์ทรงครุฑเหนือหน้ากาล ซึ่งมีอียัดท่อนพวงมาลัยแวดล้อมด้วยลายพันธุ์พฤกษา อีก 2 องค์ที่เหลือ คือ องค์กลางและองค์ด้านทิศใต้ก็มีลักษณะคล้ายกันต่างกันที่ภาพตรงกลาง คือ ทับหลังปรางค์องค์กลางสลักเป็นรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ องค์ทิศใต้เป็นรูปพระอิศวรทรงโค ด้านหน้าของปรางค์องค์กลาง มีทางเดินยื่นยาวออกไป มีบันไดทางด้านหน้าและด้านข้างทั้งสอง นอกจากนี้ยังมีวิหารหรือบรรณาลัยอีก 1 หลัง ก่อด้วยศิลาแลงหันหน้าเข้าหาปรางค์องค์ทิศใต้ อาคารทั้งหมดล้อมรอบด้วยกำแพงศิลาแลง มีซุ้มประตูด้านหน้าและด้านหลัง มีคูน้ำรูปตัวยู (U) ล้อมรอบอีกทีหนึ่ง การกำหนดอายุสมัยของปราสาทนั้น กำหนดจากลักษณะการก่อสร้าง และศิลปกรรมที่พบซึ่งตรงกับ ศิลปะเขมรแบบบาปวน ซึ่งมีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 16

1.5) เขื่อนลำนางรอง

ตั้งอยู่แยกจากอนุสาวรีย์เราสู้ไป 200 เมตร เป็นพื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงตามพระราชดำริ เขื่อนลำนางรองเป็นเขื่อนดิน มีถนนลาดยางบนสันเขื่อนสำหรับชม

ทัศนียภาพ และมีร้านอาหารที่ตั้งอยู่ริมอ่างเก็บน้ำ นอกจากนี้เขื่อนนี้จะเก็บน้ำไว้ใช้ในด้าน การเกษตรแล้ว ยังได้รับการปรับปรุงเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ มีบ้านพักรับรอง ห้องประชุม และค่ายพักแรม ติดต่อกับสำนักงานโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำน้ำนองซึ่งอยู่ก่อนถึงสันเขื่อนใน เวลาราชการ โทร. 0 4460 6336 ในบริเวณเดียวกันยังมีโรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูป (คอกำ) ผลิตภัณฑ์ไม้กระป๋องอาทิ ข้าวโพดอ่อน หน่อไม้ และน้ำมะเขือเทศ

1.6) ปราสาทวัดโคกจั่ว

อยู่บนทางสายนางรอง-ปะคำ (ทางหลวงหมายเลข 348) ก่อนถึงอำเภอปะคำ 43 กิโลเมตร เป็นโบราณสถานสมัยขอม ด้านหลังวัดโคกจั่ว เป็นอโรคยาศาลหรือโรงพยาบาลที่สร้างขึ้นตามพระราชดำริของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 18 ตามคติในพุทธศาสนาวัชรยาน

1.7) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน

อยู่ห่างจากตัวเมืองบุรีรัมย์ตามทางไปประโคนชัย 41 กิโลเมตร มีสำนักงานเขตห้ามล่าสัตว์ป่า อยู่ด้านซ้ายมือริมถนน เป็นจุดที่เหมาะสมแก่การดูนกน้ำ โดยเฉพาะในช่วงเดือนพฤศจิกายน-เมษายน

1.8) อ่างเก็บน้ำทุ่งแหลม

ตั้งอยู่ริมทางหลวงหมายเลข 24 ห่างจากอำเภอนางรอง 4 กิโลเมตร ระหว่างทางไปปราสาทหินพนมรุ้ง เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ซึ่งได้รับการปรับปรุงให้เป็นจุดแวะพักริมทาง มีศาลาริมน้ำรับลมเย็นสบาย และในฤดูแล้งมีฝูงนกเป็ดน้ำจำนวนมากมาอาศัยอยู่ที่อ่างเก็บน้ำแห่งนี้ด้วย

1.9) พระพุทธรูปใหญ่ (พระพุทธรูปปฏิมาสันตยาภิรมย์สดิกอุดมราชวรนิมิตมุนี)

เป็นพระยืนขนาดใหญ่ริมแม่น้ำมูลตรงข้ามที่ว่าการอำเภอสตึก เป็นที่เคารพสักการะของชาวสตึกและจังหวัดใกล้เคียง ในช่วงงานงานประเพณีแข่งเรือยาวซึ่งจัดที่อำเภอสตึกมีทั้งชาวเรือและผู้มาเที่ยวงานแะมานมัสการพระพุทธรูปใหญ่กันเป็นจำนวนมาก

2.2.3.4 จังหวัดชัยภูมิ

จังหวัดชัยภูมิมีคำขวัญประจำจังหวัด คือ "ชัยภูมิ เมืองผู้กล้า พญาแล จังหวัดชัยภูมิ" ตั้งอยู่บนสันขอบที่ราบสูงอีสาน ซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับภาคกลางและภาคเหนือ เป็นดินแดนแห่งทุ่งดอกกระเจียวแสนงาม และสายน้ำตกชุ่มฉ่ำยามหน้าฝน เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ป่ามากที่สุด จังหวัดหนึ่งในภาคอีสาน มีเทือกเขาที่สำคัญได้แก่ ภูพังเหย ภูแล่นคา ภูผาฝ่ออันเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำชี ด้านประวัติศาสตร์ ชัยภูมิมีอารยธรรมซ้อนทับกันหลายสมัย ตั้งแต่สมัยทวารวดี

สมัยขอมจนถึงอิทธิพลลาวล้านช้าง มีการค้นพบโบราณสถานโบราณวัตถุมากมายในหลายพื้นที่ของจังหวัด ต่อมาปรากฏชื่อเป็นเมืองหน้าด่านในสมัยกรุงศรีอยุธยาในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ภายหลังจึงร้างไป และมาปรากฏชื่ออีกครั้งในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ โดยมีชาวเวียงจันทน์เข้ามาสร้างบ้านแปงเมือง มีผู้นำชื่อ แล ซึ่งต่อมาได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าเมืองคนแรกของชัยภูมิ ชัยภูมิอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 342 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 12,778 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองเป็น 15 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอบ้านเขว้า อำเภอคอนสวรรค์ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอหนองบัวแดง อำเภอจัตุรัส อำเภอภูเขียว อำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอบ้านแท่น อำเภอแก้งคร้อ อำเภอคอนสาร อำเภอเทพสถิต อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอภักดีชุมพล อำเภอเนินสง่า และกิ่งอำเภอซับใหญ่

อาณาเขต

ทิศเหนือ

ติดกับจังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดขอนแก่น

ทิศใต้

ติดกับจังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันออก

ติดกับจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันตก

ติดกับจังหวัดเพชรบูรณ์และจังหวัดลพบุรี

หมายเลขโทรศัพท์ที่สำคัญ

โรงพยาบาลชัยภูมิ

โทร. 0 4481 1005-8

ศูนย์บริการข่าวสารการท่องเที่ยว

จังหวัดชัยภูมิ

โทร. 0 4481 2516, 0 4481 1376

สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ

โทร. 0 4481 1573

สถานีขนส่งชัยภูมิ

โทร. 0 4481 1493

สถานีตำรวจ

โทร. 0 4481 1242

Link ที่น่าสนใจ

สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ

<http://www.chaiyaphum.go.th>

1) สถานที่ท่องเที่ยว

1.1) มอหินขาว

มอหินขาวตั้งอยู่ที่บ้านวังคำแคน หมู่ 9 ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง ห่างจาก
เขื่อนลำปะทาว 5 กิโลเมตร เป็นกลุ่มหินทรายสีขาวขนาดใหญ่กลางทุ่งหญ้าบนเนินเขา มองเห็นได้
เด่นชัดในระยะไกล ลักษณะคล้ายสโตนเฮ็นจ์ (Stonehenge) ของประเทศอังกฤษ มีอายุระหว่าง
197-175 ล้านปี เกิดจากการสะสมของตะกอนทรายแป้งและดินเหนียวจากทางน้ำ ต่อมา
สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง การตกตะกอนเปลี่ยนเป็นทราย ในสภาวะอากาศแบบแห้งแล้งกึ่งร้อน
ชื้นทับถมลงบนตะกอนทรายแป้งและดินเหนียวที่เกิดก่อนจึงแข็งตัวกลายเป็นหิน หลังจาก 65 ล้าน
ปีที่ผ่านมา เกิดการเคลื่อนไหวของเปลือกโลกจากแรงบีบด้านข้างทำให้มีการคดโค้ง แดกหัก ผุพัง
และการกัดเซาะทั้งในแนวตั้งและแนวนอน ก่อให้เกิดลักษณะของเสาหินและแท่งหินอย่างที่เห็นใน
ปัจจุบัน ซึ่งมีรูปร่างและลักษณะแตกต่างกันออกไปตามจินตนาการของผู้พบเห็น รวมทั้งบริเวณ
รอบๆ นั้นเป็นพื้นที่ศึกษาสังคมของพันธุ์พืชต่างๆ สัตว์ป่าขนาดเล็ก แมลงและเป็นแหล่งป่าต้นน้ำ
ลำธารภูแลนคาซึ่งชาวบ้านทำฝายกั้นน้ำกักเก็บไว้ใช้

การเดินทางไปชมแหล่งท่องเที่ยวมอหินขาว จากตัวจังหวัดชัยภูมิใช้เส้นทางหลวง
หมายเลข 2051 ถนนสายชัยภูมิ-ตาดโตน เป็นทางลาดยางระยะทางประมาณ 18 กม. เลี้ยวซ้าย
ก่อนถึงด้านของอุทยานแห่งชาติตาดโตน ตามถนนตาดโตน-ท่าหินโงม เป็นทางลาดยางขึ้นเขา
ประมาณ 12 กม. เข้าสู่วังคำแคน ตามถนนแจ้งเจริญ-โลกเชือก เป็นทางลูกรัง ระยะทาง 6.5
กม. จากนั้นเลี้ยวขวาตรงบ้านวังคำแคน เป็นทางลูกรังใช้สำหรับชนพืชไร่อีกประมาณ 3.5 กม. ถึง
ผามอหินขาว รวมระยะทางประมาณ 40 กม. จากตัวเมือง ควรใช้รถยนต์ประเภทกระบะหรือรถ
ขับเคลื่อนสี่ล้อ เพื่อความเหมาะสมกับเส้นทาง

1.2) สถานีวิจัยเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าภูเขียว

อยู่ก่อนถึงเขื่อนจุฬาภรณ์ 8 กิโลเมตรด้านซ้ายมือ มีสัตว์ป่าให้ชมหลายชนิด
โดยเฉพาะกวางป่า ละอง ละมั่ง เปิดให้เข้าชมทุกวันระหว่างเวลา 8.00-16.00 น.

1.3) น้ำตกเทพพนา และ น้ำตกเทพประทาน

เป็นน้ำตกที่ตั้งอยู่ระหว่างเส้นทางจากบ้านวะตะแบกไปอุทยานแห่งชาติป่าหิน
งาม โดยมีทางแยกขวาไปน้ำตกเทพพนา 7 กิโลเมตร ส่วนน้ำตกเทพประทานมีทางแยกขวา 1
กิโลเมตร เหมาะมาเที่ยวในช่วงฤดูฝน ส่วนในฤดูแล้งน้ำจะแห้ง

1.4) อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม

ตั้งอยู่บนเทือกเขาพังเหย ภูมิประเทศเป็นเนินเขาสลับซับซ้อน ระดับความสูง
ประมาณ 200-800 เมตรจากระดับน้ำทะเล ปกคลุมด้วยป่าเต็งรัง ป่าดิบแล้ง และป่าเบญจพรรณ

มีความหลากหลายของระบบนิเวศและมีไม้ดอกจำพวกกุหลาบ เอน้ำและกล้วยไม้ขึ้นอยู่จำนวนมาก

1.5) ลานหินงาม

เป็นบริเวณที่มีโขดใหญ่รูปร่างแปลกๆ กระจายอยู่เต็มไปหมดในเนื้อที่กว่า 10 ไร่ เกิดจากการกัดเซาะของเนื้อดินและหินเป็นรูปลักษณะแตกต่างกัน สามารถจินตนาการเป็นรูปต่างๆ เช่น หินรูปตะปู รูปเรดาร์ รูปแม่ไก่ รูปถ้วยพิฟ่า ฯลฯ

1.6) พุ่ดอกกระเจียว หรือ พุ่ดบัวสวรรค์

พุ่ดบัวสวรรค์เหมาะมาเที่ยวชมในช่วงฤดูฝนประมาณเดือนมิถุนายน-สิงหาคม บนท้องพุ่ดหญ้าเพ็กสีเขียวจะมีดอกกระเจียวสีชมพูอมม่วงขึ้นแซมอยู่ทั่วไป มองดูสวยงามมาก สุดแผ่นดินเป็นจุดที่สูงที่สุดของเทือกเขาพังเหย ห่างจากที่ทำการอุทยานราว 2 กิโลเมตร มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 846 เมตร เป็นแนวหน้าผาซึ่งเป็นรอยต่อระหว่างภาคกลางและภาคอีสาน ที่จุดชมวิวยุคสุดแผ่นดินจะมองเห็นทิวทัศน์สันเขาสลับซับซ้อนและมีสายลมพัดเย็นสบายตลอดวัน อุทยานแห่งชาติป่าหินงามมีบ้านพักและสถานที่กางเต็นท์สำหรับนักท่องเที่ยวในอุทยานฯ ด้วย ติดต่ออุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ตู้ปณ. 2 ปทจ. เทพสถิต จ. ชัยภูมิ 36230 โทร. 0 4489 0105 หรือ กรมป่าไม้ กรุงเทพฯ โทร. 0 2562 0760 www.dnp.go.th

1.7) อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม

การเดินทางของอุทยานแห่งชาติป่าหินงามอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 270 กิโลเมตร โดยใช้เส้นทางกรุงเทพฯ-สระบุรี-พุด-ลำน้ำรายณ์-เทพสถิต ระยะทาง 240 กิโลเมตร มีทางแยกซ้ายที่วะตะแบก อำเภอเทพสถิตเข้าไปอีก 30 กิโลเมตร หรือใช้เส้นทางกรุงเทพฯ-สระบุรี-สีคิ้ว-ด่านขุนทด (ทางหลวงหมายเลข 2217) ผ่านวัดบ้านไร่ เลี้ยวซ้ายไปอำเภอเทพสถิต หากเดินทางจากตัวเมืองชัยภูมิใช้เส้นทางสายจตุรัส-บ้านเนินจันรงค์-เทพสถิต ระยะทางห่างจากชัยภูมิประมาณ 100 กิโลเมตร ถึงบ้านวะตะแบกแยกขวาไปอีก 30 กิโลเมตร นอกจากนี้ จากทางหลวงหมายเลข 225 (ชัยภูมิ-นครสวรรค์) บริเวณอำเภอหนองบัวระเหวก็มีทางแยกไปซ้ายใหญ่และต่อไปยังอุทยานฯ ได้เช่นกัน ผู้ที่เดินทางโดยรถประจำทาง สามารถใช้บริการรถสองแถวซึ่งจอดรับส่งนักท่องเที่ยวอยู่ที่ปากทางบริเวณวะตะแบกเข้าไปยังตลาดใกล้ที่ทำการอุทยาน ในช่วงเทศกาลดอกกระเจียวบาน มีบริการรถสองแถววิ่งรับส่งนักท่องเที่ยวตามจุดท่องเที่ยวต่างๆ ภายในบริเวณอุทยานฯ ด้วย

1.8) แหล่งทอผ้าชิตบ้านโนนเสลา

ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลหนองคูม เป็นแหล่งทอผ้าชิตแหล่งใหญ่ที่สุดของชัยภูมิ จากอำเภอภูเขียวใช้ทางหลวงหมายเลข 2037 ทางไปเกษตรสมบูรณ์ ประมาณ 8 กิโลเมตร มีทางแยกขวาอีก 3 กิโลเมตร ชาวบ้านโนนเสลาสืบทอดการทอผ้าชิตมาแต่ครั้งปู่ย่าตายาย โดยทอผ้าใช้เองแทบทุกครัวเรือน มีการตั้งกลุ่มแม่บ้านขึ้นเมื่อปี 2521 และได้พัฒนาลวดลาย สีล้น ผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด มีจำหน่ายทั้งผ้าฝ้ายมัดหมี่ ผ้าชิตไหม ผ้าคลุมไหล่ ผ้าปูโต๊ะ กระเป๋าผ้า และหมอนชิต

1.9) พระพุทธรูปใหญ่สมัยทวารวดี

พระพุทธรูปใหญ่สมัยทวารวดี อยู่ที่วัดคอนสวรรค์ ห่างจากตัวอำเภอคอนสวรรค์ไปทางทิศตะวันออก 5 กิโลเมตร เป็นพระพุทธรูปหินแกะสลักองค์ใหญ่ศิลปะทวารวดี สูงประมาณ 3 เมตร ชาวบ้านเรียกว่า "หลวงพ่อใหญ่" ประดิษฐานในวิหารหลังเล็กๆ ให้ผู้คนได้สักการะ มีใบเสมาหินทรายขนาดใหญ่จำหลักภาพชาดกเก็บรักษาอยู่ด้วยหลายชิ้น รวมทั้งจารึกอักษรมอญ ศตวรรษที่ 14 ด้านนอกยังมีเสมาทั้งที่มีและไม่มีลวดลายวางเรียงรายอยู่อีกจำนวนมาก

1.10) บึงวาง

เป็นบึงน้ำหน้าว่าการอำเภอคอนสวรรค์ มีเนื้อที่ประมาณ 104 ไร่ มีถนนตัดรอบบึง เป็นพื้นที่ซึ่งประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า เนื่องจากในช่วงฤดูหนาวระหว่างเดือนพฤศจิกายน-เดือนเมษายน จะมีนกเป็ดน้ำอพยพจากที่อื่นมาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากนับหมื่นตัว ยามเย็นเวลาโพล้เพล้นกเป็ดน้ำจะโฉบบินขึ้นเป็นฝูงๆ เต็มท้องฟ้าตัดกับแสงอาทิตย์อัสดงสวยงามมาก บริเวณรอบบึงมีการสร้างหอสถูสำหรับดูนกอยู่เป็นระยะเหมาะเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การเดินทางใช้ทางหลวงหมายเลข 202 (ชัยภูมิ-บัวใหญ่) ถึงบ้านลาดใหญ่ แยกซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 2054 ไปอำเภอคอนสวรรค์ รวมระยะทางจากตัวเมือง 38 กิโลเมตร หรือเดินทางไปตามทางหลวง 201 (ชัยภูมิ-แก้งคร้อ) ราว 30 กิโลเมตร มีทางแยกขวาไปอำเภอคอนสวรรค์อีก 14 กิโลเมตร

1.11) อุทยานแห่งชาติไทรทอง

ครอบคลุมพื้นที่ป่าบนเทือกเขาพังเหย ในอำเภอหนองบัวระเหว เทพสถิต ภูกระดึง และหนองบัวแดง มีเนื้อที่ 319 ตารางกิโลเมตร เป็นป่าต้นน้ำลำธารของลำห้วยหลายสาย ซึ่งเป็นลำน้ำสาขาของแม่น้ำชี สภาพป่าเป็นป่าเต็งรัง ป่าดิบแล้ง ผสมกับป่าเบญจพรรณ มีต้นไม้หวกขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์สวยงาม ภายในอุทยานฯ มีสถานที่ที่น่าสนใจคือ

1.12) น้ำตกไทรทอง

ห่างจากที่ทำการ 1 กิโลเมตรไปตามทางรถยนต์และเดินเท้าอีก 400 เมตร เป็นน้ำตกชั้นเดียว สูงเพียง 5 เมตรแต่มีความกว้างประมาณ 80 เมตร ด้านหน้าเป็นแอ่งน้ำใหญ่ สามารถลงเล่นน้ำได้ เหนือน้ำตกมีวังน้ำขนาดใหญ่เรียกว่า วังเจือก สายน้ำไหลไปตามแก่งหินที่ลาดต่ำลงทีละน้อย มีความยาวไม่ต่ำกว่า 100 เมตร

1.13) น้ำตกชวนชม

น้ำตกชวนชมอยู่เหนือน้ำตกไทรทองไปตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ 2 กิโลเมตร น้ำตกมีความสูง 20 เมตร รอบบริเวณมีต้นไม้ร่มรื่น

1.14) ทุ่งบัวสวรรค์ หรือ ทุ่งดอกกระเจียว

อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ 10 กิโลเมตร ในช่วงปลายเดือนมิถุนายนถึงกลางเดือนสิงหาคม ต้นกระเจียวจะออกดอกสวยงามเต็มทุ่ง มีทั้งดอกสีชมพูและสีขาว

1.15) ผาพ่อเมือง

เป็นแนวหน้าผาตามสันเขาพังเหยด้านตะวันตกตามเส้นทางขึ้นสู่ทุ่งบัวสวรรค์ สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 700-900 เมตร มองลงไปเป็นตัวอำเภอภักดีชุมพลและเทือกเขาพญาฝ่อ ที่กั้นระหว่างชัยภูมิกับเพชรบูรณ์อุทยานมีบ้านพักรับรองและสถานที่กางเต็นท์พักแรม ติดต่ออุทยานแห่งชาติไทรทอง ตู้ ปณ. 1 อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ 36230 หรือ สำนักงานป่าไม้ชัยภูมิ โทร. 0 4481 1478 , 0 2562 0760 www.dnp.go.th การเดินทาง จากตัวเมืองชัยภูมิใช้ทางหลวงหมายเลข 225 (ชัยภูมิ-นครสวรรค์) ประมาณ 65 กิโลเมตร มีป้ายบอกทางแยกขวาไปที่ทำการอุทยานฯ อีก 7 กิโลเมตร

1.16) บ้านเขว้า

เป็นแหล่งทอผ้าไหมที่มีชื่อเสียงของชัยภูมิ โดยเฉพาะผ้าไหมมัดหมี่ซึ่งเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในหมู่ผู้ที่นิยมใช้ผ้าพื้นเมืองของไทย มีทั้งลวดลายดั้งเดิมและลายที่คิดขึ้นใหม่ มีจำหน่ายทั้งผ้าผืนและตัดเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูป ผู้สนใจเลือกซื้อหาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเหล่านี้สามารถติดต่อร้านจำหน่ายผ้าไหมในตัวอำเภอบ้านเขว้าซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายร้าน อำเภอบ้านเขว้าอยู่ห่างจากอำเภอเมืองชัยภูมิไปตามทางหลวงหมายเลข 225 ประมาณ 13 กิโลเมตร

1.17) กู่แดง

ตั้งอยู่ในวัดกุตยาบ ตำบลตลาดแร่ จากตัวเมืองชัยภูมิใช้ทางหลวงหมายเลข 225 ผ่านอำเภอบ้านเขว้าจนถึงบ้านหลุมโพธิ์ประมาณ 30 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวขวาไปบ้านกุตยาบ อีก 8 กิโลเมตร เป็นโบราณสถานสมัยขอม ปัจจุบันคงเหลือเพียงฐานรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุม ก่อสูงด้วยศิลาแลง มีร่องรอยบันไดทางขึ้นทั้ง 4 ด้าน ผังก่ออิฐแต่หักพังหมด คงเหลือเสากรอบ ประตูทั้ง 4 ด้าน พบทับหลังสลักเป็นภาพพระกฤษณะประลองกำลังกับช้าง ส่วนทางด้านเหนือถูก ดัดแปลงโดยทางวัดได้สร้างพระพุทธรูปประทับนั่งพร้อมบันไดทางขึ้นครอบอาคารเดิม โบราณสถานแห่งนี้ประมาณอายุจากลวดลายทับหลังอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 16 ตรงกับศิลปะ เขมรแบบบาปวน

2.2.3.5 จังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมามีคำขวัญประจำจังหวัด คือ "เมืองหญิงกล้า ผ้าไหมดี หมี่โคราช ปราสาทหิน ดินด่านเกวียน" นครราชสีมา หรือที่เรียกว่า "โคราช" เปรียบเสมือนประตูสู่ภาคอีสาน อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 259 กิโลเมตร เป็นเมืองใหญ่บนดินแดนที่ราบสูง ที่อุดมสมบูรณ์ด้วย ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ผู้มาเยือนจะเพลิดเพลินกับกิจกรรมท่องเที่ยว ที่หลากหลายทั้งเดินป่าศึกษาธรรมชาติ พักผ่อนหย่อนชมความยิ่งใหญ่ของอารยธรรมขอมโบราณ และเรียนรู้วัฒนธรรมพื้นบ้าน ทั้งยังได้อิ่มอร่อยกับอาหารอีสานต้นตำรับ ก่อนกลับยังได้ซื้อหาสินค้า เกษตรหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีให้เลือกอีกมากมาย คำว่า "นครราชสีมา" เกิดจากการรวมชื่อเมือง โบราณสองเมือง คือ เมืองโคราชและเมืองเสมา ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอโนนสูง นครราชสีมาเคยเป็นที่ ตั้งของชุมชนโบราณหลายแห่งตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงสมัยที่มีการเผยแพร่ของ วัฒนธรรมทวารวดีและวัฒนธรรมแบบขอมเข้ามาในดินแดนแถบนี้ เคยมีฐานะเป็นเมือง "เจ้าพระยามหานคร" เช่นเดียวกับเมืองนครศรีธรรมราชทางภาคใต้ มีอำนาจปกครองหัวเมือง น้อยใหญ่ในอีสานหลายแห่ง จนมาถึงปัจจุบันก็ยังคงความสำคัญอย่างต่อเนื่องในฐานะที่เป็น เมืองศูนย์กลางทางด้านคมนาคม เศรษฐกิจของภาคอีสาน

จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ประมาณ 20,494 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 26 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนครราชสีมา ปากช่อง สีคิ้ว สูงเนิน ขามทะเลสอ ด่านขุนทด โนนไทย โนนสูง ขามสะแกแสง พิมาย คงโคนแดง ประทาย ชุมพวง บัวใหญ่ แก้งสนามนาง บ้านเหลื่อม จักราช ห้วยแถลง ปักธงชัย โชคชัย ทรัพย์บุรี เลิงสาง หนองบุญมาก วังน้ำเขียว เฉลิมพระเกียรติ และอีก 6 กิ่งอำเภอ คือ กิ่งอำเภอเมืองยาง เทพารักษ์ ลำทะเมนชัย พระทองคำ บัวลายและสีดา

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดกับจังหวัดชัยภูมิ และขอนแก่น
ทิศใต้	ติดกับจังหวัดนครนายกและปราจีนบุรี
ทิศตะวันออก	ติดกับจังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันตก	ติดกับจังหวัดชัยภูมิ และสระบุรี

หมายเลขโทรศัพท์ที่สำคัญ

ตำรวจท่องเที่ยว	โทร. 1155, 0 4434 1777-9
ประชาสัมพันธ์จังหวัด	โทร. 0 4425 1818
โรงพยาบาลมหาราช	โทร. 0 4425 4990-1
สถานีขนส่งแห่งที่ 1	โทร. 0 4424 2889
สถานีขนส่งแห่งที่ 2	โทร. 0 4425 6006-9
สถานีตำรวจภูธร	โทร. 0 4424 2010
สถานีรถไฟ	โทร. 0 4424 2044
สำนักงานจังหวัด	โทร. 0 4424 3798

1) สถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่

1.1) วัดป่าศาลวัน ตั้งอยู่ในตัวเมือง หลังสถานีรถไฟนครราชสีมา เป็นวัดหนึ่งที่ได้เก็บรักษาพระบรมสารีริกธาตุ อัฐิธาตุของเกจิอาจารย์ที่เป็นที่เคารพบูชาของศาสนิกชนโดยทั่วไป คือ อาจารย์เสาร์ อาจารย์มั่น รวมทั้งอัฐิของอาจารย์สิงห์ อดีตเจ้าอาวาสที่ได้บุกเบิกสร้างวัดแห่งนี้

1.2) วัดศาลาทอง ตั้งอยู่ที่ตำบลหัวทะเล ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ราว 1 กิโลเมตร เป็นวัดธรรมยุติ เดิมบริเวณวัดเป็นป่าทึบ และมีพระพุทธรูปนั่งองค์ใหญ่ปางป่าเลไลยก์ ทำจากหินประดิษฐานอยู่กลางแจ้ง ต่อมาจึงได้สร้างพระอุโบสถครอบไว้ ในวัดนี้มีเจดีย์ใหญ่สร้างครอบเจดีย์องค์เดิมที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งอัญเชิญมาจากเชียงตุง

1.3) ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา ตั้งอยู่ที่ถนนสุนทรารามณ์ เมื่อผ่านเข้ามาในบริเวณสถาบันราชภัฏให้แยกซ้ายตามป้ายจะพบเรือนไม้สองชั้นและเรือนโคก

อันเป็นสถานที่รวบรวมและจัดเก็บข้อมูล สิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ รวมทั้งวัตถุโบราณ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาข้อมูล ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวโคราชและชาวอีสานทั่วไปในอดีต การจัดแสดงแบ่งเป็นห้องตามหัวข้อ อาทิ เมืองโคราช เอกสารโบราณ อาชีพพื้นบ้าน ผ้าอีสาน ของดีโคราช คนตรี คนดีศรีโคราช เป็นต้น เปิดให้เข้าชมในวันและเวลาราชการ สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม โทร. 0 44 24 6341 ต่อ 1216 โทรสาร 0 4424 4739

1.4) **วัดธรรมจักรเสมาราม** ตั้งอยู่ที่บ้านคลองขวาง ตำบลเสมา แต่เดิมบริเวณนี้เป็นศาสนสถานในสมัยทวารวดี มีโบราณวัตถุที่สำคัญคือ พระพุทธรูปปางไสยาสน์ ก่อสร้างด้วยหินทรายแดงขนาดใหญ่หลายๆ ก้อนประกอบกันขึ้นตามแนวทิศเหนือทิศใต้ มีความยาว 13.30 เมตร สูง 2.80 เมตร อายุราว พ.ศ. 1200 พระเศียรอยู่ทางทิศใต้ หันหน้าไปทางทิศตะวันออก พระพักตร์ค่อนข้างเหลี่ยมประกอบด้วยหินทรายสีแม่น้ำวังซ้อนกัน พระวรกายประกอบด้วยหินทรายรวมกันเป็นแผ่นในแนวตั้ง นอกจากนี้ยังมีธรรมจักรหินทรายเก่าแก่ รูปสี่เหลี่ยม ตอนล่างสลักลายคล้ายหน้าพนัสบดี (เจ้าป่า ดันโพธิ์ ดันไทร) เก็บรักษาไว้ในศาลา ส่วนโบราณวัตถุอื่นๆ ได้แก่ พระพุทธรูปสำริด พระพิมพ์ดินเผา ลูกปัดแก้ว แวดินเผาที่ใช้ปั้นถ้วย และศิลาจารึก จัดแสดงไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พิมาย

1.5) **ตลาดผลไม้กลางดง** เป็นแหล่งจำหน่ายผลผลิตเกษตรของนครราชสีมาและจังหวัดใกล้เคียง ผลไม้ที่มีชื่อเสียงมากของกลางดง คือ น้อยหน่า ซึ่งมีขายเกือบตลอดปี ช่วงเวลาที่มีขายมากเพราะต้นให้ผลดก คือ ช่วงเดือนกรกฎาคมและสิงหาคม พันธุ์ที่นิยมปลูกกันมาก ได้แก่ พันธุ์ฝ้าย พันธุ์หนัง และพันธุ์ออสเตรเลีย พันธุ์ฝ้ายนั้นเป็นที่รู้จักกันมาช้านาน ถ้าซื้อไปฝากญาติผู้ใหญ่จะเป็นที่ชื่นชอบมากเพราะรับประทานง่าย สำหรับพันธุ์ออสเตรเลียนั้นผลมีสีเขียวและรสชาติมาก แต่ยังมีผู้นิยมบริโภคน้อยเนื่องจากยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายและราคาสูงกว่าพันธุ์อื่น

1.6) **ไร่องุ่นปากช่อง** ตั้งอยู่ที่ 102 ม.5 ต. พญาเย็น เป็นไร่องุ่นพันธุ์ต่างประเทศ ไร้เมล็ด และมีโรงงานผลิตไวน์เขาใหญ่ ซึ่งเป็นไวน์ที่มีคุณภาพเยี่ยมและราคาถูก บนพื้นที่กว่า 2,000 ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ปลูกองุ่นสำหรับผลิตไวน์ 400 ไร่ และองุ่นสำหรับรับประทานสด 100 ไร่ นักท่องเที่ยวที่สนใจเข้าชมต้องติดต่อล่วงหน้าให้ผู้จัดการไร่องุ่นปากช่อง โทร. 0 3622 7328, 0 1921 8753

1.7) **ไร่องุ่นสุพรรณ** ไร่องุ่นสุพรรณ อยู่ที่ 59/2 ม. 2 ต.กลางดง บนถนนมิตรภาพ แยกซ้ายไปประมาณ 800 เมตร บนพื้นที่ 20 ไร่ เป็นองุ่นมีเมล็ดและไร้เมล็ดมีผลิตภัณฑ์จากองุ่น เช่น กะหรี่ปั๊พอุ่น และองุ่นตัดสดจำหน่ายตลอดทั้งปี นอกจากนั้นยังมีกิ่งพันธุ์องุ่นจำหน่ายให้

คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับ การปลูกองุ่นด้วย สนใจติดต่อ คุณสานิต คำพิทักษ์ โทร. 01853 9493, 01946 6886

1.8) สวนองุ่นบ้านไร่แม่กระต่ายน้อย ตั้งอยู่ที่ 1/1 นิคมฝั่ง 18 ต.ชนงพระ แยกซ้ายจากถนนมิตรภาพ (บายพาส) ทางเข้านิคมสร้างตนเอง ต.หนองสาหร่าย รวมระยะทางจากตัวเมืองประมาณ 83 กิโลเมตร เป็นองุ่นไร้เมล็ด พันธุ์แบลคควีน บนพื้นที่ประมาณ 5 ไร่ นักท่องเที่ยวสามารถชมและเลือกซื้อองุ่น โดยการตัดจากต้นด้วยตัวเอง ติดต่อกับชมล่วงหน้าได้ที่ คุณสุชาดา จันทสถาน โทร. 0 1264 9794, 0 2391 5715-6

2.2.3.6 จังหวัดสุรินทร์

จังหวัดสุรินทร์มีคำขวัญประจำจังหวัด คือ “สุรินทร์ถิ่นช้างใหญ่ ผ้าไหมงาม ประคำสวย ร่ำรวยปราสาท ผักกาดหวาน ข้าวสารหอม งามพร้อมวัฒนธรรม”

สุรินทร์เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนานจังหวัดหนึ่ง แต่ไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่นอนว่ามีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอย่างไร อาศัยเพียงข้อสันนิษฐานของนักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดี ตลอดจนคำบอกเล่าของผู้สูงอายุที่เล่าต่อๆ กันมา โดยเชื่อกันว่าเมืองสุรินทร์ถูกสร้างขึ้นเมื่อประมาณ 2,000 ปีล่วงมาแล้ว ในสมัยที่พวกขอมมีอำนาจอยู่ในบริเวณนี้ เมื่อขอมเสื่อมอำนาจลงเมืองสุรินทร์ได้ถูกทิ้งร้างจนกลายเป็นป่าดงอยู่นาน จนกระทั่งปี พ.ศ. 2306 จึงปรากฏหลักฐานว่าหลวงสุรินทร์ภักดี (เชียงปุม) ซึ่งเดิมเป็นหัวหน้าหมู่บ้านเมืองที่ ได้ขอให้เจ้าเมืองพิมายกราบบังคมทูลขอพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จากพระเจ้าอยู่หัวพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์ ย้ายหมู่บ้านจากบ้านเมืองที่ มาตั้งอยู่บริเวณบ้านคูประทาย บริเวณซึ่งเป็นที่ตั้งเมืองสุรินทร์ในปัจจุบันนี้ เนื่องจากเห็นว่าเป็นบริเวณที่มีชัยภูมิเหมาะสม มีกำแพงค่ายคูล้อมรอบ 2 ชั้น มีน้ำอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การประกอบอาชีพและอยู่อาศัย ต่อมาหลวงสุรินทร์ภักดีได้กระทำความดีความชอบเป็นที่โปรดปราน จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านคูประทายเป็น “เมืองประทายสมันต์” และเลื่อนบรรดาศักดิ์หลวงสุรินทร์ภักดี เป็นพระสุรินทร์ภักดีศรีณรงค์จางวาง ให้เป็นเจ้าเมืองปกครองในปี พ.ศ. 2329 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อ “เมืองประทายสมันต์” เป็น “เมืองสุรินทร์” ตามสร้อยบรรดาศักดิ์ของเจ้าเมืองสุรินทร์อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ โดยทางรถยนต์ประมาณ 457 กิโลเมตร และโดยทางรถไฟประมาณ 420 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 8,124 ตารางกิโลเมตร

อาณาเขต

ทิศเหนือ

ติดต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ดและ

มหาสารคาม

ทิศใต้

ติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ทิศตะวันออก

ติดต่อกับจังหวัดศรีสะเกษ

ทิศตะวันตก

ติดต่อกับจังหวัดบุรีรัมย์

หมายเลขโทรศัพท์ที่สำคัญ

ประชาสัมพันธ์จังหวัด

โทร. 0 4451 4605, 0 4451 4549

โรงพยาบาลรวมแพทย์

โทร. 0 4451 3192

โรงพยาบาลสุรินทร์

โทร. 0 4451 1757, 0 4451 4646

โรงพยาบาลสุรินทร์รวมแพทย์

โทร. 0 4451 1523

ศาลากลางจังหวัดสุรินทร์

โทร. 0 4451 6075-6

สถานีขนส่งจังหวัดสุรินทร์

โทร. 0 4451 1756

สถานีตำรวจภูธรจังหวัดสุรินทร์

โทร. 0 4451 3555

สถานีรถไฟจังหวัดสุรินทร์

โทร. 0 4451 1295, 0 4451 5393

Link ที่น่าสนใจสำนักงานจังหวัดสุรินทร์ <http://www.surin.go.th>สำนักงาน ททท.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต <http://www.tat.or.th/northeast1>**1) สถานที่ท่องเที่ยว****1.1) เขตอนุรักษ์พันธุ์ไม้สนสองใบ**

อยู่ที่บ้านหนองคู ตำบลโขงเหนือ อำเภอลำดวน เป็นเขตอนุรักษ์พันธุ์ไม้สนสองใบที่ถือว่าเป็นพันธุ์ที่ดีที่สุดที่ขึ้นในที่ราบสูง เป็นโครงการร่วมระหว่างไทย-เคนมารัก มีเนื้อที่ 625 ไร่ มีลักษณะเด่นคือ เป็นสนสองใบที่ขึ้นในที่ราบแห่งเดียวในประเทศไทย อยู่ห่างจากจังหวัดสุรินทร์ ประมาณ 35 กิโลเมตร ตามเส้นทางสุรินทร์-สังขะ (ทางหลวงหมายเลข 2077) เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวสุรินทร์อีกแห่งหนึ่ง

1.2) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุรินทร์

ตั้งอยู่ที่ถนนสุรินทร์-ปราสาท หมู่ที่ 13 ตำบลเจียง มีการจัดแสดงเป็น 4 ส่วน คือ อาคารที่ 1 เป็นโถงทางเข้าและทางเดิน อาคารที่ 2 เป็นส่วนการศึกษา ประกอบด้วย ห้องประชุม ห้องกิจกรรม ห้องรับรอง ห้องสมุด อาคารที่ 3 เป็นอาคารจัดแสดงและสำนักงาน ประกอบด้วย ห้องนิทรรศการถาวร ห้องนิทรรศการชั่วคราว ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ อาคารที่ 4 เป็นคลังพิพิธภัณฑ์ ประกอบด้วย ห้องคลังโบราณวัตถุ ห้องปฏิบัติการอนุรักษ์และสงวนรักษา เนื้อหาการจัดแสดงในห้องนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุรินทร์ กรมศิลปากรได้รับความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นช่วยค้นคว้าและรวบรวม โดยการจัดแสดงแบ่งออกเป็น 5 เรื่อง คือ ธรรมชาติวิทยา โบราณคดี ประวัติศาสตร์เมือง ชาติพันธุ์วิทยา และมรดกดีเด่นประจำจังหวัด

โดยจัดแสดงในอาคารที่ 3 ดังนี้ ชั้นล่าง จัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติวิทยาในด้านต่างๆ ประวัติศาสตร์โบราณคดีตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา ประวัติศาสตร์เมืองตั้งแต่กรุงศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบัน และมรดกดีเด่นในเรื่องการเลี้ยงช้าง ชั้บนน จัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับชาติพันธุ์ของชาวไทยเชื้อสายเขมร ชาวไทยเชื้อสายลาว ชาวไทยเชื้อสายญว และชาวไทยโคราช ที่มีถิ่นอาศัยอยู่ในจังหวัดสุรินทร์ และมรดกดีเด่นในงานหัตถกรรมและศิลปะการแสดงพื้นบ้านในด้านต่างๆ 1) ธรรมชาติวิทยา ในส่วนนี้จัดแสดงเรื่องกายภาพของจังหวัดสุรินทร์ เนื้อหาประกอบด้วย สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ลักษณะทางธรณีวิทยา ปฐพีวิทยา ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ยังจัดแสดงเรื่องข้าวและการทำนาด้วย เนื่องจากพื้นที่ของจังหวัดสุรินทร์เป็นแหล่งปลูกข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพดีแห่งหนึ่ง โดยใช้เทคนิคการจัดแสดงที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้ชมมีความเข้าใจเนื้อหา และเกิดความเพลิดเพลินในการเข้าชม 2) ประวัติศาสตร์โบราณคดี มีเนื้อหาเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้คน ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่พบหลักฐานในจังหวัดสุรินทร์ตั้งแต่เมื่อประมาณ 2,000 - 1,500 ปีมาแล้ว สมัยวัฒนธรรมทวารวดีซึ่งเริ่มประมาณพุทธศตวรรษที่ 12 - 13 สมัยวัฒนธรรมขอมมีอายุประมาณตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 - 18 จนถึงสมัยวัฒนธรรมล้านช้าง-อยุธยาในพุทธศตวรรษที่ 24 ในการจัดแสดง จะจำลองสภาพชีวิตและพิธีกรรมการฝังศพครั้งที่สองในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุสมัยทวารวดี ขอม และอยุธยา-ล้านช้าง ที่พบในจังหวัดสุรินทร์ หุ่นจำลองโบราณสถานประกอบการฉายวิดีโอทัศน์ เพื่อให้ผู้ชมได้เกิดความเข้าใจในการศึกษาทางด้านโบราณคดีและประวัติศาสตร์ศิลปะที่พบในจังหวัดสุรินทร์ 3) ประวัติศาสตร์เมือง เนื้อหาในส่วนนี้นำเสนอเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของจังหวัดสุรินทร์ โดยเริ่มจากชาวญวช่วยจับช้างเผือกที่หลุดมาจากกรุงศรีอยุธยา และได้รับความดีความชอบตั้งเป็นบ้านเมือง การปฏิรูปการปกครองมาเป็นระบบเทศาภิบาลและระบอบประชาธิปไตย ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังมีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ด้านเศรษฐกิจ สังคม ประชากร และการศึกษา ในการจัดแสดง จะจำลองเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์เมืองสุรินทร์ เช่น การจับช้างเผือก การเดินรถไฟมาถึงจังหวัดสุรินทร์ สภาพตลาดการค้าในยุคแรกๆ สภาพการศึกษาในอดีต โดยจำลองลงในตู้จัดแสดง ให้ผู้ชมสามารถสัมผัสเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของเมืองสุรินทร์ในอดีตมาจนเป็นจังหวัดสุรินทร์ปัจจุบัน 4) ชาติพันธุ์วิทยา เนื้อหาจะกล่าวถึงประชากรในจังหวัดสุรินทร์ ที่ประกอบด้วยชน 4 กลุ่มใหญ่ คือ ชาวญว กลุ่มชนที่มีความสามารถในการจับและฝึกช้าง ชาวเขมร กลุ่มชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุรินทร์มานานแล้ว ชาวลาว กลุ่มชนที่อพยพเข้ามาอยู่หลังสุด และชาวไทยโคราช เป็นชนที่มีถิ่นฐานเดิมอยู่แถบจังหวัดนครราชสีมา ในการจัดแสดง จะจำลองให้เห็นวิถีชีวิตของคนกลุ่ม

ต่างๆ โดยการจำลองบ้านเรือน หุ่นจำลองการประกอบพิธีกรรมของชาวไทยภูเขา ไทยเขมร ภาพถ่าย และภาพวาดเกี่ยวกับชนบประเพณีและสภาพความเป็นอยู่ของชาวไทยลาวและชาวไทยโคราช ซึ่งจะสื่อถึงสภาพวิถีชีวิต ลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชนที่ประกอบกันเป็นคนสุรินทร์ ในปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบรรจุอยู่ใน Computer Touch screen ให้ศึกษาค้นคว้าได้โดยละเอียด 5. มรดกดีเด่น เนื้อหาจะกล่าวถึงมรดกทางวัฒนธรรมของจังหวัดสุรินทร์ที่โดดเด่นและเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป คือ งานศิลปหัตถกรรม ได้แก่ การทำเครื่องประดับเงินและการทอผ้าไหม ศิลปการแสดงพื้นบ้าน ได้แก่ การแสดงเชื้อมต่างๆ การละเล่นเจี๊ยงแบบต่างๆ รวมถึงดนตรีพื้นบ้าน เช่น วงกันตรึม และการเลียงช้าง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น เป็นที่รู้จักของคนทั่วโลก ในส่วนการจัดแสดง จะใช้หุ่นจำลอง ภาพถ่าย และวีดิทัศน์ เป็นสื่อให้เห็นถึงการผลิตและใช้ประโยชน์จากงานหัตถกรรม หุ่นจำลองและวีดิทัศน์เรื่องการจัดแสดงศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน จากจำลองบรรยากาศหมู่บ้านเลียงช้าง และวีดิทัศน์ ให้ผู้เข้าชมได้ทราบถึงมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นสุรินทร์ที่มีมาในอดีตและยังคงรับใช้ชุมชนอยู่ในปัจจุบัน โบราณวัตถุที่จัดแสดง จัดแสดงตัวอย่างพันธุ์พืชและสัตว์ เครื่องมือ เครื่องใช้สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ประติมากรรมและชิ้นส่วนสถาปัตยกรรมเขมร อาวุธโบราณ เครื่องประดับเงิน ผ้าไหม ฯลฯ พิพิธภัณฑ์นี้เปิดทุกวัน เวลา 09.00-16.00 น. วันวันจันทร์-อังคาร และวันนักขัตฤกษ์ สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 0 4451 3358 หรือ www.thailandmuseum.com

1.3) หมู่บ้านทอผ้าไหมบ้านจันรม

ตั้งอยู่ที่ตำบลตาอ้ออง ทางตะวันออกของตัวเมือง ตามทางสายสุรินทร์-สังขะ (ทางหลวงหมายเลข 2077) ประมาณ กม.ที่ 12 ที่หมู่บ้านจันรมมีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมกันเอง แล้วนำมาทอเป็นผ้าไหมที่มีลวดลายและสีแบบโบราณ

1.4) หมู่บ้านทอผ้าไหมยกทอง จันทรโสม

บ้านท่าสว่าง หมู่บ้านที่ได้รับการยกย่องว่า"ทอผ้าไหมหนึ่งพันสี่ร้อยสิบหกตะกอก" เมื่อครั้งทอผ้ายกทองทูลเกล้าฯถวายสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ จากการริเริ่มผลงานศิลปหัตถกรรมของกลุ่มทอผ้ายกทอง"จันทรโสม" ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูการทอผ้ายกทองขึ้นสูงแบบราชสำนักไทยโบราณ โดยมี อาจารย์วีรธรรม ตระกูลเงินไทย เป็นแกนนำและเป็นผู้รวบรวมชาวบ้านท่าสว่างมารวมกลุ่มกันทำงานทอผ้ายามว่างจากงานไร่งานนา ด้วยการออกแบบลวดลายที่สลับซับซ้อนงดงามและศักดิ์สิทธิ์ผสมผสานกันระหว่างลวดลายการทอแบบราชสำนักกับเทคนิคการทอผ้าแบบพื้นบ้าน จนกลายเป็นผ้าทอที่มีความงดงามอย่างมหัศจรรย์และมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก ผลงานที่โดดเด่นของที่นี่คือการได้รับการคัดเลือกจากรัฐบาลให้ทอผ้าสำหรับตัด

เชื้อผู้นำและผ้าคลุมไหล่สำหรับคู่สมรสผู้นำ 21 เขตเศรษฐกิจที่มาร่วมประชุมผู้นำเอเปกเมื่อปลายปี 2546 จนเป็นที่รู้จักกันอย่างดีในชื่อ "หมู่บ้านทอผ้าเอเปก" และรางวัล OTOP ระดับ 5 ดาวของประเทศ ความโดดเด่นของผ้าไหมยกทอง "จันทร์โสม" เกิดจากการเลือกเส้นไหมน้อยที่เล็กและบางเบาผ่านกรรมวิธีฟอก ต้มแล้วย้อมสีธรรมชาติด้วยแม่สีหลักสามสีคือสีแดงจากครั่ง สีเหลืองจากแก่นแกแลและสีครามจากเมล็ดคราม สอดแทรกการยกดอกด้วยไหมทองที่ทำจากเงินแท้มาริ้วเป็นเส้นเล็กๆ บันควบกับเส้นด้าย ใช้ตะกอลเส้นพุ่งพิเศษที่ทำให้เกิดลายจำนวนตะกอลมากกว่าร้อยตะกอล จนกระทั่งการวางกี่บนพื้นดินธรรมดามีความสูงไม่พอ ต้องขุดดินบริเวณนั้นให้เป็นหลุมลึกไป 2-3 เมตร เพื่อรองรับความยาวของตะกอลที่ห้อยลงมาจากก้นให้เป็นระเบียบ ให้คนสามารถอยู่ในหลุมเพื่อสอดตะกอลไม่ได้ด้วย เนื่องจากไม้ตะกอลมีจำนวนมาก จึงต้องใช้คนทอถึง 4 ถึง 5 คน คือจะมีคนช่วยยกตะกอล 2-3 คน คนสอดไม้ 1 คนและคนทออีก 1 คน และความซับซ้อนทางด้านเทคนิคการทอ จะได้ผลงานเพียงวันละ 6-7 เซนติเมตรเท่านั้น

1.5) หมู่บ้านจักสานบ้านบุทม

ตั้งอยู่ที่ตำบลเมืองที่ อำเภอเมือง การเดินทางใช้ทางหลวงหมายเลข 226 จากตัวเมืองไปทางอำเภอสรีขัฏฐภูมิประมาณ 12 กิโลเมตร ในช่วงนอกฤดูทำนาชาวบ้านจะมีอาชีพพิเศษด้วยการสานตะกร้าและภาชนะต่างๆ ที่ทำจากหวายเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ และเป็นของที่ระลึกเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว

1.6) โบราณสถานกลุ่มปราสาทตาเมือน

ตั้งอยู่ที่บ้านหนองคันนา ตำบลตาเมียง เป็นโบราณสถานแบบขอม 3 หลัง ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน ติดแนวชายแดนประเทศไทยและกัมพูชา การเดินทางจากจังหวัดสุรินทร์ ใช้ทางหลวงหมายเลข 214 ผ่านอำเภอปรางสาท แยกไปตามทางหลวงหมายเลข 2121 ที่จะไปอำเภอบ้านกรวดประมาณ 25 กิโลเมตร มีทางแยกที่บ้านตาเมียง ไปอีก 13 กิโลเมตรปราสาทตาเมือนเป็นสิ่งก่อสร้างที่เชื่อว่าคือที่พักคนเดินทางแห่งหนึ่งใน 17 แห่งที่พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 มหาราชองค์สุดท้ายแห่งเมืองพระนครโปรดให้สร้างขึ้นจากเมืองยโสธรปุระ เมืองหลวงของอาณาจักรขอมโบราณไปยังเมืองพิมายปราสาทตาเมือนสร้างด้วยศิลาแลงเช่นเดียวกับโบราณสถานสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ที่พบในดินแดนประเทศไทย มีลักษณะเป็นปรางค์องค์เดียวมีหอยยาวเชื่อมต่อมาทางด้านหน้า ผนังด้านหนึ่งปิดทึบ แต่สลักเป็นหน้าต่างหลอก ส่วนอีกด้านมีหน้าต่างเรียงกันโดยตลอด เคยมีผู้พบทับหลังเป็นรูปพระพุทธรูปปางสมาธิในซุ้มเรือนแก้ว 2-3 ชิ้น

1.7) ปราสาทตาเมือนโต๊ด

เป็นอโรคยาศาล สร้างขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 18 ยังคงสภาพเกือบจะสมบูรณ์ ประกอบด้วยปรางค์ประธานรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีมุขยื่นทางด้านหน้า ก่อด้วยศิลาแลงและหินทราย

มีบรรณาลัยอยู่ทางด้านหน้าเยื้องไปทางขวาขององค์ปราสาท ล้อมรอบด้วยกำแพงก่อศิลาแลง เช่นเดียวกัน มีหุ้มประตู (โคปุระ) อยู่ด้านหน้า คือ ด้านทิศตะวันออกเพียงด้านเดียว นอกกำแพง ด้านหน้ามีสระน้ำเช่นเดียวกับบ่อโรคยาศาลแห่งอื่น ๆ ตรงห้องกลางของโคปุระได้พบศิลาจารึก 1 หลัก จารึกด้วยอักษรขอมภาษาสันสกฤต เป็นจารึกซึ่งพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 โปรดให้สร้างไว้ ประจำโรคยาศาลแห่งนี้ มีข้อความเช่นเดียวกับจารึกที่พบที่โรคยาศาลแห่งอื่นๆ คือ กล่าว นมัสการพระพุทธเจ้าพระโฆสัชฌายะคุรุไวฑูรยะ ซึ่งเป็นพระโพธิสัตว์ผู้ประทานความไม่มีโรคแก่ ประชาชนผู้นับถือ และกล่าวถึงการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ประจำสถานพยาบาลในแผนกต่างๆ เช่น แพทย์ ผู้ดูแลสถานพยาบาล ปัจจุบันจารึกหลักนี้เก็บรักษาไว้ที่หอสมุดแห่งชาติท่าหลวงสุรี

1.8) ปราสาทตาเมือนธม

อยู่ถัดจากปราสาทตาเมือนใต้ไปทางทิศใต้ประมาณ 200 เมตร เป็นปราสาท ขนาดใหญ่ที่สุดในกลุ่มปราสาทตาเมือน บนแนวเทือกเขาบรรทัด ประกอบด้วยปราสาทสามองค์ มี ปราสาทประธานขนาดใหญ่ที่สุดอยู่ตรงกลาง ปราสาทอีกสององค์อยู่ถัดไปด้านหลังทางด้านขวาและ ซ้าย ปราสาททั้งสามองค์สร้างด้วยหินทรายหันหน้าไปทางทิศใต้ ที่ปราสาทประธานมีลวดลายจำหลัก ที่งดงาม แม้ว่าจะถูกลักลอบทำลายและทรุดโทรมไปตามกาลเวลา ทางด้านตะวันออกและ ตะวันตก มีวิหารสองหลังสร้างด้วยศิลาแลง อาคารทั้งหมดมีระเบียงคดซึ่งสร้างด้วยหินทราย ล้อมรอบ มีโคปุระทั้งสี่ด้าน โคปุระด้านใต้มีขนาดใหญ่ที่สุดและมีบันไดทางขึ้นจากเชิงเขาด้านนั้น นอกกระเบียงคดทางด้านทิศเหนือมีสระน้ำและที่ลานริมกระเบียงคดทางมุขด้านทิศตะวันออกเฉียง ได้มีศิลาจารึกภาษาขอม กล่าวถึงชื่อ พระกัลปกฤษณะ จึงสันนิษฐานได้ว่า โบราณสถานแห่งนี้คง จะสร้างขึ้นเนื่องในศาสนาพราหมณ์ จากลักษณะทางสถาปัตยกรรมและลวดลายจำหลักต่าง ๆ ทำให้ทราบได้ว่า โบราณสถานแห่งนี้คงจะสร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 16 ซึ่งเก่าแก่กว่า โบราณสถานอีกสองแห่งในกลุ่มปราสาทตาเมือนเนื่องจากโบราณสถานกลุ่มนี้อยู่ใกล้ชายแดน ไทย-กัมพูชาและสภาพถนนยังเป็นลูกรังขรุขระ นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้าไปชมควรคำนึงถึง ความปลอดภัยในบริเวณดังกล่าว โดยสอบถามข้อมูลจากหน่วยงานทหารที่ดูแลพื้นที่ก่อนเดินทางเข้าไปด้วย

1.9) หมู่บ้านหัตถกรรมเขวาสินรินทร์

ตั้งอยู่ทางเหนือของตัวเมืองสุรินทร์ ตามทางหลวงหมายเลข 214 (ทางสาย สุรินทร์-ร้อยเอ็ด) ไปประมาณ 14 กิโลเมตร แยกขวามือไปอีก 4 กิโลเมตร เป็นหมู่บ้านที่มีชื่อเสียง ในการทอผ้าไหมพื้นเมืองและการผลิตลูกประคำเงิน ที่เป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้าน เรียกกันว่า

ลูกปะเกียม นำมาทำเป็นเครื่องประดับของสุภาพสตรีที่สวยงาม มีร้านค้าจำหน่ายสินค้าในบริเวณหมู่บ้าน ราคาย่อมเยา

1.10) ตลาดการค้าของจอม

ตั้งอยู่ที่บ้านด่านพัฒนา ตำบลด่าน ห่างจากตัวเมืองสุรินทร์ 69 กิโลเมตร หรือห่างจากตัวอำเภอกาบเชิง 13 กิโลเมตร เดิมอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าฝั่งซ้ายห้วยทับทัน-ห้วยสำราญและประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ตั้งแต่ 30 ธันวาคม 2538 ฝั่งตรงข้ามด้านกับพุน้ำเป็นชุมชนโอรส์เสม็ด อำเภอสำโรง จังหวัดอุดรธานีของจอมเป็นเส้นทางข้ามแดนใหญ่และสะดวกที่สุดของจังหวัดสุรินทร์ที่จะไปยังกับพุน้ำ ทำให้มีการติดต่อสัญจรไปมาและซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างชาวไทยและกับพุน้ำมาเป็นเวลานาน และเป็นที่มาของแนวความคิดในการเปิดจุดผ่านแดนเพื่อประโยชน์ของประชาชนทั้งสองประเทศ ตลาดแห่งนี้เปิดทำการค้าขายและสัญจรไปมาเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 8.00-16.00 น. (อนุญาตให้ข้ามแดนเฉพาะคนไทยเท่านั้น) ประเภทสินค้ามีทั้งสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และสิ่งประดิษฐ์จากไม้ เช่น ม้านั่ง หัตถกรรมไม้ เสื้อสานไม้ไผ่ ตะกร้าสานต่าง ๆ

1.11) หมู่บ้านช้างจังหวัดสุรินทร์

ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 และ 13 บ้านตากกลาง ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม อยู่ห่างจากจังหวัดสุรินทร์ไปทางเหนือตามทางหลวงหมายเลข 214 (สุรินทร์-ร้อยเอ็ด) ก่อนถึงอำเภอท่าตูม มีทางแยกซ้ายบริเวณหลักกิโลเมตรที่ 36 ไปตามทางลาดยางอีกประมาณ 22 กิโลเมตร พื้นที่หมู่บ้านเป็นที่นาและป่าละเมาะสลับกับป่าโปร่งเหมาะกับการเลี้ยงช้างชาวบ้านตากกลางดั้งเดิมเป็นชาวส่วย หรือ กูย หรือ กวย มีความชำนาญในการคล้องช้างป่า ฝึกหัดช้างและเลี้ยงช้างส่วนมาต้องเดินทางไปคล้องช้างบริเวณชายแดนต่อเขตประเทศกับพุน้ำ ปัจจุบันสภาวะการเมืองระหว่างประเทศทำให้ชาวบ้านไม่สามารถไปคล้องช้างเช่นแต่ก่อนได้ แต่ชาวบ้านตากกลางยังคงเลี้ยงช้างและฝึกช้างเพื่อไปร่วมแสดงในงานช้างของจังหวัดทุกปี การเลี้ยงช้างของชาวบ้านตากกลางไม่เหมือนการเลี้ยงช้างของภาคเหนือที่เลี้ยงไว้ใช้งาน แต่ชาวบ้านตากกลางเลี้ยงช้างไว้เป็นเพื่อนนอนร่วมชายคาเดียวกับตน ดังนั้นถ้าท่านได้ไปที่บ้านตากกลาง นอกจากจะได้เห็นสภาพโรงช้างดังกล่าวแล้ว ยังได้สัมผัสการดำรงชีวิตของชาวส่วย พร้อมทั้งได้พบปะพูดคุยกับหมอช้างที่มีประสบการณ์ในการคล้องช้างมาแล้ว และยังสามารถเดินทางไปชมบริเวณที่แม่น้ำชีและแม่น้ำมูลไหลมาบรรจบกัน ซึ่งห่างออกไปเพียง 3 กิโลเมตร มีทัศนียภาพที่งดงามน่าพักผ่อนและชวนให้

ศึกษาในเชิงธรรมชาติด้วย นอกจากนี้ทางจังหวัดยังได้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ช้างขึ้นภายในหมู่บ้านด้วย เพื่อรวบรวมประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับช้าง อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการคล้องช้าง และให้ความรู้ในเรื่องข้อมูลเกี่ยวกับช้าง

ชาวบ้านตากกลางได้จัดให้มีการแสดงช้างสำหรับนักท่องเที่ยว มีบริการนั่งหลังช้างชมหมู่บ้าน และโฮมสเตย์สำหรับผู้ต้องการพักค้างแรมและเรียนรู้วิถีชีวิตคนกับช้าง ติดต่อสอบถามได้ที่ อบต. กระโพโทร. 08 1977 6304 หรือ 0 4451 2924

สรุปจากการศึกษาทำให้ทราบว่านักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้มีแหล่งท่องเที่ยวมีทั้งที่เป็นโบราณสถาน ศิลปกรรม และธรรมชาติที่น่าสนใจอย่างยิ่ง

2.2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.4.1 งานวิจัยในประเทศ

จิรยุทธ บุญแดง (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง "ทัศนคติและความประทับใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อประเทศไทย" ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (74.8%) เดินทางมาเมืองไทยเพื่อการพักผ่อน/ท่องเที่ยว และปัญหาที่พบในการติดต่อธุรกิจ คือ ภาษาอังกฤษของคนไทยมีข้อจำกัดมาก ทำให้เสียเวลาในการสื่อสาร และสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ไม่มีเอกสารประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสถานที่นั้นๆ ที่เป็นภาษาอังกฤษแจกให้นักท่องเที่ยวได้อย่างพอเพียงและข้อมูลตาม guide book ต่างๆ ที่มีอยู่ค่อนข้างล้าสมัย นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว คือ จากญาติพี่น้อง รองลงมา คือ สื่ออินเทอร์เน็ต

วัลลภา ปัญญาวณิช (2539, บทคัดย่อ) เสนอผลงานวิจัยเรื่อง การใช้และความต้องการสารสนเทศและการวิจัยสาขาภาษาศาสตร์ศึกษา ผลการวิจัยมีดังนี้ คือ นักวิจัยสาขาภาษาศาสตร์ศึกษาใช้และต้องการเนื้อหาสารสนเทศในด้านความเป็นอยู่และประเพณีมากที่สุด ใช้และต้องการสารสนเทศในรูปแบบของวัสดุสิ่งพิมพ์มากที่สุด คือ หนังสือ/ตำรา ใช้วัสดุไม่ตีพิมพ์ประเภทวัสดุของจริงแต่ต้องการใช้แผนที่สูงสุด ภาษาของสารสนเทศที่ใช้และต้องการสูงสุด คือ ภาษาไทย นักวิจัยสาขาภาษาศาสตร์ศึกษาใช้แหล่งสารสนเทศบุคคลสูงสุด ปัญหาที่นักวิจัยพบมากที่สุด คือ สารสนเทศมีจำนวนน้อย ไม่ทราบรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศที่มีในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่างๆ และไม่ทราบบริการและกิจกรรมของแหล่งสารสนเทศกลางสถาบันศึกษาของรัฐ มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานประจำ เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ทั่วไป ปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน และติดตามความก้าวหน้าทางวิชาชีพในระดับมากตามลำดับ แหล่งสารสนเทศที่

บรรณารักษ์แสวงหาสารสนเทศในระดับมาก คือ หอสมุดกลางที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ ทรัพยากรสารสนเทศที่บรรณารักษ์ใช้มากที่สุด คือ เว็บไซต์ ปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศที่บรรณารักษ์ประสบในระดับมาก คือ รายชื่อของทรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับจากการสืบค้นและรายการออนไลน์ (OPAC) บางครั้งไม่สามารถหาทรัพยากรสารสนเทศจากนั้นเก็บได้

สิริญา ลิทธิบุณ (2541, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การใช้ความต้องการสารสนเทศของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า การใช้สารสนเทศของครูสังคมศึกษาในด้านรูปแบบของสารสนเทศมีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์โดยรวมในระดับปานกลาง โดยให้หนังสือตำรา (แบบเรียน) ในระดับมากที่สุด ใช้นวนิยายในระดับน้อยที่สุด การใช้สื่อไม่ตีพิมพ์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยมีการใช้แผนที่สูงที่สุดและใช้ซีดีรอมในระดับน้อย ด้านเนื้อหาสารสนเทศ ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางใช้เนื้อหาเกี่ยวกับการสอนและหลักสูตรการศึกษาโดยรวมในระดับมาก ด้านแหล่งสารสนเทศครูโรงเรียนขนาดใหญ่ใช้แหล่งสารสนเทศสถาบันในระดับปานกลาง ครูโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กใช้ในระดับน้อยส่วนแหล่งสารสนเทศประเภทอื่น ๆ (เช่น การอบรม การประชุม สัมมนา ฯลฯ) ครูโรงเรียนทุกขนาดมีการใช้ในระดับน้อย ด้านความต้องการใช้สารสนเทศของครูสังคมศึกษาในด้านรูปแบบสารสนเทศมีความต้องการใช้สื่อสิ่งพิมพ์โดยรวมในระดับมาก ครูโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็กต้องการใช้หนังสือ ตำรา (แบบเรียน) สูงสุดในระดับมากที่สุด ครู โรงเรียนขนาดกลางต้องการใช้หนังสือ ตำราของสถาบันต่างๆ สูงสุดในระดับมาก ความต้องการใช้สื่อไม่ตีพิมพ์โดยรวมในระดับมาก โดยครูโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็กต้องการใช้รูปภาพ/ภาพถ่ายสูงสุดในระดับมาก ครูโรงเรียนขนาดกลางต้องการใช้แผนที่สูงที่สุดในระดับมาก ด้านเนื้อหาของสารสนเทศมีความต้องการใช้เนื้อหาเกี่ยวกับการสอนและหลักสูตรการศึกษาโดยรวมในระดับมาก ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาครูโรงเรียนทุกขนาดต้องการใช้ในระดับมาก ด้านแหล่งสารสนเทศ ครูโรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการใช้แหล่งสารสนเทศสถาบันในระดับมาก ครูโรงเรียนในขนาดกลางและขนาดเล็กต้องการใช้ในระดับปานกลาง ส่วนสารสนเทศประเภทอื่น ๆ ได้แก่ แหล่งสารสนเทศบุคคล สื่อมวลชนและอื่นๆ (เช่น การอบรม การประชุม/สัมมนา ฯลฯ) ครูโรงเรียนทุกขนาดมีความต้องการมาก

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สารสนเทศ ส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับมาก คือ สารสนเทศที่มีอยู่จำนวนจำกัดไม่เพียงพอต่อการใช้ ขาดเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ ขาดเครื่องมือที่จะช่วยให้ทราบว่า มีหน่วยงานใดจัดพิมพ์หนังสือ เอกสาร รายงานออกมาเผยแพร่บ้าง และแหล่งสารสนเทศอยู่ห่างไกลที่ทำงาน

กรณีการ มุลทวิ (2539, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง การใช้สารสนเทศของอาจารย์สถาบันราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาสารสนเทศที่อาจารย์ที่มีหน้าที่บริหารใช้ในระดับมาก คือ สารสนเทศด้านการบริหารทั่วไป/การวางแผน การพัฒนาบุคลากร/การเป็นผู้นำ การศึกษาและระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ส่วนอาจารย์ที่สอนและมีหน้าที่บริหารใช้เนื้อหาสารสนเทศทุกรายการในระดับปานกลาง ในด้านวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศ อาจารย์ที่ทำหน้าที่บริหารใช้สารสนเทศเพื่อการบริหาร เพื่อเพิ่มพูนความรู้/ติดตามข่าวสารและเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการประชุม/อบรม/สัมมนาในระดับมาก ส่วนอาจารย์ที่ทำหน้าที่บริหารและสอนใช้สารสนเทศเพื่อวัตถุประสงค์ในด้านงานวิชาการ/ประกอบการสอน และเพิ่มพูนความรู้/ติดตามข่าวสารในระดับมาก รูปแบบสารสนเทศที่อาจารย์ที่ทำหน้าที่บริหารใช้ในระดับมาก คือ หนังสือพิมพ์วารสารวิชาการ และหนังสือวิชาการ ส่วนรูปแบบสารสนเทศที่อาจารย์ที่ทำหน้าที่บริหารและสอนใช้ในระดับมาก คือ หนังสือวิชาการและหนังสือพิมพ์ อาจารย์ที่ทำหน้าที่บริหารใช้แหล่งสารสนเทศภายในสถาบันในระดับมาก โดยได้ความรู้จากผู้เข้าร่วมประชุม/เพื่อนร่วมงาน/จากการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ และจากห้องสมุดของสถาบันราชภัฏ อาจารย์ที่ทำหน้าที่บริหารและสอนใช้แหล่งสารสนเทศภายในสถาบัน คือ ห้องสมุดสถาบันในระดับมาก อาจารย์ที่ทำหน้าที่บริหาร และอาจารย์ที่ทำหน้าที่บริหารและสอนมีปัญหาการใช้สื่อสารสนเทศเกือบทุกรายในระดับปานกลาง ซึ่งได้แก่ 1) แหล่งสารสนเทศอยู่ไกลไม่สะดวกในการเดินทาง 2) สารสนเทศไม่ตรงกับความต้องการ 3) เนื้อหาสารสนเทศล้าสมัยและหาซื้อได้ยาก 4) ไม่ได้ได้รับความสะดวกในการใช้บริการ และ 5) ไม่มีเวลาดูโทรทัศน์/ฟังวิทยุ/อ่านหนังสือพิมพ์ ส่วนปัญหาไม่เข้าใจระบบการค้นคว้าประสบปัญหาในระดับน้อย

สรุปจากการศึกษาทำให้ทราบว่า ผู้ใช้สารสนเทศใช้สารสนเทศจากญาติพี่น้อง จากสื่ออินเทอร์เน็ต จาก guide book ต่างๆ ปัญหาที่พบ คือ สารสนเทศมีจำนวนน้อย และสารสนเทศที่มีไม่ตรงกับความต้องการกับผู้ใช้สารสนเทศ

2.2.4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

แอนเดอร์สัน (Andersen, 1996, บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการสารสนเทศของนักประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย State University ใน New York ผลการวิจัย พบว่า นักประวัติศาสตร์ใช้ E-mail ในการสื่อสาร และเทคโนโลยีอื่นๆ คือ word wide web และ CD-ROMs นักประวัติศาสตร์มีปัญหาในการสืบค้น คือ ไม่มีเวลาเพียงพอในการสืบค้น และควรจัดอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

มิวสิบ (Musib, 1991, 177-186) ศึกษาความต้องการสารสนเทศและการใช้แหล่งสารสนเทศของพนักงานในโรงงานทอผ้า ตำบลเบอร์วัน ประเทศอินเดีย ผลการวิจัยพบว่า แหล่งสารสนเทศที่เขาต้องการ คือ แหล่งสารสนเทศจากครอบครัว เพื่อน ผู้เชี่ยวชาญ ญาติพี่น้อง และห้องสมุดประชาชน

อัลวิส และ อี (Alwis และ E, 2001, 1-30) ศึกษาความต้องการสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจในการบริหารงานของนักธุรกิจในประเทศสิงคโปร์ ผลการวิจัยพบว่า นักธุรกิจได้รับและต้องการสารสนเทศจากสิ่งพิมพ์รัฐบาล (เช่น หนังสือพิมพ์ ข่าวธุรกิจ) และการสนทนากับบุคคลอื่น ปัญหาที่พบ คือ ขาดความรู้และทักษะในการเข้าถึงข้อมูล

โคราห์ และ ดีวาราจัน (Korah และ Davarajan, 1991, 89-94) ทำการวิจัยการใช้และความต้องการของนักวิจัยภายในอินเดีย ผลการวิจัยพบว่า นักวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศมาจากหนังสือ หนังสืออ้างอิง วารสารใหม่ วารสารฉบับย้อนหลัง สารสังเขปและดรรชนี วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย ฯลฯ ปัญหาที่พบในการใช้สารสนเทศ คือ งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ในด้านยางมีไม่เพียงพอ

โฮมเมส (Holmes, 1987, Abstract) ศึกษาพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศของครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งรัฐฟลอริดา พบว่าส่วนใหญ่ครูวิทยาศาสตร์ใช้หนังสือหรือตำราวิทยาศาสตร์ประกอบการค้นคว้าและการสอน แหล่งสารสนเทศที่นิยมใช้ คือ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย และยังพบว่าครูวิทยาศาสตร์นิยมใช้หนังสือตำราส่วนตัว

โจนส์ (Jones, et al, 1972, Abstract) ได้ศึกษาลักษณะการใช้เอกสารของนักประวัติศาสตร์ในประเทศอังกฤษ พบว่า นักประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษใช้เอกสารในรูปแบบของหนังสือมากที่สุด รองลงมาคือ วารสารและหนังสือพิมพ์ตามลำดับ ส่วนภาษาที่ใช้คือภาษาอังกฤษ ส่วนเอกสารที่เป็นภาษาอื่นๆ มีการใช้ในระดับน้อยมาก

สติ๊ก (Stieg, 1981, Abstract) ศึกษาความต้องการและการใช้สารสนเทศของนักประวัติศาสตร์ในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีรายชื่ออยู่ใน Directory of American Scholars จำนวน 767 คน พบว่า นักประวัติศาสตร์ชาวอเมริกันต้องการสารสนเทศที่มีเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ทั่วไปและประวัติศาสตร์อเมริกาในยุคอาณานิคม ส่วนรูปแบบที่ใช้มากที่สุดคือ หนังสือและวารสาร รองลงมาคือ ดัชนีฉบับตัวเขียน ส่วนภาพยนตร์ วิดีทัศน์ แถบบันทึกเสียง ไมโครฟิล์ม และแผนที่มีการใช้ในระดับน้อย แหล่งสารสนเทศที่นักประวัติศาสตร์ใช้ ได้แก่ ห้องสมุด ร้านหนังสือ การเข้าร่วมประชุม สัมมนา และการอภิปราย สำหรับปัญหาที่พบคือ ไม่มีเวลามาใช้ห้องสมุด อยู่ห่างจากห้องสมุดที่ต้องการใช้สารสนเทศ และขาดขาดข้อมูลที่จำเป็นหรือน่าเชื่อถือ

วัตสัน-บูเน (Watson-Boone, 1994, Abstract) ศึกษาความต้องการและลักษณะการใช้สารสนเทศของนักวิจัยสาขามนุษยศาสตร์พบว่า นักวิจัยชอบศึกษาและวิเคราะห์ตีความวรรณกรรมที่ได้มาจากการสะสม และคัดเลือกไว้แล้ว ซึ่งวรรณกรรมในสาขามนุษยศาสตร์นั้นมีเนื้อหาที่หลากหลายสาขามาก นักวิจัยนิยมใช้สิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือมากกว่าวารสาร จากการทบทวนวรรณกรรมระหว่าง ค.ศ. 1983-1992 รวมทั้งหมด 16 เรื่อง พบว่า นักวิจัยสาขามนุษยศาสตร์ใช้สารสนเทศมีอายุระหว่าง 20-30 ปี โดยหัวข้องานวิจัยจะบ่งถึงช่วงเวลาของเอกสารที่นักวิจัยต้องการใช้ แหล่งสารสนเทศที่นักวิจัยใช้ คือ แหล่งสารสนเทศส่วนบุคคล เช่น ห้องสมุดส่วนบุคคล ทั้งนี้เนื่องจากนักวิจัยชอบใช้เอกสารปฐมภูมิจึงมีการเข้าถึงแหล่งที่จัดเก็บเอกสารนั้นโดยตรง

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศทำให้ทราบว่า เมื่อผู้ใช้สารสนเทศต้องการสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศใกล้ตัว เช่น ถามคนในครอบครัว เพื่อน แหล่งสารสนเทศที่ใช้ คือ ห้องสมุดประชาชน ร้านหนังสือ การประชุมสัมมนา และใช้ E-mail ปัญหาที่พบจากการใช้สารสนเทศ คือ ไม่มีเวลาเพียงพอในการสืบค้น และขาดความรู้และทักษะในการเข้าถึงข้อมูล เป็นต้น

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า ผู้ใช้ใช้สารสนเทศเพื่อเป็นการขยายขอบข่ายของการบริการสารสนเทศเพื่อให้ทราบความต้องการสารสนเทศของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการสารสนเทศและเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสนับสนุนดำเนินการบริการสารสนเทศต่อไป และในสถานการณ์ปัจจุบันวิกฤตการณ์หลายประการที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นระบาดของโรค SARS ในปี พ.ศ. 2546 และการระบาดของไข้หวัดนกปี พ.ศ. 2547 การเกิดคลื่นสึนามิ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 (สมชาย เตียวกุล, 2549, 28) และเหตุการณ์ไม่สงบใน 3 จังหวัดภาคใต้ ทำให้เราพัฒนาปรับปรุงภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวของประเทศไทย และประชาสัมพันธ์รับเพิ่มแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ให้มากยิ่งขึ้น จากผลการวิจัยของรศิกา อังกูร (2549, 135) พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติกำลังนิยมการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม มาเที่ยวและศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต และความงดงามในศิลปวัฒนธรรมไทย ที่มีความวิจิตรอลังการ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชอบชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ชอบชมศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและนำเสนอวิธีการวิจัยในบทที่ 3 ต่อไป

2.3 บทสรุป

ในบทนี้กล่าวถึง ทฤษฎีเกี่ยวกับสารสนเทศ ทฤษฎีการใช้และความต้องการสารสนเทศ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่มีงานวิจัยใดทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้และความต้องการสารสนเทศของ

นักทองเที่ยวชาวไทยและนักทองเที่ยวชาวต่างประเทศ คณะผู้วิจัยจึงสนใจและดำเนินงานการวิจัย
ตามระเบียบวิธีวิจัยดังเสนอในบทที่ 3 ต่อไป

บทที่ 3

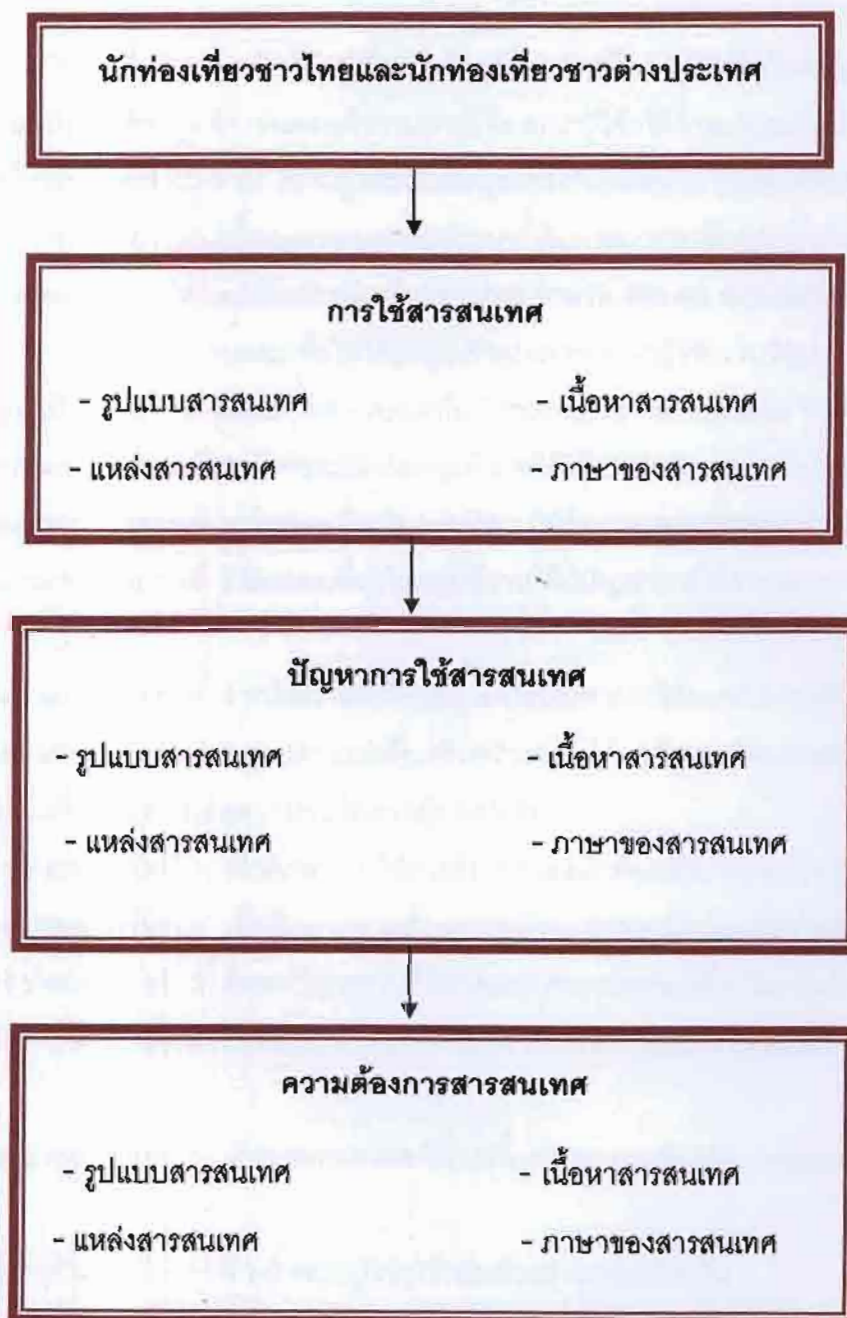
วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 บทนำ

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาการใช้สารสนเทศ ความต้องการสารสนเทศ และปัญหาของการใช้สารสนเทศจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในกลุ่มอีสานใต้ในด้านรูปแบบสารสนเทศที่ใช้ เนื้อหาสารสนเทศที่ใช้ แหล่งสารสนเทศที่ใช้ และภาษาของสารสนเทศ ตลอดจนปัญหาที่พบในการใช้สารสนเทศ คณะผู้วิจัยนำเสนอเนื้อหาในบทนี้ คือ

- 3.1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย
- 3.1.2 ระเบียบวิธีวิจัย
- 3.1.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

3.3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยการใช้สารสนเทศ ความต้องการสารสนเทศ และปัญหาของการใช้สารสนเทศจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ในกลุ่มอีสานใต้ที่ใช้สารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่ผลิตโดยภาคีรัฐบาลในเขตพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี และศรีสะเกษ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับตอบคำถามการวิจัย คณะผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยไว้ดังนี้ การวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักโดยเก็บข้อมูลกับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่กลุ่มจังหวัดเขตอีสานใต้ โดยเก็บนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 100 คนและเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล (Depth Interview) กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 42 คน .

คำถามการวิจัยข้อที่ 1 นักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ใช้สารสนเทศอะไร และระดับใด

คำถามการวิจัยข้อที่ 2 นักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ต้องการสารสนเทศอะไร และระดับใด

คำถามการวิจัยข้อที่ 3 นักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้มีปัญหาการใช้สารสนเทศอะไรและระดับใด

คำถามการวิจัยข้อที่ 4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหาการใช้สารสนเทศได้อย่างไร

คำถามการวิจัยข้อที่ 5 ยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ในกลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ศึกษาปัญหาการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 เพื่อหายุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยว

จากคำถามการวิจัยข้อที่ 1-3 คณะผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกัน

จากคำถามการวิจัยข้อที่ 4-5 คณะผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกัน

3.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.4.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวเขตพื้นที่ 6 จังหวัดในภาคอีสานได้เป็นการชั่วคราวอย่างสมัครใจด้วยจุดประสงค์ใด ๆ ก็ตาม หรือพักแรมอย่างน้อย 1 คืน

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ

และอุบลราชธานี

นักท่องเที่ยว	ชัยภูมิ	นครราชสีมา	บุรีรัมย์	สุรินทร์	ศรีสะเกษ	อุบลราชธานี	รวม
ชาวไทย	942,374	4,212,394	803,993	665,725	674,653	1,234,941	8,534,020
ชาวต่างประเทศ	2,790	89,004	33,288	11,961	7,145	53,521	197,709
รวม	945,164	4,301,398	837,281	677,686	681,798	1,288,462	8,731,729

ที่มา www.tat.or.th/stat/web/static_idx.php

3.4.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย โดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบสะดวก (convenience sampling or accidental sampling) และ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางสำเร็จรูป ทาโร ยามาเน (Yamane, 1973, 125 อ้างใน ยุทธ ไกรวรรณ, 2545, 107) โดยเลือกจากกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน ดังตารางที่ 2, 4 ส่วนชาวต่างประเทศ คณะผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง 100 คน เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องจำนวนนักท่องเที่ยวซึ่งเก็บข้อมูลในช่วง Low season และงบประมาณที่จำกัด

ตารางที่ 3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

จังหวัด	ชาวไทย	ร้อยละ
ชัยภูมิ -ศาลเจ้าพ่อพญาแล -อุทยานแห่งชาติน้ำตกตาดโตน	53	13.25
นครราชสีมา -อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี -อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	122	30.5
บุรีรัมย์ -ปราสาทเมืองต่ำ -อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง	67	16.75
สุรินทร์ -เมืองสุรินทร์ -หมู่บ้านหัตถกรรมเขวาสินรินทร์	45	11.25
ศรีสะเกษ -พระธาตุเรืองรอง -ปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่	45	11.25
อุบลราชธานี -อุทยานแห่งชาติผาแต้ม -แก่งสะพือ	68	17
	400	100

ตารางที่ 3.3 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ตอบกลับอย่างสมบูรณ์

จังหวัด	สถานที่ท่องเที่ยว	จำนวน	รวม	ร้อยละ
ชัยภูมิ	ศาลเจ้าพ่อพญาแล	25	52	13.07
	อุทยานแห่งชาติน้ำตกตาดโตน	27		
นครราชสีมา	อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี	50	122	30.65
	อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	72		
บุรีรัมย์	ปราสาทเมืองต่ำ	17	67	16.83
	อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง	50		
สุรินทร์	เมืองสุรินทร์	35	45	11.31
	หมู่บ้านหัตถกรรมเขวาสินรินทร์	10		
ศรีสะเกษ	พระธาตุเรืองรอง	29	50	12.56
	ปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่	21		
อุบลราชธานี	อุทยานแห่งชาติผาแต้ม	38	62	15.57
	แก่งสะพือ	24		
รวม			398	100

ตารางที่ 3.4 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เก็บข้อมูลโดยใช้
แบบสัมภาษณ์ในจังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

จังหวัด	ชาวต่างประเทศ ใช้แบบสอบถาม
ชัยภูมิ	8
นครราชสีมา	30
บุรีรัมย์	18
สุรินทร์	12
ศรีสะเกษ	12
อุบลราชธานี	20
รวม	100

3.4.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.4.3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่

- 1) นักท่องเที่ยวชาวไทย
- 2) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

3.4.3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

- 1) การใช้และความต้องการสารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้
 - 1.1) รูปแบบสารสนเทศ
 - 1.2) เนื้อหาสารสนเทศ
 - 1.3) แหล่งสารสนเทศ
 - 1.4) ภาษาของสารสนเทศ

2) ปัญหาการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้

2.1) รูปแบบสารสนเทศ

2.2) เนื้อหาสารสนเทศ

2.3) แหล่งสารสนเทศ

2.4) ภาษาสารสนเทศ

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1-3 คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

3.5.1 แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งคณะผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้และความต้องการสารสนเทศของนักท่องเที่ยว มีจำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ มีจำนวน 4 ด้าน

3.5.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษและอุบลราชธานี โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.6.1 คณะผู้วิจัยแจกแบบสอบถามภาษาไทยให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 ฉบับ คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ และแจกแบบสอบถามภาษาอังกฤษให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจำนวน 100 ฉบับ คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและจำนวนของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชว่งฤดูร้อน การเก็บข้อมูลทั้งหมดเป็นการเก็บจากกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญโดยทีมงานวิจัย

3.6.2 คณะผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจำนวน 42 คน

3.6.3 นำแบบสอบถามภาษาไทยที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ได้ 398 ฉบับ คิดเป็น 99.5 % ของแบบสอบถามที่แจกออกไป แล้วดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บได้ ดังนี้

3.7.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

3.7.2 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

3.7.3 แบบสอบถามตอนที่ 2 การใช้และความต้องการสารสนเทศ

3.7.4 แบบสอบถามตอนที่ 3 ปัญหาการใช้สารสนเทศ

เกณฑ์การแปลความหมายของระดับการใช้สารสนเทศและความต้องการสารสนเทศมี ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับการใช้สารสนเทศและความต้องการสารสนเทศมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับการใช้สารสนเทศและความต้องการสารสนเทศมาก
- 3 หมายถึง ระดับการใช้สารสนเทศและความต้องการสารสนเทศปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับการใช้สารสนเทศและความต้องการสารสนเทศน้อย
- 1 หมายถึง ระดับการใช้สารสนเทศและความต้องการสารสนเทศน้อยที่สุด
- 0 หมายถึง ไม่ใช้/ไม่ต้องการสารสนเทศ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามภาษาไทยที่แจกนักท่องเที่ยวชาวไทยและแบบสอบถามภาษาอังกฤษที่แจกนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมดมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนด แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลของข้อคำถามลักษณะปลายเปิดด้วยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/ PC+ ในกรณีที่เป็นการคำถามปลายเปิดทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดประเด็นคำตอบเข้าด้วยกันแล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ และเสนอผลการวิจัยในเชิงพรรณนา ส่วนแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาสรุปจัดประเด็นคำตอบเข้าด้วยกันและเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาในบทที่ 4

3.8 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 สถิติพื้นฐาน โดยใช้ร้อยละ (ฐศรี วงศ์วัฒนะ, 2546: 35-65) มีสูตรดังนี้

$$P = \frac{f}{n} (100)$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงให้เป็นร้อยละ

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

คำถามการวิจัยข้อที่ 4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหาการใช้สารสนเทศได้อย่างไร

คำถามการวิจัยข้อที่ 5 ยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนและเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 เพื่อหายุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนและเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหายุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนและเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

คณะผู้วิจัยประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 1 ประธานสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเขต 4 ศูนย์การท่องเที่ยวและนันทนาการจังหวัดบุรีรัมย์ ศูนย์การท่องเที่ยวและนันทนาการจังหวัดศรีสะเกษ ศูนย์การท่องเที่ยวและนันทนาการจังหวัดสุรินทร์ ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเขต 3 ประธานชมรมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้จัดการบริษัทสายทัวร์ บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัดชัยภูมิ และหัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ รวม 10 หน่วยงาน หลังจากประชุม คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นประเด็นสำคัญๆ ของแนวทางการแก้ปัญหาการใช้สารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ และหายุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน

3.9 บทสรุป

การศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ผลการศึกษา ซึ่งเสนอรายละเอียดในบทที่ 4 ต่อไป